

2000 SONRASI AMERİKAN DIŞ POLİTİKASINDA YUMUŞAK GÜÇ KULLANIMI VE HOLLYWOOD

2021
YÜKSEK LİSANS TEZİ
BÖLGE ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

Selin SÜTPINAR

Danışman
Doç. Dr. Latif PINAR

2000 SONRASI AMERİKAN DIŞ POLİTİKASINDA YUMUŞAK GÜÇ KULLANIMI VE HOLLYWOOD

Selin SÜTPINAR

Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Bölge Çalışmaları Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Karabük
EKİM /2021

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI

Selin SÜTPINAR tarafından hazırlanan "2000 Sonrası Amerikan Dış Politikasında Yumuşak Güç Kullanımı ve Hollywood" başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Latif PINAR ....
Tez Danışmanı, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Bölge Çalışmaları Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 18.10.2021

<u>Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)</u> <u>İmzası</u>

Başkan : Prof. Dr. Ali ASKER (KBÜ)………….........................

Üye : Doç. Dr. Latif PINAR (KBÜ)..

Üye : Dr.Öğr.Üyesi Emre KALAY (TÜ).........................

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Hasan SOLMAZ ....
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışımda alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Adı Soyadı **:** Selin SÜTPINAR
İmza **:**

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasında, araştırmanın konusu ve çalışmanın yönlendirilmesi aşamalarında ihtiyacım olan her desteği sağlayan, tezimi yazarken önemli noktaları oluşturan ve düşüncelerini benimle her daim paylaşan Doç. Dr. Latif Pınar hocama,

Yüksek lisansa başlarken beni yüreklendiren, şimdi de her daim bana yol gösteren, başaracağıma inanan ve tez döneminde bana her zaman destek sağlayan Prof. Dr. Ali Asker hocama,

Hayatımın her döneminde arkamda hissettiğim, maddi manevi her zaman yanımda olan ve tez dönemimde bana desteğini esirgemeyen anneme,

Saygı ve sevgilerimle. Teşekkür ederim.

Selin SÜTPINAR

ÖZ

Yumuşak güç; toplumların yönlendirilmesi, ikna edilmesi ve manipüle edilmesi amacını taşıyan eylemleri oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda kullanılan araçlar, özellikle medya ve sinema birer propaganda aracı olarak görülmektedir. Geniş kitleleri kolayca etkisi altına alabilen ve her yaştan insan tarafından ilgi gören sinema, egemen güçler tarafından ideolojik ve politik çıkarlar doğrultusunda propaganda amaçlı kullanılmaktadır. Yumuşak güç bağlamında kullanılan Hollywood sineması ile amaçlanan, insanların düşüncelerini ve algılarını kendi istedikleri tarafa doğru yöneltmek ve ikna etmek üzerine kurulmuştur. Hollywood filmlerinin, toplumun bilinçaltına mesaj gönderebileceği fark edilmiş ve film sektörü, ülkelerin politikaları çerçevesinde araç olarak kullanılmaya başlanmıştır.

2000 yılı sonrası teknolojinin artmasıyla globalleşen dünyada, Amerika Birleşik Devletleri'nin yumuşak güç kaynaklarını etkili olarak kullandığı ve bu kaynaklar içinde Hollywood filmlerinin toplumlar üzerinde en fazla etki yaratan unsur olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda ABD'nin, film sektörünü dış politika ve propaganda aracı olarak kullanmaya başladığı görülmüştür. Bu çalışmada ABD'nin dış politikada yumuşak gücü nasıl kullandığı ve Hollywood filmleriyle arasındaki bağ anlatılmaktadır. Hollywood sineması, dış politika ve propaganda çerçevesinde incelenmekte, ABD'nin diğer devletlere ve toplumlara kendi inançlarını, ideolojilerini ve gücünü nasıl kabullendirmeye çalıştığı incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yumuşak Güç, Hollywood, Sinema, Amerika Birleşik Devletleri

ABSTRACT

Soft power; it constitutes actions aimed at directing, persuading and manipulating societies. The tools used for this purpose, especially the media and cinema, are seen as propaganda tools. Cinema, which can easily influence large masses and attracts attention by people of all ages, is used by the dominant powers for propaganda purposes in line with ideological and political interests. The aim of Hollywood cinema, which is used in the context of soft power, is to direct and persuade people's thoughts and perceptions in the direction they want. It has been realized that Hollywood movies can process messages to the subconscious of the society and the film industry has been used as a tool in line with the policies of the countries.

In the globalizing world with the increase in technology after 2000, it has been observed that the United States of America uses soft power resources effectively and Hollywood movies are the most influential factor on societies among these resources. In this context, it has been seen that the USA has started to use the film industry as a foreign policy and propaganda tool. In this study, it is explained how the USA uses soft power in foreign policy and its connection with Hollywood movies. Hollywood cinema is examined within the framework of foreign policy and propaganda, and how the USA tries to impose its beliefs, ideologies and power on other states and societies is examined.

Keywords: Soft Power, Hollywood, Cinema, United States of America

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	2000 Sonrası Amerikan Dış Politikasında Yumuşak Güç Kullanımı ve Hollywood
Tezin Yazarı	Selin SÜTPINAR
Tezin Danışmanı	Doç. Dr. Latif PINAR
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans Tezi
Tezin Tarihi	18/10/2021
Tezin Alanı	Bölge Çalışmaları Anabilim Dalı
Tezin Yeri	KBÜLEE – KARABÜK
Tezin Sayfa Sayısı	86
Anahtar Kelimeler	Yumuşak Güç, Amerikan Dış Politikası, Hollywood

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	The Use of Soft Power in American Foreign Policy after 2000 and Hollywood
Author of the Thesis	Selin SÜTPINAR
Advisor of the Thesis	Assoc. Prof. Dr. Latif PINAR
Status of the Thesis	Master Thesis
Date of the Thesis	18/10/2021
Field of the Thesis	Department of Regional Studies
Place of the Thesis	KBÜLEE – KARABÜK
Total Page Number	86
Keywords	Soft Power, American Foreign Policy, Hollywood

KISALTMALAR

A.g.e : Adı Geçen Eser

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

BM : Birleşmiş Milletler

CIA : Central Intelligence Agency

DVD : Digital Versatile Disc

MI6 : Secret Intelligence Service/SIS

NATO : Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü

OWI : Office of War Information

RFE : Radio Free Liberty

RL : Radio Liberty

SEAL : Sea Air Land

SSCB : Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

USA : United States of America

USAID : ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı

USIA : United States Information Agency

BDT : Bağımsız Devletler Topluluğu

vb. : ve benzeri

vd. : ve diğerleri

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışma, 2000 yılı sonrasında Amerika Birleşik Devletleri'nin uyguladığı yumuşak gücün etkilerini göstermeyi amaçlamaktadır. Çalışma, Hollywood filmlerinin, terör olaylarını ve seçim propagandalarını nasıl etkilediğini anlatmaktadır. 21. yüzyılda küreselleşen dünyada insanları etkilemek için kullanılabilecek en büyük silah medyadır. Uluslararası arenada artık askeri güç yerine yumuşak güç öne çıkmaktadır. Yumuşak gücü uygulama aşamasında, politik filmlerin izleyenlerin algısını değiştirmeye yönelik çalıştığını göstermek çalışmanın asıl amacıdır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmanın oluşturulması sırasında ayrıntılı literatür taraması yapılmıştır. Yumuşak güç, Amerikan dış politikası ve yumuşak gücün etkili kullanımıyla ilgili kitaplar, bilimsel makaleler ve dergiler kaynak olarak kullanılmıştır. Yumuşak güç ve Hollywood sineması arasındaki bağlantıyı anlatmak amacıyla yazılan üçüncü bölümde Amerikan yapımı filmler izlenip, filmlerin yapılma amacı anlatılmıştır.

ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ / PROBLEM

Bu çalışmanın amacı, 2000 yılı sonrası vizyona giren Hollywood filmlerinin Amerikan dış politikasına etkisinin incelenmesidir. Çalışmada, yumuşak gücün sinema argümanının dış politikaya etkisi anlatılmaktadır. Araştırma, Hollywood sineması tarafından oluşturulan sosyal algının, Amerikan dış politikasını etkileyip etkilemediği sorusuna cevap aramaktadır. Araştırmanın hipotezi ise Hollywood sineması tarafından oluşturulan sosyal algının Amerikan dış politikasını etkilediği şeklinde formülize edilmiştir. Amerikan sinemasının dış politikada yarattığı etki asıl amaç olarak işlenecektir. Filmler, kullanılan müzikler, Amerikan yanlısı diyaloglar, Amerika'yı her zaman kahraman ve kurtarıcı olarak gösteren olaylar, kostümler ve semboller vasıtasıyla ABD'nin kültürünü, ekonomik ve siyasal değerlerini diğer ülkelere yaymaktadır. Bu da, dış politikada yumuşak gücü nasıl uygulayacağını iyi bilen Amerika'nın, uluslararası siyasette büyük avantaj sahibi olduğunu göstermektedir.

KAPSAM ve SINIRLILIKLAR

Çalışmada yumuşak güç ve sinema konusu yalnızca 2000 yılı sonrası Amerikan dış politikası üzerinden incelenmektedir. Örneklendirme konusunda kaynaklar,

Hollywood filmleri, Amerikan dış politikasıyla ilgili kitaplar ve makalelerden oluşmaktadır. Araştırmada sadece Türkçe ve İngilizce kaynaklardan yararlanılmıştır. Yumuşak güç yeni bir kavram olduğundan dolayı bu konuda çok sayıda kaynak bulunmamaktadır. Günümüzde değeri daha yeni anlaşılmaya başlanan yumuşak güç unsuru, daha çok Joseph Nye'ın yazdığı kaynaklar etrafında şekillenmiştir. Bu konuda genelde yabancı dillerde yazılmış kaynaklar bulunmaktadır.

GİRİŞ

İnsanlar sinema filmlerinin kurmaca olduğunu bildikleri halde, karakterlerle bağ kurmalarından dolayı, filmlerde yaşanan tüm olaylara dahil olmakta ve bu sayede en katı olarak savundukları din, millet, vatan kavramlarından, en basit durumlara varana kadar moda, yeme-içme kültürü bile etki altına alınarak zihinlerinde değişime uğramaktadır. Bilinçaltını nasıl kullanacağını fark etmiş olan ve algıyı kendi çıkarları doğrultusunda yönlendiren devletler için sinema, temel bir araç olmuştur. Senaryo ve bütçe gücünü kullanabilen ülkeler, içlerinde yeni birimler oluşturup sinemayı etkin biçimde kullanabilmenin yolunu aramıştır. Bu devletlerin amacı, kendi hâkim ideolojilerini tüm dünyaya yaymak ve yalnızca bunun doğru olduğunu göstermektir. Sinema filmlerinin toplumu sesli yayın olan radyolar ya da yazılı basın olan gazetelere nazaran daha fazla etki yaratması sayesinde devletler görsellik içeren sinema faktörünü kendi ideolojileri doğrultusunda kullanmaya başlamıştır.

Tarihsel gelişim sürecinde ABD'nin dış politikasında farklı araçlar kullanılmıştır, bunlardan biri de yumuşak güç unsuru olan sinemadır. 11 Eylül 2001, ABD sineması açısından yeni bir başlangıç olmuştur. 11 Eylül tarihine kadar düşman karakterini Rus prototipi oluşturmuştur. Bu tarihten sonra ise Orta Doğu'da bulunan Müslüman tiplemeleri, terörizm vasıtasıyla ideolojisini uygulayan düşman karakterler olarak beyaz perdeye yansımıştır. Amerika, dünya genelinde hoşuna gitmeyen, kendi düzenine ters düşecek bir olay gördüğü takdirde, kendi çıkarlarına uygun, Amerika'yı öven bir filmi hemen çekip yayınlayabilmektedir. Böylece propaganda içeren filmleri sürekli izleyen kişilerin düşüncelerinde ve algılarında değişimler yaratabilmektedir. Hollywood propagandası, sinemanın içinde belli olmayacak şekilde, bilinçaltı kodlarla sunulmuştur. Filmlerin içeriği, konusu ve verdiği mesajlar her daim ABD'nin siyasi ikliminden etkilenmektedir. Soğuk Savaştan 11 Eylül saldırısına kadar olan dönemde, Amerika Birleşik Devletleri'nin dünya üzerinde hakim güç, süper güç olduğunu anlatan sinema filmleri çekilirken, Ekim 2001'den itibaren özgürlük ve terörizm teması içeren senaryolar yazılmaya başlanmış ve bu çerçevede filmler çekilmiştir.

Yumuşak güç kavramı, 1980'den sonra devletlerin dış politika yönelimlerini anlamlandırmak için kullandıkları bir terim olarak görülmektedir. Sinema, edebiyat, sanat, spor, kültür ve yabancı dil eğitimi yumuşak güç nosyonu olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde yumuşak güç, çoğu devlet tarafından da dış politika amaçlı

kullanılıyor olsa da Amerika Birleşik Devletleri yumuşak güç kullanımında en etkili devlet olarak varlığını sürdürmektedir. Amerikan sineması dış politikada siyasal misyonlar üstlenmiştir. ABD ve SSCB arasındaki üstünlük yarışı, sinema sektörü sayesinde liderlerin politik mesajları dünya çapında istedikleri yere kolayca iletebilecek hale gelmesini sağlamıştır.

Hollywood sistemi içinde üretilen her film aynı zamanda ideolojik olma özelliği taşımaktadır. Her film politiktir; çünkü içinde yer aldığı ve onu üreten ideoloji tarafından belirlenmektedir. Kameranın kayda aldıkları, egemen ideolojinin var olmasını istediği dünyaya ait görüntülerdir. ABD, kendi ideolojisini, büyük prodüksiyonlarla ürettikleri Hollywood filmleriyle geniş kitlelere yönlendirebilmektedir. ABD'nin dış politikası kullandığı askeri/sert gücünü haklı gösteren filmlerle bu müdahaleler meşru ve haklı kılınmaya çalışılmaktadır.

Sinema endüstrisi, Amerikan hükümetinin yanı sıra istihbarat servisinin de amaçlarına hizmet ettiği bilinmektedir. Amerikan sinema endüstrisi iki gruba ayrılmaktadır. Birinci grup; ticari amaçla popüler gişe filmlerinin üretildiği Hollywood Sineması'dır. İkincisi Beyaz Saray Sineması'dır. Bu sinema daha çok propaganda içermekte, devlet ve ordu unsurlarına hizmet etmektedir. Dolayısıyla Hollywood sinemasını, popüler beğeni doğrultusunda film üreten ve eğlenceye nitelikten çok önem veren, gişe hasılatı amaçlayan ticari bir sinema olduğu söylenebilir. Beyaz Saray Sineması ise ABD'nin ulusal çıkarları, devlet otoritesi, ordu güvenilirliği başta olmak üzere, ABD'nin uluslararası politikalarını koruyan ve bu politikaları geliştiren sinema anlayışıdır.

Amerikan sineması ile diğer ülkelerin sinema endüstrileri arasında pek çok fark bulunmaktadır. Ancak en temel fark; Amerikan sineması bütün dünyaya propaganda yapmaktadır. Diğer ülke sinemaları ise yalnızca kendi toplumlarına yönelik olarak propaganda yapmaktadırlar. ABD ideolojisi çerçevesinde üretilmiş olan filmler, gerek ABD toplumunu, gerekse diğer ülkelerin toplumlarını, ABD'nin gerçekleştirmeyi planladığı eylemlere hazırlayacak tarzda bir özelliğe sahiptirler. Filmler, insanları, ABD'nin yapmayı planladığı eylemleri meşru görmelerini sağlamakta ve yapılacak her eylem konusunda söz konusu insanlar gözünde haklı gerekçeler yaratmaktadır. Bu sayede uluslararası kamuoyu yapılanların gerekliliğine, film anlatıları sayesinde rıza gösterir hale getirilmektedir. Filmlerde oynatılan kahramanlar, hükümetin uygulamış

olduğu şiddeti temsil ederek, bunun normal bir durum olduğu konusunda toplum psikolojisini etkilemektedirler. Günümüzde Hollywood sinemasının, ABD'deki politik ve ticari kazançlarının ötesinde dünya geneline ihraç etmiş olduğu filmler sayesinde oluşturmuş olduğu karakterleri büyün toplumlara sevdirmeyi başardığı söylenebilir. Ayrıca film anlatılarının, Amerikan yaşam tarzını, müziklerini, eğitim yapısını, geleneklerini, mimari yapılarını ve inanç yapısını diğer toplumlara aktarmada önemli bir rol üstlendiği görülmektedir. Bu çalışmada, kitlelerin nasıl manipüle edildiği, seyircinin ideolojik imajlar ve söylemlerden nasıl etkilendiği, rızanın üretilmesi noktasında sinema sanatının nasıl önemli bir yumuşak güç aracı olarak kullanıldığı incelenecektir.

1. BÖLÜM: YUMUŞAK GÜÇ

1.1. Yumuşak Gücün Tanımı

Globalleşen ve dijitalleşen dünyada 2000 yılı sonrasında değişen dengeler uluslararası ilişkiler alanında da değişime gitmeyi gerektirmiştir. Artık savaşlar eskisi gibi sadece sert güç ve ekonomik güç aracılığıyla değil, yumuşak güç denen yeni bir algıyla devam etmektedir. Bir ülkenin ideolojileri ve çıkarları çerçevesinde bir algı yaratarak diğer ülkeleri etkilemesi ve dış politikasını bu doğrultuda şekillendirmesi tanımıyla anlatabileceğimiz kavram[1], Joseph S. Nye Jr'nin, 1990 senesinde "Zorunlu Liderlik: Amerikan Gücünün Değişen Doğası" (Bound To Lead: The Changing Nature of American Power) eserini yayımlamasıyla gündeme gelmiştir.[2]

Yumuşak güç, bir devletin başka bir devleti istediği bir şeyi yapmaya zorlamak yerine, zor kullanmadan o devletle iş birliği yaparak istediği sonuçları elde etmesidir.[3] Askeri güç kullanmadan, yüksek maliyet yaratmadan insanların düşüncelerini etki altına almak üzerine gelişen bir kavramdır. Örneğin; Rusya ve ABD ikilisini ele alalım. İkisi de süper güçtür fakat Rusya'nın etkisi kendi sınırlarını aşmaz, sert gücü vardır ancak yumuşak güç unsurları sınırlıdır. ABD ise yumuşak gücünü yoğun olarak kullanmakta ve kendi kültürünü yayın yapılan her ülkede insanlara kolayca empoze edebilmektedir.

Bu süreçte, yumuşak güç dünya politikasında gündemi belirleme, diğer ülkeleri cezbetme, söz konusu ülkeleri ekonomik ve askeri zor ile tehdit etme ya da bu araçları kullanarak onları değişime zorlama konularında kilit bir role sahiptir. Bu gücü kullanarak insanları ikna etmek hiç kuşkusuz sert güçten daha kolay ve daha etkilidir. "*Eğer istediğim şeyi istemeni sağlayabilirsem, o zaman yapmak istemediğin şeyi yapmaya seni zorlamama gerek kalmaz"* ilkesiyle hedefe gitmektedir.[4] Her ülkenin yumuşak güç faktörü farklıdır. Eğitim sistemi, teknolojisi, kültürü, dili, sinema ve medyası, yaşam tarzı, bireysel özgürlükler ve ekonomi gibi sebepler o ülkelere karşı

---

[1] Nimet Beriker-Atiyas, "Yeni Dünya Eski Yaklaşımlar*"*, *Foreign Policy*, Ocak/Şubat 2001, (ss 46-54) s.48.
[2] Joseph S. Nye, "*Zorunlu Liderlik: Amerikan Gücünün Değişen Doğası*", Basic Book, New York, 1990.
[3] Joseph S. Nye, *Amerikan Gücünün Paradoksu,* Çev: Gürol Koca, Literatür Yayınları, İstanbul, Temmuz 2003, s. 11.
[4] Nye, *a.g.e*, s.11.

bakış açısını oluşturur. Ülkeler bu kaynaklarını kullanarak itibar yaratıp, diğer devletlere karşı etki yaratmaktadır.

1.1.1. Yumuşak Güç Unsurları

Geun Lee, yumuşak gücün kullandığı kaynakları şu şekilde sıralamıştır; ülkenin imajı, düşünceleri, söylemleri, teorileri, gelenekleri, eğitim yapısı, kültürü ve o ülkenin ulusal veya küresel sembolleridir.[5] Diplomatik ortamı, kültürü ve tarihi, eğitim sisteminin itibarı, ekonomisinin gücü, siyasilerin yaklaşımları ve düşünce özgürlüğünü içeren etkenler bir ülkenin küresel siyasette yarattığı izlenimin parçalarıdır. Bu unsurlar nezdinde ülkelerin imajları çizilmektedir. Yumuşak güç unsurları diğer ülkelere karşı cazibe oluşturma ve yanına çekme amacıyla oluşturulmaktadır.

Bir ülkenin yumuşak güç unsurları; kültür, siyasi değerler ve dış politika olmak üzere üç kaynağa dayandığı ifade edilmektedir.[6] Bu üç başlık tek tek incelendiğinde ve uygulama yöntemlerine bakıldığında yumuşak güç unsurlarının neden diğer güçlere göre daha kapsamlı, başarılı ve sürdürülebilir olduğunu görmekteyiz; Eğer bir ülke kendi kültürünü diğer ülke vatandaşlarının ilgisi çekecek şekilde satabilirse, insanların akıllarını ve duygularını kendi üstüne yöneltmeyi başardığı an yumuşak güç unsurlarını doğru uyguluyor demektir. Bunun en basit örneği yemek kültürü ve dil eğitimidir. Başka ülkede yaşama isteği yaratan ekonomik refah, alım gücü, sosyal hayattaki rahatlık, dini ve siyasi düşünce özgürlüğü ve o ülkeye dair diğer ülke vatandaşlarında hayranlık uyandırma yumuşak gücün kültür yönünü oluşturan unsurların başında gelmektedir. Siyasi değerler ve dış politikaya baktığımızda devleti güçlü ve güvenilir bir ülke olarak göstermesi gereken faktörlerdir. İç politikada işlenen siyasi ideolojilerin dış politikaya nasıl yansıtıldığı ve bu ülkenin uluslararası ilişkilerinde ne kadar başarılı olduğu yumuşak gücün diplomasi yönüyle ilgilidir.

---

[5] Geun Lee, *A Theory of Soft Power and Korea's Soft Power Strategy*, Graduate School of International Studies, 2009, s. 206.
[6] Joseph Nye, *Yumuşak Güç*, Elips Kitap, Ankara, 2005, s. 20.

		Davranışlar	Temel Araçlar	Hükümet Politikaları
SERT GÜÇ	Askeri Güç	▪ Zorlama ▪ Caydırma ▪ Koruma	▪ Tehdit ▪ Kuvvet	▪ Zorlayıcı diplomasi ▪ Savaş ▪ İttifak
	Ekonomik Güç	▪ Teşvik ▪ Zorlama	▪ Para verme ▪ Yatırım	▪ Yardım ▪ Rüşvet
	YUMUŞAK GÜÇ	▪ Hayranlık uyandırma ▪ Gündem yaratma	▪ Değerler ▪ Kültür ▪ Politikalar ▪ Kurumlar	▪ Kamu Diplomasisi ▪ İki taraflı ve çok taraflı diplomasi

Şekil 1.1. Joseph S. Nye'e göre güç çeşitleri[7]

	Sert Güç		Yumuşak Güç	
Davranış Spektrumu	Zorlama	İkna etme	Gündem yaratma	Cazibe
	(Emir)		(Yanına çekme)	
En Uygun Kaynaklar	Baskı Yaptırımlar	Ödemeler Rüşvet	Kurumlar	Kültür Değerler Politikalar

Şekil 1.2. Joseph S. Nye'e Göre Sert ve Yumuşak Güç Uygulama Farkları[8]

Geun Lee yumuşak güç stratejilerini aşağıdaki gibi sıralamaktadır: [9]

Güvenlik ortamının sağlanması için ülkelerin kendi imajlarını yaratmaları: İkinci Dünya savaşından sonra Almanya ve Japonya'nın yayılmacı ve vahşi görünüme sahip olan imajlarını düzeltmeleri için daha barışçıl politikaları sergilemeleri buna örnek verilebilir.

Başkalarının imajını zedeleme yolu: Sovyet Rusya'nın, ABD tarafından düşman imparatorluğu olarak lanse edilmesi; Irak, İran ve Kuzey Kore'nin de şeytan üçgeni olarak adlandırılması bu kapsamda değerlendirilebilir.

Ağ etkisi stratejisi: Örneğin ABD'nin İngilizce dilini evrenselleştirmesi, ülkelerin neoliberalizmi savunmaları ve demokrasiyi kullanmaları. Kahraman ve ünlülerin kullanılması stratejisi: Dünyaca ünlü starların hükümetle iş birliği yaparak

[7] Joseph Nye, *Soft Power The Means to Success in World Politics*, New York Public Affairs, 2004, s. 31
[8] Joseph Nye, *a.g.e,* s. 8.
[9] Geun Lee, *A Theory of Soft Power and Korea's Soft Power Strategy,* 2009, s. 210.

yorumlarda ve yardımlarda bulunmaları en çok uygulanan yumuşak güç stratejileri arasında bulunmaktadır.

1.1.2. Yumuşak Gücün Uygulanma Şekli

Medya, internet ve teknolojideki yatırımlar, yumuşak güç kullanılarak çekici unsurlar oluşturulması ve bireylerin algılarının biçimlendirilmesi sebebiyle etkili bir yerdedir.[10] Yumuşak güç araçları devletlerin elindedir. Bu gücün doğru kullanımı için stratejik hareket edilmelidir. Yumuşak gücü uygulamak için profesyonel ekipleri olan ülkeler her daim uluslararası arenada diğer ülkelerin önüne geçecektir. Ülkeler pozitif küresel imaj oluşturmak için doğru politikalarla yumuşak gücü uygulamalıdır.

Radio Free Europe/Radio Liberty Sovyetler Birliğini sona erdiren radyo olarak bilinir. Eisenhower döneminde ABD dışişleri bakanı olan John Foster Dulles başkanlığındaki kurum anti komünist propaganda yaparak Sovyet popülasyonunu etkisi altına almıştır. Bu radyo Sovyetler Birliği ülkelerine karşı politik bir silah olarak kullanılmış ve amacına ulaşmıştır.[11]

Afganistan'da Taliban hükümetinin düştüğü 2001 yılında, Hindistan Dışişleri Bakanı, silah ve yiyecek ürünlerin yerine Bollywood filmleri ve müzik kasetleri ile doldurulan bir uçakla Kabil'e giderek bunları hızlı bir biçimde bütün şehre dağıtılmasını sağlamıştır.[12] Dinlerin ve dini turizm bölgelerinin dini açıdan yumuşak gücü vardır, Mekke'nin, Vatikan'ın ve diğer büyük dinlerin inançlarını yaşadıkları bölgeler, insanları ve karar verme mekanizmalarını etkileme potansiyelini kullanmaktadır.

Ticaret, tatil ve tarih turizmi, ekonomi ve eğitim de uygulanan yumuşak güç unsurlarının başında gelir. Bir ülkenin ihraç ettiği mallarının ve yemeklerinin meşhur olması, turistlerin gelebileceği güvenli bir ülke olması, ekonomik refahının ve gücünün piyasalara yön verdiğini bütün dünyaya ispatlaması ve beyin göçünde tercih edilen bir ülke haline gelmesi, genç nüfusun gidip o ülkede yaşamak ve o ülkeye hizmet etmek istemesi yumuşak güçte başarılı olmuş bir aktörü gördüğümüze işarettir. Devletler bu durumları kendi lehlerine kullanmaya başladıkça küreselleşen dünyada sert güce göre

[10] Haluk Özdemir," Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme", *Ankara Üniversitesi* SBF Dergisi, sayı: 63, 2008, s.140.
[11] Cenk Demirkıran, "Kısa Dalga Savaştan Soğuk Savaşa, Uluslararası Radyo Yayıncılığı", *TRT Akademi,* Cilt 05, Sayı 09, Ocak 2020, s. 152.
[12] Jehangir Pocha, *The Rising Soft Power of India and China,* New Perspectives Quartely, 2003, s. 9.

daha kapsamlı etki yarattıklarını fark etmişlerdir ve 2000 sonrası olaylarda sert güç yerini yumuşak güce özellikle medya ve diplomasi kısmına bırakmaya başlamıştır.

1.1.3. Yumuşak Gücün Uluslararası Siyasette Yarattığı Sonuçlar

2003 yılında Irak Savaşı'ndan sonra yapılan anketlere göre, ABD'nin çekiciliğinin hızla azaldığı gözlemlenmiştir ve çoğunlukla olumsuz görüş bildiren insanlar, tepkilerinin genel olarak ABD'ye karşı değil, Bush yönetimine karşı olduğunu söylemişlerdir. Amerikan halkını ve kültürünü, Amerikan politikalarından ayrı tutmuşlardır. Birçok ülke halkı, Amerika'nın teknolojisine, sinemasına, müziğine ve televizyonuna hayran olmayı sürdürmüştür.[13] Popüler kültür insanları çekmekte ve ülke gerçeklerinin dışında başka bir algı yaratmaktadır. Karl Deutch için güç; çatışmalarda üstün gelme ve engelleri aşma yeteneğidir.[14] Bu kapsamda bakıldığında ABD zihindeki engelleri aşmış görünmektedir.

Avrupa Birliği, yumuşak gücün uygulanmasının uluslararası siyasette yarattığı sonuçlar arasında gösterilebilecek en iyi örneklerden biridir. Hem ekonomi hem hukuk alanındaki güçleri ve yeterlilikleri sayesinde üye ülke topraklarına mülteci çekmelerine sebep olan bir kuruluştur. Avrupa Birliği'nin başarısı, üye olmayan devletleri bu kuruluşa dahil olmayı arzu ettirmektedir. Almanya ve Japonya mühendislikte yarattıkları iş gücü sayesinde kendi ülkelerinin itibarını ve marka değerini arttırmışlardır. Bu ülkelere, diğer ülkelerden çalışmak ve yaşamak için giden mühendisler oldukça fazladır çünkü bu ülkelerin bu sektörlerdeki gücü ve marka standartları sektöre yön vermektedir ki bu da yumuşak gücün başka bir yönüdür.

Günümüzde askeri güç kullanımının maliyetinin çok yüksek olması ve askeri güç kullanılması hususunda ulusal ve uluslararası kamuoyunun onayın alınması gibi zorunluluklar, yumuşak gücün kullanımının konumunu güçlendirmiştir.[15] Bu sebeple uluslararası siyasetteki sorunların diplomasi ile çözümü sağlanmaya çalışılmaktadır. Bunun için büyükelçilikler birincil faktördür. Günümüzde diplomatlar normal prosedürlerini yerine getirmenin yanında artık sosyal medyayı ve dijital diplomasiyi de kullanmaktadırlar. Dijital diplomasi ile diplomatlar geniş kitlelerle doğrudan iletişime

---

[13] Pew Küresel Eğilimler Projesi, *Views of A Changing World*, Washington D.C., Pew Basın ve Kamuoyu Araştırma Merkezi, 2003, s. 22-23.
[14] Karl W.Deutsch, *The Analysis of International Relations, Englewood Cliffs*, New Jersey: Prentice Hall, 1968, s. 22
[15] R.Kutay Karaca, "Çin'in Değişen Enerji Stratejisinin Dış Politikasına Etkileri" (1990-2010), *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 9, Sayı 33, 2012, s. 94.

geçmektedir. İletişim, yalnızca herhangi bir konuda bilgi vermeyi değil, aynı zamanda ikna ederek yönlendirmeyi amaçlamaktadır.[16] Bu bağlamda tüm iletişimsel etkinlikler özünde siyasal niteliktedir.[17]

1.2. Yumuşak Güç Çerçevesinde Sinemanın Siyasi ve Propaganda Gücü

Teknolojinin globalleşen dünya düzenini ele geçirmesiyle birlikte bir devletin gücünü medya organları olmadan düşünmek o ülkeyi eksik kılacaktır. Günümüzde medya, devletlerin güçlü etki yarattığı bir alandır ve bundan dolayı kullanmaktan vazgeçmeyecekleri bir unsurdur. Sosyal medya, televizyon medyası ve sinema devletlerin ve hükümetlerin kendi propagandalarını kolay bir şekilde halka yaymayı sağlayan kanallardır.

Belirlenen ideolojiler, sinema filmleriyle anlatılıp seyirciyi istenen yöne doğru çekmektedir. Ülkeler kendi kültürlerini de bu şekilde kolayca tanıtmakta ve dünyaya yaymaktadırlar. Devletlerin kendine has politikalarını ve kültürlerini tanıtmak için kullandıkları bu mecra özellikle 2000 yılı sonrasında teknolojinin daha da ilerlemesiyle dünyanın her köşesine ulaşabilir duruma gelmiştir.

Amerika, Hollywood filmlerini kullanarak iktisadi ve politik projelerini meşrulaştırmaya çalışmaktadır.[18] Film kullanımı diğer unsurlara göre daha akılda kalıcı etkiler yaratmaktadır. Görsel ve işitsel duyulara hitap etmesi ve aynı zamanda duygusal manipülasyon yaratması sebebiyle zihinlerde o konuyla ilgili okunan bir metne göre daha fazla kalıcılık sağlamaktadır. Hatta sadece yazılı metin değil televizyonda yayınlanan haberlere göre bile, haberde bahsedilmiş olan konuda üretilmiş olan filmler daha etkili olmaktadır çünkü bilinçaltı düzeyde direkt insanların duygularına saldırı yapılmakta ve düşüncelerini etkileme amaçlı bir sinema dili kullanılmaktadır. Bu efektif durumlar her konuda yaratılabilir. Bir savaşı, terör olayını, o ülkede yapılan ya da yapılacak olan siyasi parti seçimleriyle ilgili bir propagandayı, tarihsel herhangi bir olayı veya ileriki yıllarda yaşanması muhtemel bilim kurgu kategorisine giren durumlarla insanları etkisi altına almakta ve istediği yöne çekmektedir.

---

[16] Emine Yavaşgel, *Siyasal İletişim: Kavramlar ve Ardındakiler,* Ebabil Yayınları, 2004, Ankara, s. 2.
[17] Emine Yavaşgel, a.g.e, s. 2.
[18] Nurullah Gür, "Yeni Türkiye'nin Yumuşak Güç Unsuru: Turizm", *SETA Perspektif*, Sayı 58, Temmuz 2014, s. 2.

Bir sinema filmi Hollywood standartlarına göre ortalama 100 dakika kadar sürmektedir. Televizyon yayınlarından ya da DVD göstericilerinden günlük en az bir sinema filmini seyreden bir kişinin, haftada yaklaşık 12 saat, ayda yaklaşık 50 saat, yılda ise 25 gün TV ekranının veya sinema perdesinin başında süre geçirdiği ifade edilmektedir. Bu süre çocukluk çağından sonrasındaki 50 yıllık ömür boyunca 1250 günün, yani 3,5 yılın geçmesi anlamında gelmektedir. Ortalama insan ömrünün 3,5 yılı ekran karşısında geçmektedir.[19] Beyaz perdede görünen her şey, hipnotik bir etkiyle zihinlerimize kazınmaktadır.[20]

Hollywood, toplumsal belleği oluşturan filmler yapan dev bir endüstridir. Hollywood filmleri sayesinde diğer ülkelerin halkları, ABD'ye hayranlık duymakta ve ABD'nin dünya genelindeki politik amaçlarının ahlaki ve meşru olduğunu düşünmektedirler.[21] USIA (United States Information Agency – ABD Haber Ajansı) yapımcılığında çekilen filmler, sinemanın politik yönünde gösterilebilecek örneklerdir. Çoğunlukla belgesel türünde yapılmıştır. 1999 yılında USIA, ABD Dışişleri Bakanlığı'na bağlanınca ABD dış politikasına yönelik çalışmalar yapan doğrudan siyasi bir faktör haline gelmiştir.

Siyasi rejim nasılsa basın rejimi de onunla ilişkilidir. Basın rejimleri, hükümete aykırı biçimde hareket edememektedir.[22] Politik filmler, olayları ve gerçekleri yeni bir gerçeklik algısıyla iletmektedirler. Halkın rızasına daha kolay yoldan ulaşmak için senaryoyla inşa edilen ideolojiler, görsellikle beraber istenen kitleye ulaştırılmaktadır. Seyirci kendini filmdeki karakterlerle özdeşleştirmekte ve farkında olmadan yöneltilen ideolojiye doğru kaymaktadır.

1.3. Ülkelerin Yumuşak Güç Stratejileri

1.3.1. Sovyetler Birliği

Rusya'nın Avrasya coğrafyasındaki yumuşak güç unsurları arasında; ekonomik araçların, kültürel politikaların (din, dil, eğitim ve medya) ve bölgesel örgütlenmelerin yer aldığı bilinmektedir. Ekonomik araçları; başta ticaret ve enerji olmak üzere

[19] Ramazan Kurtoğlu, *Hollywood İşi Din-Siyaset-Ticaret,* Asi Kitap, İstanbul, 2015, s. 228.
[20] Barış Kılınç ve Elif Pınar Kılınç, "Gösteri Toplumu: Geleneksel Anlatı Sinemasının Simgesel Düzenlemeleri Üzerine Düşünmek*", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Aralık 2014, 15(2), s. 125-139.
[21] Latif Pınar, "Amerika Birleşik Devletleri'nin Yumuşak Gücü ve Hollywood*", İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt:6, Sayı:1, 2017, s. 270.
[22] Caner Arabacı, *Basın ve Siyaset Üzerine,* Eğitim Kitabevi, Konya, 2004, s.109.

ekonomi odaklı örgütlenmeler ve Sovyetler Birliği döneminde iş için Rusya'ya gitmiş olan işçi göçü oluşturmaktadır.[23] Dil, eğitim ve medya faktörü Rusya'nın bölgedeki etkisinin sürdürülebilirliğini sağlamaktadır. Değerlerin oluşturulması ve Rus sisteminin diğer ülkelere yayılması bakımından Bağımsız Devletler Topluluğu'nun bölgedeki en etkili teşkilatlardan biri olduğu kabul edilmektedir.[24]

Dışişleri Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Rossotrudunichestvo ile Rus kültürünün ve dilinin yaygın hale gelmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Rossotrudunichestvo'nun, Rusya'nın yumuşak gücünün farklı bölgelere taşınmasından sorumlu olan bir kurumdur.[25] Rus dilinin ve kültürünün yayılması amacıyla Rusya Federasyonu Ulusal Güvenlik Stratejisi'ni imzalamıştır. Bu strateji çerçevesinde vatanseverlik şuurunu oluşturan filmler çekilmiş ve yayınlanmıştır. Rusça, Beyaz Rusya, Kırgızistan, Kazakistan, Moldova, Romanya ve Ukrayna'nın bazı bölgelerinde resmi dil statüsüne sahiptir. BDT'ye üye ülkelerde ticaret, eğitim ve iş görüşmelerini Rusça dilini kullanarak yapmaktadırlar.[26]

1957 yılında Rusya ilk uzay uydusu olan Sputnik'i fırlatmıştır. Bunun bir sonucu olarak Avrupa ülkelerindeki birçok insan, uzay alanında SSCB'nin ABD'den daha önde olduğu kanaatine varmış ve bu bilimin Sovyetlerde Amerika'dakinden daha saygın bir yer edindiğine inanmasını zemin hazırlamıştır.[27] Sovyetler Birliği'nin en görünür yumuşak gücü ise sanat ve spor alanlarıdır. Şimdiki adı "Mariinski" olan Sovyetler dönemindeki adıyla "Kirov" balesi ve "Bolşoy" opera ve bale toplulukları dünyaca tanınmaktadır ve artık kültürel marka haline gelmiştir. Sovyet mimarisi ise, dağılan Sovyet ülkelerinde hala izlerini sürdürmektedir. O coğrafyada bulunan ülkelerde hangi yapının Sovyetler döneminde yapıldığı bilinir çünkü adeta oraya kendi yapılarıyla ve mimarileriyle imzalarını atmışlardır. Tıpkı opera ve balede olduğu gibi sporda da oldukça popüler olan Sovyetler, özellikle buz pateni ve kış olimpiyatlarındaki başarıları sebebiyle diğer ülkelerin takip ettiği ve bu alanda da yumuşak güç unsuru yaratmış bir devlettir.

---

[23] "*Soft Power? The Means and Ends of Russian Influence*", REP Seminar Summary, Chatham House, s. 3, http://www.chathamhouse.org/publications/papers/view/109675 [Erişim Tarihi: 27.06.2021]
[24] Sevilay Yıldırım, *Rusya'nın Avrasya Politikasında Yumuşak Güç: İmkanlar ve Sınırlar,* T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara, 2014, s.65
[25] Kerim Has, "Rus Dış Politikasında Yükselen Trend Yumuşak Güç", *Analist Dergisi*, Sayı:28 Haziran 2013, s. 60.
[26] A. Maklis, *Vozrozhdeniye Rossiyskoy , Myagkoy Sily,* Revival Russian of Soft Power, 2014.
[27] Richard L.Merritt ve Donald J.Puchala, Western European Perspectives on International Affairs, New York, Frederick A.Praeger, 1968, s. 513.

1.3.2. Fransa

Yumuşak güç kaynakları ve kullanımı bakımından ABD'nin en yakın rakibinin Avrupa olduğu bilinmektedir. Avrupa'nın müziği, sanatı, tasarımları, modası ve yemekleri dünya genelinde kültürel işleve sahiptir.[28] Avrupa'daki bütün ülkeler tek başlarına güçlü birer unsur olmasalar da Avrupa Birliği kavramı her insanda ve her devlette hukuki ve ekonomik güven uyandırmakta ve Avrupa'nın yumuşak gücünün varlığının en büyük kaynağı buradan gelmektedir. Avrupa ülkeleri içinde yumuşak gücü en fazla olan ülke Fransa'dır. Fransa hem sinema hem moda hem de sömürgeleri sayesinde Fransızcanın etkin olarak konuşulan bir dil haline gelmesini sağlamış aynı zamanda kültürünü de diğer milletlere satmayı başarmıştır.

Fransa'da, ortak dilleri Fransızca olan 50 Frankofon ülke yılda iki defa yaptıkları zirvelerde toplanarak statülerini kutlamakta ve politikalarını görüşmektedirler. Fransız medeniyetinin dünyaya yayılması için Fransa tarafından her yıl 1 milyar dolara yakın harcama yapılmaktadır.[29] Afrika ülkelerinin sömürgeden sonra ana dillerinin Fransızca olduğunu görmekteyiz. Sert güç uygulanması sonrasında yabancı dil ana dillerine dönüşmüştür ve bu faktör Fransa'nın yumuşak gücüne etki etmeye devam etmektedir. Fransa, dünya politik sahnesinde hala varlığını güçlü bir şekilde sürdürmeye devam etmektedir.

Sinemanın başlangıç tarihi ile Fransız sinemasının başlangıç tarihi aynı döneme denk gelmektedir. Bilindiği üzere ilk sinema gösterimi Lumiere Kardeşler tarafından 1895 yılında Paris'te gerçekleştirilmiştir. Bu gösteri ile Lumiere Kardeşler, aynı zamanda sinemanın ticari hale gelmesinde ilk girişimi başlatmışlardır. Bu gösteride hareketli fotoğraflar ilk defa perdeye yansıtılmıştır.[30]

Fransa, diğer ülkelerle akademik, bilimsel ve kültürel iş birliklerine ağırlık vermektedir. Bunu sağlamak için ise daha çok büyükelçilikleri ve Fransız Kültür ve Francais Alliances dernekleri aktif olarak kullanır.[31] Fransa'nın yumuşak gücünü oluşturan diğer önemli kurum "L'Agence Française De Développement'tir (Fransız Kalkınma Ajansı). Bu kurumun dünya genelinde 85 ofisi bulunmaktadır. Kurum,

---

[28] Joseph Nye*, a.g.e*, s.79.
[29] a.g.e
[30] Battal Odabaş, *Fransız Siyasal Sineması*, Es Yayınları, İstanbul, 2013, s. 7.
[31] Philippe Lane, *French Scientific and Cultural Diplomacy*, Liverpool University Press, 2013, http://www.jstor.org.ezproxy.bu.edu/stable/j.ctt5vjg4z, [Erişim Tarihi: 20.1.2021].

toplamda 108 ülkede, yaklaşık 2500 kalkınma projesini yürütmektedir. Bu kurumun, daha çok gelişen ülkelere ve Fransa'ya bağlı olan deniz aşırı bölgelere ağırlık vererek buralarda uygulamış olduğu projelere finansal ve teknik konularda destek sağlamaktadır. Söz konusu yerlerde yüzyıllar öncesinden beri var olan Fransa, bu sayede kendisi ile ilgili olumsuz algıları yıkmak istemekte ve devletlerin/toplumların gözünde pozisyonunu daha kabul edilebilir bir konuma çekmeyi amaçlamaktadır. Daha açık bir ifadeyle sömürgeci geçmişini unutturmaya çalışmaktadır.[32]

1.3.3. Almanya

Almanya'nın dış politikası yumuşak gücün doğru kullanımıdır. Uzun vadeli bir güven yaratmayı hedefleyen bir dış politikayı oluşturmuştur. Bu politikanın bir gereği olarak Almanya'nın eğitime büyük önem verdiği ve kendi politik görüşlerini tüm dünyaya yaymak üzere çok sayıda Alman okulunu kullanarak pedagojik ve akademik yönlerden birçok ülkeyi etkileyebilmiştir. Verdikleri eğitimin kalitesi sayesinde Almanya başka ülke hükümetlerini de etkilemiş, kendi siyasetini ve uygulamalarını empoze etmeyi başarmıştır.[33]

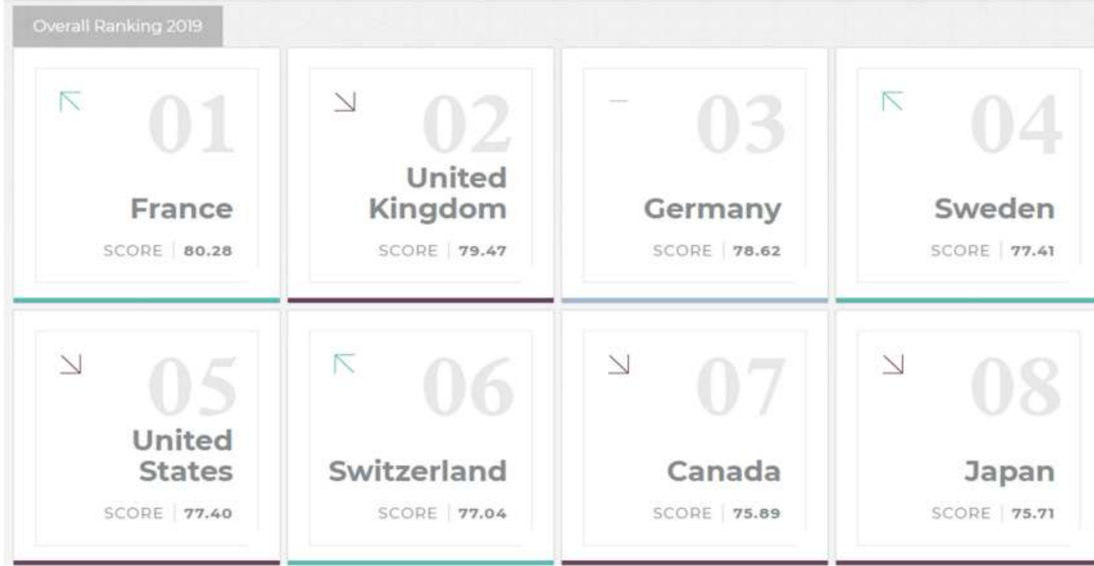
Almanya'nın itibarlı ve yumuşak güç açısından çekici ülkelerden biri olduğu görülmektedir. Almanya'nın düzensiz veya düzenli göçün yapıldığı belli başlı ülkelerden birisi olması, seyahat ve eğitim için yüzbinlerce insanın Almanya'yı tercih etmesi, bunların yanısıra Alman markalarının büyük talep görmesi de Almanya'nın yumuşak gücünün somut örnekleri olarak değerlendirilebilir. Başka bir kanıt olarak uluslararası soft power sıralamasında başka bir deyişle The Soft Power 30 (https://softpower30.com) indeksinde Almanya'nın dünya genelinde üçüncü sırada olması gösterilebilir.[34]

---

[32] Fatma Gümrükçüoğlu, *Fransa'nın Yumuşak Gücü:L'Agence Française de Développement,* AFAM Afrika Araştırmacıları Derneği, Eylül 2017, https://afam.org.tr/fransanin-yumusak-gucu-lagence-francaise-de-developpement [Erişim Tarihi: 3.12.2020].

[33] Juan Carlos Holguin "*German 'Soft Power: From the Fall of the Wall to the 2006 World Cup*", Master Thesis, Georgetown University, Washington DC. 2013, s. 8.

[34] Yaşar Aydın, Fikir Turu, *Dünyanın yeni lideri Almanya mı olacak?* 13 Mayıs 2020, https://fikirturu.com/jeo strateji/dunyanin-yeni-lideri-almanya-mi-olacak [Erişim Tarihi: 5.12.2020].

Şekil 1.3. The Soft Power 30 İndeksinde Yumuşak Güçte En Başarılı Olan 8 Ülke

Politik sığınma hala en çok Avrupa'ya yapılmaktadır. Günümüzde özellikle Almanya ve Belçika bu konuda yoğun talep almaktadır. Türkiye'den Almanya'ya işçi göçü halen güncelliğini koruyan bir kavramdır. Yaşam standartları, ekonomi, hukuki güvenceler, işleyen yasalar ve özellikle insan haklarına verilen değer sebebiyle Almanya, yumuşak gücünü kaybetmesi mümkün olmayan bir devlettir.

Avrupa futbolu dünya çapında yapılan bütün sporlardan daha popüler ve yarattığı ekonomik etki alanı en fazla olan unsurdur. Aynı şekilde müzisyenler, yazarlar, sanatçılar, yemek kültürü ve Avrupa'ya ait ticari markalar dünyaca bilinmekte ve popülerlikleri devamlılık sağlamaktadır.

1.3.4. Japonya

Japonya'nın, diğer Asya ülkelerine nazaran daha fazla yumuşak güç kaynağı vardır. Japonya, Batı ile ekonomi ve teknoloji bakımından denk olmayı başarmış Batılı olmayan ilk ülkedir. Teknolojide dünyaya kafa tutan Japonya bu alanda kendine özel bir pazar yaratmıştır. Robotlar, otomobiller, teknolojik aletler üzerinden yumuşak gücü başka bir boyutuyla kullanmakta ve bu sayede Japonya'ya beyin göçü sağlamaktadır.

Bunun yanısıra sinema, edebiyat ve müzikte de kendine dünya arenasında ayrı bir alan yaratmıştır. Nobel ödülü kazanan yazar Kenzaburo Oe, tüm zamanların en büyük yönetmenlerinden biri olarak görülen Akira Kurosawa ve Boston Senfoni Orkestrası yönetmeni Seiji Ozawa'nın ünü tüm dünyaya yayılmıştır. Japonya'nın, Zen-

Budizm inancı ve dövüş sanatları gibi geleneksel ruhsal disiplinlerin kültürel çekiciliğini de amaçları doğrultusunda kullandığı söylenebilir.[35]

Japon animasyon sineması Anime ile birlikte Japon grafik romanı olan Manga'nın Japon toplumunun sahip olduğu en etkili yumuşak güç faktörleri arasında yer aldığı kabul edilmektedir. Japonya'da ilk animasyon filmleri, Japon çocuklarında ahlaki değerlerin oluşturulması ve vatanseverliğin aşılanması amacıyla 1911'de Japon hükümetinin vermiş olduğu desteklerle hazırlanmış ve dönemin sinemalarında gösterime girmeleri sağlanmıştır.[36] Japon hükümeti, değerler eğitimini animasyon filmler aracılığıyla vermeye başlamıştır. Ülkenin yumuşak güç aracı anime, Japonya'yı da aşarak, diğer ülkelere hızlıca yayılmış ve benimsenmiştir. Amerika'da önceden anime sadece küçük gruptaki kişilerce bilinmekteydi. Ancak son 20 yıl içerisinde animeler daha popüler hale gelmiştir. Bununla birlikte bu dönemde Manga ve Anime kulüpleri açılmış, Japon kültürünü anlatan anime gösterimleri daha fazla yapılır duruma gelmiş, manga ve animelerin oyuncaklarının satıldığı ve oyuncakların sergilendiği müzelerin yapıldığı görülmektedir[37]

1.3.5. Çin

Çin'de yumuşak güç kavramı, MÖ. 1122 ile MÖ. 256 yılları arasında hüküm süren Zhou Hanedanlığı dönemine kadar uzanmaktadır. O dönemde yaşamış olan Konfüçyüs, yaşamı süresince Çin yöneticilerine yumuşak gücü anlatmıştır. Konfüçyüs, bu gücün kullanılarak, zor kullanmaya başvurmadan amaçlarına ulaşabilecekleri konusunda yönetici kesimini inandırmayı başarmıştır.[38] Çin yüzyıllardan beri başlı başına bir kültür olmuştur. Kendilerine has felsefeleri ve buna uygun geleneksel yaşantılarıyla ilgi çekmeye devam etmektedirler. Yemek kültürü ve ruhsal yönü fazla olan uğraşıları, Çin'i diğer ülkelerden ayırıp ön plana çıkartmaktadır. İhracat, ticaret ve üretim Çin'in ekonomik gücü olarak görünse de aynı zamanda globalleşen dünyada yumuşak gücünü de ortaya çıkaran faktörlerdir.

Çin'de yumuşak güç kavramı 1990'larda etkili olmaya başlamıştır. Yumuşak güç kavramının Çin'de etkili olmaya başlamasının nedeni Sovyetler Birliği'nin

[35] Joseph Nye, *Yumuşak Güç*, Elips Kitap, Ankara, 2005, s. 89.
[36] Zakka Film "*The Roofs of Japanese Anime Until The End of WWII"* adıyla 1930-1942 yılları arasındaki kısa filmleri derlemiştir: http://zakkafilms.com/ [Erişim Tarihi:13.2.2021].
[37] Sharon Kinsella, *Adult Manga: Culture and power in postwar Japanese society*, Hawaii, 2000, s. 22.
[38] Elif Yıldırım, "Yumuşak Güç Kavramı Bağlamında Çin'in Sahraaltı Afrika'ya Yönelik Kamu Diplomasisi Faaliyetleri", *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, Cilt:11 Sayı:18, 2019, s. 2381.

yıkılması olmuştur.[39] Sovyetler Birliği'nin büyük bir dünya gücü iken yıkılması, Çin'in bu durumun nedenini sorgulamasına sebep olmuş ve yapılan araştırmalar sonucu Sovyetlerin dağılma nedeninin Soğuk Savaş döneminde Sovyetlerin yumuşak gücü, ABD kadar dış politikasında uygulamadığı anlaşılmıştır.[40]

Yumuşak güçte etkili ve önemli kaynaklardan biri olan kültür, Çin tarafından dış politikada etkili bir şekilde kullanılmıştır. Kültürel anlamda diğer ülkelerle karşılaştırıldığında Çin'in avantajlı bir ülke olduğu görülmektedir. Bunun sebebi, Çin'in Güney ve Doğu Asya'da geniş bir coğrafi alanı etkileyen 5000 yıllık kültür birikiminin olmasıdır.[41] Çin, Konfüçyüs Enstitüleri'ni yumuşak güçte kültür unsuru bağlamında dış politikada etkili bir biçimde kullanmaktadır. Çin, bu enstitüleri dünyanın birçok yerinde açarak, kendi kültür ve ideolojisinin yayılmasını amaç edinmiştir. Konfüçyüs Enstitüleri, Çin'in dil okullarıdır. Çin hükûmeti, bu okullar aracılığıyla yabancı ülkelerin öğrencilerine Çin dili ve kültürünü öğretmektedir. Bu doğrultuda ilk Konfiçyüs Enstitüsü, 2004 yılında Seul'de açılmıştır.[42] Çin'in yumuşak güç kazanımlarından bir diğeri ve en önemlisi ise ekonomik alandaki ihracatları ve ucuz iş gücüdür. Çin, hızla büyüyen ekonomisi sayesinde hammadde, gıda ve enerji kaynaklarını kolaylıkla sağlayabilmektedir. 1980 ve 2010 yılları arasında Çin'in ekonomik yükseliş yaşamasının sebebi ekonomik alandaki yumuşak güç kazanımlarıdır.[43]

1.3.6. Türkiye

Türkiye, yumuşak gücünü kullanma konusunda fazlasıyla çeşitliliğe ve potansiyele sahip bir ülkedir. Asya ile Avrupa arasında bulunması ve bu konumu sayesinde aynı zamanda Hristiyanlık ve İslamiyet'in birleşmiş olduğu bir noktada olması, eski ve köklü medeniyetlerin burada bulunması, seküler yaşantıya ve liberal ekonomiye sahip olması, demokratik yönetilmesi, uluslararası hukuka uygun bir adalet

---

[39] Michael Barr, *Dünyanın Büyüyen Çin Korkusu Kim Korkar Çin'den,* Tekin Yay, İstanbul, 2013, s. 58-59.

[40] Aysu Vural, "Çin Dış Politikasında Yumuşak Güç Etkisi", *Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi Üzerine Akademik Analizler,* Ankara: Atlas Akademik Yayın, 2018, s.463.

[41] John King Fairbank, *Chinese World Order: Traditional China"s Foreign Relations,* Harvard Universty Press, London, 1968, s. 2-3.

[42] Zhe, Ren, "The Conficius Institutes and China's Soft Power*", IDE Discussion Papers*, Sayı: 330, Institute of Developing Countries, Japan, 2012, s. 1.

[43] Mürsel Bayram ve Hüseyin Emiroğlu, "*Afrika'da Artan Çin Nüfuzunun Çok Yönlü Sonuçları",* The Journal of Academic Social Science, Sayı: 28, 2016, s. 504.

anlayışının olması bunlara örnek gösterilebilir.[44] Savunma sanayi teknolojisinde, medyada, turizmde ve eğitimde yaşanan gelişmeler Türkiye'nin yumuşak gücü etkili kullanımını arttırmıştır. Türkiye'nin tarihi ve kültürel geçmişinin olduğu Balkanlar, Kafkaslar, Orta Asya ve Orta Doğu'da bahsedilen bu kaynakları aracılığıyla yumuşak gücünü uygulayabilmiştir. Yumuşak güç çerçevesinde uygulamış olduğu politikaların yürütülmesi için belli başlı kurumlar da kurulmuştur. Örneğin; 1992'de Türk İş birliği ve Kalkınma Ajansı olarak kurulan ve 2012'de Başbakanlık Türk İş birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) adıyla faaliyetlerine devam etmiştir. Başkanlık günümüzde 150 ülkede faaliyet göstermektedir. Çalışmaların amacı olarak barış kuşağı oluşturma hedefi gösterilmektedir.[45]

Türkiye'yi, dilini, kültürünü ve sanatını tanıtmak, diğer ülkelerle dostluğunu ve kültürel alışverişini geliştirmek, Türk kültürü ve sanatı alanlarında yurt dışında eğitim vermek gibi görevleri üstlenen Yunus Emre Vakfı 2007 yılında kurulmuştur. Vakfa bağlı olarak yurt dışındaki merkezlerde yabancılara Türkçe öğretimi ve ülke tanıtımı amacıyla da Yunus Emre Enstitüsü 2009 yılında faaliyetlerine başlamıştır.[46] Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri ismiyle yurt dışında bulunan birimler, Türkçe eğitiminin öğretilmesi sebebiyle akademisyen ve araştırmacıların yetiştirilmesini, eğitim-öğretim ve sertifika programları ile de Türk kültürü, sanatı, müziği tanıtılmaya çalışılmaktadır. Yurt dışında Türkçenin bir dünya dili olarak öğretilmesi için Yunus Emre Türkçe Eğitim ve Öğretim Merkezi adında enstitünün bünyesinde bir birim kurulmuştur.[47]

Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi ile Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü'nün yaptığı iş birliği neticesinde Türk Dili Konuşan Ülkeler Medya Forumu faaliyetlerine başlamıştır. Bu forumun temel amacı; üye ülkelerin sahip olduğu ortak tarihin, dilin ve kültürün etkisiyle kurulan ilişkilerin küresel arenada ortak çıkar temelinde kullanılmasıdır. Küresel siyasetin günümüzde basın-medya vasıtasıyla yapılan enformasyon mücadelesi olduğunu Türkiye de fark etmiştir. Bunun sonucunda 2006'da "Türkiye'nin Sesi" radyosunun yanı sıra 35 dilde

---

[44] Tuğba Çavuş, "Dış Politikada Yumuşak Güç Kavramı ve Türkiye'nin Yumuşak Güç Kullanımı", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 2012, s. 24.
[45] Dr. Buket Önal*, a.g.e.*
[46] Yunus Emre Enstitüsü: Misyon, http://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/misyon, [Erişim Tarihi: 20.06.2021].
[47] Süleyman Çağrı Güzel, "Dış Yardımlarda Destekleyici Bir Unsur Olarak Kültürel Diplomasi ve Yunus Emre Enstitüsü Örneği", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 30, Sayı 2, 2016, s. 354-356, dergipark.gov.tr/dowload/article-file/315475 , [Erişim Tarihi: 24.07.2021]

yayın yapan “trt-world.com.tr” isimli bir web sitesi kurulmuştur. Günümüzde ise TRT World tv kanalı olarak da yayın yapmaktadır. 2009 yılında TRT Avaz kanalı ile Türk dünyasını Balkanlardan Orta Doğu’ya kadar çeşitli coğrafyalarda yayınlanmaya başlamıştır. Bu yayınlarda Türk toplumlarına ait ortak dil, kültür ve tarihe yönelik programlar yer almaktadır.[48]

Kamu-kültür diplomasisi çerçevesinde son yıllarda reytingleri yükselen Türk dizileri Türk kültürünün yayılmasını sağlayan başka bir faktördür. Türkiye, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre dizi satışları açısından ABD’den sonra dünya genelinde ikinci sıraya yükselmiş durumdadır. Türk dizilerinin popülerliği başta Orta Doğu’da başlamıştır. Daha sonra Balkanlara, Yakın Doğu’ya, Latin Amerika’ya ve Yunanistan’a kadar yayılım göstermiştir. Yayınlandıkları ülkelerde hayran kitlesi oluşturan diziler sayesinde Türkiye’ye ve Türk kültürüne ilgi artmış olup, Türkiye’nin turizmden ticarete, yumuşak gücünü de arttırmıştır. Bazı ülkelerde Türk dizilerinin neredeyse kadınlar için bir Arap Baharı yarattığı söylenmektedir. Doğal olarak bu dizilerin oyuncuları da bu ülkelerde en çok bilinen isimler olmuşlardır.[49]

---

[48] Dr. Buket Önal, “Türkiye’nin Orta Asya’da Uyguladığı Kamu ve Kültür Diplomasisi Politikaları”, *Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi Üzerine Akademik Analizler*, Nobel Yayıncılık, 2018.

[49] Gerçek Edebiyat, “Türk Dizilerinin Dünyayı Saran Başarıları ve Yabancıların Övgüleri.”, Son Güncelleme 15 Ocak 2017, Gerçek Edebiyat. http://www.gercekedebiyat.com/haber-detay/turk-dizilerinin-dunyayi-saran-basarilari-ve-yabancilarin-ovguleri-hangi-ulkelerde/2578 [Erişim Tarihi: 15.5.2021].

2. BÖLÜM: AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI ve YUMUŞAK GÜCÜ UYGULAMA YÖNTEMİ

Küreselleşmenin ve dünyadaki güç dengelerinde yaşanan değişim, uluslararası siyasetin biçim değiştirmesine neden olarak yeni diplomasi kanallarının ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Ülkelerin, diğer ülke kamuoylarını etkilemesi ve kitlelerle iletişim kurması bu yeni kanalların temelini oluşturmaktadır. Bu yönüyle yeni diplomasi anlayışının yumuşak güç kullanımı üzerine kurulduğu söylenebilir.[50] Dolayısıyla bu bölümde Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) yumuşak güç uygulama biçimi incelenmiştir.

2.1. 2000 Sonrası Amerikan Dış Politikası

ABD, bugün dünya politikalarına yön veren başat bir güç durumundadır.[51] Güç kavramı, Birinci Dünya Savaşı öncesi ve sonrasında ortaya çıkan klasik güç dengesinin ideolojik kılıfı olan realizm ile özdeşleştirilen bir kavram olmuştur. O dönemde güç, devletlerin askeri yetenekleriyle ölçülmekteydi.[52] Dolayısıyla o dönemlerden 1990'lı yıllara kadar askeri kapasitenin "güçlü" sayılmak için temel şart olarak görüldüğü bilinmektedir. 1970'li yıllardan sonra, temelde ABD-SSCB iki süper gücü arasında yaşanan rekabet çerçevesinde şekillenmiş olan iki kutuplu dünyada bir yumuşama dönemine girilmiştir. Bu yumuşamayla uluslararası konjonktürün de değişmeye başladığı görülmektedir.[53] İkinci dünya savaşından sonra ABD ve Sovyetler Birliği'nin süper güç konumunu belirleyen faktörler; ideolojik çerçeve, ekonomik üstünlük ve özellikle nükleer silahlar başta olmak üzere askeri alanda karşı konulamaz durumları olmuştur.[54] Soğuk savasın sona ererek taraflardan birinin tarihe karışması üzerine ve küreselleşmenin de sınırları ortadan kaldırıcı etkisiyle birlikte ABD'nin politik

---

[50] Kürşad Emrah Yıldırım ve Ali Yıldırım, "*Türkiye'nin Yumuşak Güç Sembollerinden Türk İşbirliği Koordinasyon Ajansı ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'na Genel Bakış,*" Karadeniz 33 s.204, 2017

[51] Mehmet Kaan Önem, *"Barack Obama ve Sonrası Amerikan Dış Politika Süreci ve Türkiye"* (yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, 2009), 1.

[52] Cengiz Özel, "*Yumuşak Güce Bütünsel Bakış,"* Güvenlik Bilimleri Dergisi 7/1, 2018: 2.

[53] Elif Hande Paçaoğlu, "*Balkanlar'da Türkiye ve Avrupa Birliği'nin Yumuşak Gücü," Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi* 3/6 (2020): 36.

[54] Sait Yılmaz, "*Yumuşak Güç ve Evrimi,"* Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi 3/12/2011,s 32.

tutumları ve müdahaleleri yalnızca ilgili ülkeleri ve coğrafyaları değil tüm dünyayı etkilemeye başlamıştır.[55]

Irak Savaşı, ABD'nin dünyada var olan meşruluğunun ve rolünün küresel ölçekteki oranını kesin bir şekilde düşürmüştür. Her ne kadar ABD yöneticileri uluslararası forumlarda girişimlerde bulunsalar da ABD'nin dünyayı düşünmek yerine daha çok kendi çıkarları peşinde olduğu imajını düşürememişlerdir. Bu sebeple zaman içerisinde oluşan bu olumsuz imajın düzeltilmesi için kamuoyu diplomasisi ABD çalışanlarının önceliği olmuştur.[56]

2000'li yılların başları Bush'un iktidarda olduğu dönemi ifade etmektedir. Bush, iktidara gelmeden önce görev yapan Bill Clinton ve ekibini izlemiş olduğu politikalar nedeniyle oldukça eleştirmiş ve Amerika'nın güç odaklı ve ayakları yere sağlam basan bir tavır takınması gerektiğini belirtmiştir. Irak'a müdahale edilmesi gerektiğinin o günlerden altını çizmişti. Bir diğer başkan adayı Al Gore ile giriştiği mücadeleyi oldukça tartışmalı bir biçimde kazandıktan sonra bu yönde politikalar oluşturmak için ilk adımları atmıştır. Söylemlerine yansıyan askeri ve güç odaklı düşünceleri uygulamak için aradığı fırsatı ise 11 Eylül saldırıları ile bulmuştur.[57]

ABD, 11 Eylül saldırıları sürecinden iç bütünlüğünü sağlayarak ve kendine olan güvenini daha da güçlendirerek çıkmayı başarmıştır. Bu süreçten sonra kamuoyunun da onayı ile daha saldırgan bir dış politika izlemeye başlamıştır. Nitekim; saldırılar sonrasında yapılmış olan bir kamuoyu anketinde; her 10 Amerikalıdan 7'sinin, söz konusu saldırıların arkasında Saddam Hüseyin'in olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bunun sonucu olarak, 11 Eylül saldırılarından sonra Amerikan dış politikası içerisinde var olan bölünmeler daha da azalmıştır. Ülkede liberal bir uluslararası sisteme şüpheyle bakan kişilerin sayısı artmıştır. Bu saldırılarda ABD topraklarının hedef seçilmesi, Amerikalıları, saldırıların kendi özel konumlarından kaynaklandığı düşüncesine yöneltmiştir. Bu yüzden böyle bir ortamda ABD'nin keskin

---

[55] Mehmet Kaan Önem, "*Barack Obama ve Sonrası Amerikan Dış Politika Süreci ve Türkiye*" (yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, 2009), 1.
[56] Yusuf Arslan, "*ABD ve İngiltere'de Kamu Diplomasisi Uygulamalarının Karşılaştırmalı Analizi*" (yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, 2014), 119.
[57] Mehmet Kaan Önem*, "Barack Obama ve Sonrası Amerikan Dış Politika Süreci ve Türkiye"* (yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, 2009), 34.

bir tek taraflı dış politika izlemesi çok normal bir durum olarak görülmüştür.[58] Bu süreçte George W. Bush, 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra Kongre'den geçirdiği vatanseverlik yasası ile birlikte terörizm karşı mücadelede etkinliğini artırmak istemiştir.[59] Bush yönetimi, aşağıda belirtilmiş olan stratejileri uygulamayı kabul etmiştir:[60]

- Terörizm ve zalim yöneticiler ile mücadele etmek,
- Dünya çapında özgür ve serbest toplumları, demokrasi yönünde teşvik etmek,
- Demokrasi, kalkınma, serbest ticaret ve serbest pazarları dünya geneline egemen kılmaya yardımcı olmak.

Bush yönetimi, bu hedefleri gerçekleştirmek için aşağıda özetlenmiş olan dış politika eylemlerini benimsemiştir:[61]

- Balistik füze ve diğer fırlatma araçlarını önlemek için ABD'nin savunma yeteneğinin geliştirilmesi. Başka bir deyişle, Ulusal Füze Savunma Projesi'nin hayata geçirilmesi,
- Demokrasisi gelişmeyen ülkelerde, Çin ve Rusya da dahil, demokratik anlayışın ve serbest piyasa sisteminin yerleşmesi için, sivil toplum kuruluşlarına ve ilgili kitlelere desteklerin verilmesi. Özellikle sivil toplum örgütleri aracılığıyla bölgesel örgütlerin çok taraflı faaliyetlerine yardımcı olunması. Bu çerçevede, ABD yönetimi tarafından, Büyük Ortadoğu Projesi ortaya atılmıştır,
- Bölgesel çatışmaların sona erdirilmesi ya da önlenmesi amacıyla, diğer devletlerle ve örgütlerle işbirliğinin yapılması,
- Serbest pazarların ve serbest ticaretin geliştirilerek küresel ekonomik büyümenin sağlanması. Bu çerçevede, Dünya Ticaret Örgütü hayata geçirilmiştir. Bölgesel ekonomik bütünleşme çabaları desteklenmektedir. İkili serbest ticaret anlaşmaları imzalanmaktadır. Enerji güvenliğini sağlamaya

---

[58] Gültekin Sümer, "Amerikan Dış Politikasının Kökenleri ve Amerikan Dış Politik Kültürü," *Uluslararası İlişkiler* 5/19 (2008): 136.

[59] Mehmet Kaan Önem, "Barack Obama ve Sonrası Amerikan Dış Politika Süreci ve Türkiye" (yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, 2009), 12.

[60] Ertan Efegil, "Bush Doktrini ve Dünya Güvenliğine Etkileri," *Türkiyat Araştırmaları* 8 (2008): 109.

[61] Ertan Efegil, "Bush Doktrini ve Dünya Güvenliğine Etkileri," *Türkiyat Araştırmaları* 8 (2008): 109-111.

öncelik verilmektedir. G-7, G-20 vb. oluşumların yanı sıra Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası'nın önemli görevler üstlenmeleri desteklenmektedir.

- Bush yönetimi, uluslararası sistemin işleyişi konusunda Avrupa Birliği, NATO, Yeni Zelanda-Avustralya, Güney Doğu Asya Milletleri Birliği, Japonya, Rusya ve Çin'le işbirliğini geliştirmeyi planlamıştır. Ancak bu işbirliği imkanlarının, Bush yönetiminin politikalarına yardımcı olduğu (uyuştuğu) sürece değerlendirileceği belirtilmiştir.
- "Yeni Bin Yıl Meydan Okuma Hesabı (New Millennium Challenge Account)" programı çerçevesinde, demokratik reformlar konusundaki çabaların desteklenmesi. Bu kapsamda, dünya çapında, temel insan haklarına saygı, yolsuzlukla mücadele, hukukun üstünlüğünü sağlamak üzere girişimlere destek olunmuştur,
- Uluslararası terörizmle mücadele kapsamında, Bush yönetimi, ABD'ye ya da müttefiki olan ülkelere karşı yapılması planlanan saldırılara karşı, ABD yönetiminin etkin, emin ve yıkıcı cevap vereceğini söylemiştir. Clinton yönetiminden farklı olarak, ABD, kendisine olası bir saldırı yapılmadan, "algılanan düşmanları ve bunların kapasitelerini ortadan kaldırmak için, önceden müdahalede bulunabileceği" belirtilmiştir.[62]

NATO, 11 Eylül saldırılarını ABD'ye karşı dışarıdan yapılan bir saldırı olarak değerlendirmiş ve Washington Anlaşmasının 5. Maddesine çerçevesinde, söz konusu saldırıların tüm üye ülkelere karşı yapıldığını kabul etmiştir.[63] 11 Eylül saldırılarının hemen akabinde, Afganistan'daki Taliban yönetimi tarafından desteklendiği düşünülen El-Kaide örgütüne karşı ABD tarafından bir uluslararası koalisyon oluşturma girişimi başlatılmıştır.[64] ABD ve İngiltere önderliğinde oluşturulmuş olan uluslararası koalisyonun desteğiyle 7 Ekim 2001'de yürütülmüş olan operasyonlar neticesinde Taliban örgütü Afganistan'da ülke yönetiminden uzaklaştırılmış ve El-Kaide örgütüne üye olan yüzlerce kişi koalisyon güçlerince etkisiz hale getirilmiştir. Daha sonra ABD bütün dikkatleri Orta Doğu'da bulunan ve kendi politikalarıyla çelişen otoriter

---

[62] Bülent Sarper Ağır, "Bush Doktrini: Küresel Bir Hegemonik İstikrar Arayışı mı?," *Uluslararası İlişkiler* 3/12 (2006-2007): 85.
[63] Alptekin Molla, "Soğuk Savaş Sonrası Körfez Krizleri ve Türkiye-ABD-NATO İlişkileri," *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi* 7/11 (2009): 40.
[64] Serap Keklik, "Amerika Birleşik Devletleri Dış Politikasında Dış Yardımların Rolü ve Etkisi" (yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, 2011), 195.

rejimleri iktidardan uzaklaştırmaya yönlendirmiştir. Dönemin ABD Başkanı G.W. Bush tarafından 'şer üçgeni' olarak adlandırılan Irak, İran ve Suriye ülkelerinden olan Irak'ın başındaki Saddam Hüseyin rejiminin iktidardan uzaklaştırılması yapılması gereken ilk hedef olarak görülmüştür. Bu hedef doğrultusunda ABD, Irak'ın kitle imha silahlarına sahip olduğunu ve terör örgütlerini desteklediğini gündeme getirmiştir. Dolayısıyla ulusal güvenlik stratejisinde belirtilmiş olan tanımlara ve müdahaleye uygun bir ortam hazırlanmıştır.[65] Genel olarak Joseph Nye'ın ABD dış politikasına bir tavsiye niteliğinde geliştirmiş olduğu yumuşak güç kavramının, George W. Bush'un başkanlık yapmış olduğu dönemde dış politikaya yön veremediği söylenebilir.[66]

İki dönem başkanlık yapan George W. Bush'un, görevi Barack Obama'ya bırakması ile beraber iktidar uzunca bir müddet sonra ılımlı söylemleri ile öne çıkan Demokratların eline geçmiştir.[67] Barack Obama, yumuşak güce de öncelik veren ılımlı bir demokrat portresi çizmiştir. Obama tarafından sonra belirlenmiş olan dış politika anlayışının temel konuları ve öncelikleri aşağıdaki gibi özetlenebilir:[68]

- Hükümetler Arası İşbirliği: Küresel sorunları çözmek üzere diplomasi odaklı hükümetler arası işbirliğini artırmak, istihbarat paylaşımında bulunmak, ortak yardım paketleri oluşturmak vb.,
- Terörizmle Mücadele: Terörle mücadele kapsamında askeri yöntemlerin yanı sıra diplomatik metotlar da kullanmak, dünya genelinde var olan terör hareketlerini engellenmek için stratejileri ve operasyonları bir arada yürütmek, terörle mücadele konusunda gereken kanunları çıkarmak ve istihbarat paylaşımlarını kuvvetlendirmek,
- Küresel Terörizmle Küresel Mücadele: ABD'nin terörle mücadele konusunda küresel ittifaklara ve işbirliklere ağırlık verilmesi, iç ve dış güvenlik birimlerindeki kadrolara BM Temsilcilerinin de dahil edilmesi yoluyla tek yanlı politikaların yerine çok yanlı politikalar yürütülmesi ve diyalog halinde bu politikaların yürütülmesi,

---

[65] Alptekin Molla, "Soğuk Savaş Sonrası Körfez Krizleri ve Türkiye-ABD-NATO İlişkileri," *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi* 7/11 (2009): 40.
[66] Muhammed Asım Öncel, "ABD'nin Ortadoğu'ya Yönelik Kamu Diplomasisi: Obama ve Trump Dönemi," *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Dergisi* 1/1 (2018): 93.
[67] Mehmet Kaan Önem, "Barack Obama ve Sonrası Amerikan Dış Politika Süreci ve Türkiye" (yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, 2009), 20.
[68] İrem Bilensoy, "George W. Bush ve Barack Obama Dönemlerinde Terörizme Karşı Uygulanan Politikaların Karşılaştırılması," *Lectio Socialis* 2/1 (2018): 65.

- Nükleer Silahların Yaygınlaşmasını Engelleme: Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın kaynaklarını artırmak ve bu yolla kurumun etkililiğini artırmak, ek protokoller aracılığıyla da kuruma üye ülkelerin sorumluluklarına bağlı kalmalarını sağlamak,
- Jeopolitik Vizyondan Jeoekonomik Vizyona Geçiş: Afganistan ve Irak operasyonlarının ABD'ye olan maliyeti hesaplanandan oldukça fazla olmuştur. Ayrıca 2008'den itibaren süregelen küresel finansal kriz nedeniyle ABD ekonomik sisteminin başka askeri müdahalelerin maliyetlerini karşılaması sorunu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle Obama yönetimi çok yönlü diplomatik baskı ve ekonomik yaptırım politikalarına ağırlık vermiştir,
- ABD'nin Dünyadaki İtibarını Yeniden Kazanması: ABD askerlerini Irak'tan geri çekmek, Guantanamo Üssü'nü kapatmak ve Nükleer Silahsızlanma Anlaşması'nı yeniden düzenlenmek gibi eylem planlarıyla Bush yönetiminde değer kaybetmiş olan ABD itibarı yeniden tesis edilmek istenmiştir.

Obama dönemine genel olarak bakıldığında; politik anlamda idealist bir tutum sergileyen demokratların dış politikada çok taraflı olmak, demokrasi ve insan haklarını öne çıkarmak gibi yumuşak güç unsurlarına sürekli olarak vurgu yaptıkları söylenebilir. Üstelik bu vurgunun özellikle demokrat partinin iktidarda olduğu yıllarda salt demokrasi ve insan hakları söylemlerinden fazlasını ifade ettiği söylenebilir.[69] Dışişleri Bakanı Hillary Clinton görevdeki ikinci gününde ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID) çalışanlarına hitap ettiği konuşmasında; kalkınma, diplomasi ve savunma ile birlikte ABD'nin ulusal güvenliğinin eşit düzeylerde öneme sahip olduklarını belirtmesi bunu doğrulamaktadır.[70]

ABD'de Donald Trump yönetiminin görevi devralması ile beraber, Amerika'nın hem iç hem dış siyasetinde değişikliklerin meydana geldiği görülmektedir. Trump, ABD vatandaşlarının çıkarlarının her şeyden önce gelmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu önceliğin, Amerikan dış siyasetinde uzun bir süreden beridir ihmâl edildiğini vurgulamıştır. Trump, ABD'nin ulusal varlığının önemli bileşimlerinden olan müttefik ülkelere karşı, yük paylaşımı çerçevesinde, "öde ya da

---

[69] Mehmet Kaan Önem, "Barack Obama ve Sonrası Amerikan Dış Politika Süreci ve Türkiye" (yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, 2009), 53; Gültekin Sümer, "Amerikan Dış Politikasının Kökenleri ve Amerikan Dış Politik Kültürü," *Uluslararası İlişkiler* 5/19 (2008): 138.

[70] Serap Keklik, "Amerika Birleşik Devletleri Dış Politikasında Dış Yardımların Rolü ve Etkisi" (yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, 2011), 214.

sonuçlarına katlan (pay up or else)" biçimde özetlenebilecek bir mantık uygulamıştır. "Önce Amerika" vizyonunun bir yansıması olarak Trump yönetimi tek taraflı bir yaklaşım sergileyerek uluslararası bazı anlaşmalardan çekilmiştir. Örneğin; uzun müzakereler sonucunda ABD ve İran arasında imzalanmış olan İran Nükleer Anlaşması, Paris İklim Anlaşması ve Trans-Pasifik Ortaklık Anlaşması bunlardan birkaçıdır.[71] Bununla birlikte Trump dönemindeki ABD dış politikasındaki önemli eksikliklerden birinin özellikle terörle mücadele konusunda yumuşak güç unsurlarından yararlanılmamış olmasıdır. Daha önceki ulusal güvenlik stratejilerinde belirtilen insan haklarının teşvik edilmesi ile terörle mücadele açısından kalkınma yardımının ve iyi yönetişim gibi önemli olan yumuşak güç araçlarının hiç kullanılmadığı söylenebilir.[72]

3 Kasım 2020 tarihinde gerçekleştirilen 59. başkanlık seçimlerini Joe Biden kazanmış ve ABD'nin 46. Başkanı olmuştur. Biden yönetiminin izleyeceği dış politikanın Obama döneminde uygulanan politikalarla aynı çizgide olacağı ifade edilmektedir.[73] Bu çizginin bir parçası olarak Biden'ın müttefikler ile ilişkileri hem Avrupa'da hem de Asya'da geliştireceği ve ABD'nin düşman olarak gördüğü Rusya ve Çin ile Trump'tan daha farklı bir şekilde mücadele etmeye çalışacağı öngörülmektedir. ABD'de şu an içinde bulunulan koronavirüs ve ekonomi gibi problemler Biden'ın önceliğini oluşturacağı için dış politika konusunda ciddi adımlar atmak için iç politikadaki problemleri kontrol altına almayı bekleyeceği tahmin edilmektedir.[74]

2.2. Amerika'nın Yumuşak Güç Kaynakları

Potansiyel yumuşak güç kaynakları temelde üç başlık altında incelenmektedir. Bu kaynaklardan en önemlisinin kültür olduğu ifade edilmektedir. Eğitim, edebiyat ve sanat gibi alanların özellikle elit kesimlerin etkilenmesi açısından daha fazla önem taşımaktadır. Ancak kitlesel eğlence üzerine odaklanmış olan popüler kültürün ise geniş halk kitlelerinin yönlendirilmesi noktasında önemli kabul edildiği söylenebilir.

[71] Gökhan Oğuz, "Amerikan Dış Politikasında Trump Dönemi ve Amerikan İstisnacılığı Anlatısının Sonu," *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* Ek Sayı (2019): 111-119.
[72] Muhammed Asım Öncel, "ABD'nin Ortadoğu'ya Yönelik Kamu Diplomasisi: Obama ve Trump Dönemi," *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Dergisi* 1/1 (2018): 102.
[73] Emre Demir, "ABD'nin Biden dönemi Çin Politikası: Asya'ya Dönüş 2.0?," *Cappadocia Journal of Area Studies* 2/2 (2020): 233-234.
[74] Kılıç Buğra Kanat ve Elif Gültekin, "2020 ABD Başkanlık Seçimi Adayların Dış Politika Tercihleri Trump ve Biden," *SETA Analiz* 340 (2020): 9.

Yumuşak güç konusunda ikinci potansiyel kaynak politik değerlerdir. Üçüncü en önemli kaynak dış politikadır. Bu üç potansiyel güç kaynağının, hedef kitle tarafından çekici görülmesi, meşru kabul edilmesi ve moral otoriteye sahip olması durumunda gerçek bir yumuşak güç kaynağına dönüşebildiği ifade edilmektedir.[75]

Ekonomik kapasitenin yalnızca para kazanmaya değil aynı zamanda şöhrete ve çekiciliğe de katkısı olduğu göz önüne alındığında, ABD'nin potansiyel olarak yumuşak güç sağlayan pek çok kaynağa sahip olduğunu söylemek mümkündür.[76] Günümüzde, dünyadaki askeri harcamaların yarısı ve dünyadaki üretimin 1/4'ü dünya nüfusunun %5'ini oluşturan ABD tarafından gerçekleştirilmektedir.[77]Sahip olduğu konvansiyonel kapasiteye benzer bir kapasite bulunmamaktadır. Nükleer konusundan uluslararası sistemin en önemli gücü konumundadır ve bu gücünü operasyonel anlamda kullanabilme yeteneğine sahiptir.[78]

ABD, yalnızca dünyanın en büyük ekonomisi olmakla kalmamaktadır. Dünyadaki en iyi 500 şirketin neredeyse yarısı burada bulunmaktadır. Bu rakam dünyada ikinci olan Japon şirketlerinin beş katı kadardır. En iyi 100 dünya markasından 62 tanesi ve en iyi 10 meslek okulundan 8 tanesi ABD'dir.[79] Bu şirketlerin istedikleri siyasi partileri veya fikirleri yönetime dâhil etmek maksadıyla yapmış olduğu harcamalar vardır. Amerikan menşeli çok uluslu şirketler ve onların yöneticileri, uluslararası sermaye hissedarları, Amerikan elitleri de dış politikaların belirleyicisi konumundadırlar. Bugün bütün dünyaya hükmetme becerisine sahip ABD'nin bu politikalarının arka planında bu yapılanmalar da önemli ölçüde söz sahibidirler.[80]

ABD'nin politik hedeflerine önemli katkıları olduğu düşünülen ve yumuşak gücün unsurlarından olan kültürel diplomasi, etki alanı bakımından kamu diplomasisinin en önemli çalışma alanları arasında yer almaktadır. ABD açısından

---

[75] Utku Yapıcı, "Yumuşak Güç Ölçülebilir mi?," *Uluslararası İlişkiler* 12/47 (2015): 10.

[76] Yusuf Arslan, "ABD ve İngiltere'de Kamu Diplomasisi Uygulamalarının Karşılaştırmalı Analizi" (yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, 2014), 118.

[77] Leyla Yıldırım, "Dış Politikada Yumuşak Güç ve Seçili Örnek Hindistan," *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 2/3 (2013): 193.

[78] Latif Pınar, "Amerika Birleşik Devletleri'nin Yumuşak Gücü ve Hollywood," *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 6/1 (2017): 260.

[79] Yusuf Arslan, "ABD ve İngiltere'de Kamu Diplomasisi Uygulamalarının Karşılaştırmalı Analizi" (yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, 2014), 118.

[80] Mehmet Kaan Önem, "Barack Obama ve Sonrası Amerikan Dış Politika Süreci ve Türkiye" (yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, 2009), 20.

kültürel diplomasi; kültürlerarası etkileşimin ve ABD'nin sahip olduğu kültürel birikimin uluslararası alanda sunulması anlamı taşımaktadır.[81] Kültürel diplomasi yoluyla ABD'nin itibarı ve cazibesi arttırılmaya çalışılmaktadır. Bunun için; ABD'nin bilimi, sanatı, tarihi ve kültürel değerleri gibi yumuşak güç unsurları dış politika vizyonu kapsamında hedef kesimlerle paylaşılmaktadır.[82] Örneğin; Bush dönemi 2002 ve 2006 insan hakları, demokrasi, özgürlük gibi konularının ulusal strateji belgelerinde yer alması, Afrika'daki AIDS ile mücadele için özel programların başlatılması, küresel refahın artırılmasının üzerinde durularak uluslararası düzendeki statükonun korunmasının gerektiği belirtilmiştir. El-Kaide'ye karşı verilecek mücadelenin bütün dünyanın birebir sorunu olduğunun altı çizilmiştir. Ayrıca Darfur'daki insanlık dramından bahsedilmiştir. ABD'nin sahip olduğu bu ve benzeri yumuşak güç unsuru, ona büyük bir dış politik kültür inşa etme imkânı vermiş ve vermeye devam etmektedir.[83] Ancak Amerikan politik kültürünün farklı bölgelerde ve farklı gruplarda yarattığı cazibe veya tepki yöneticilerin politikalarını geliştirmelerini kolaylaştırabildiği gibi zorlaştırabilmektedir. Örneğin İran'da ABD kültürü tepkiyle karşılanmaktadır. Çin'de bazı durumlarda etkilenme ve tepki birbirini sınırlandırabilmektedir.[84]

ABD'nin yumuşak güç konusundaki sosyal göstergeleri değerlendirdiğinde, pek çok yönden uluslararası kamuoyundaki üstünlüğü görülebilmektedir. Bu göstergeler aşağıdaki gibi sıralanabilir;[85]

- ABD, göçmen akını konusunda ikinci sırada olan Almanya'dan altı kat daha fazla yabancı göçmen akınına uğramaktadır,
- Her ne kadar son yıllarda Hindistan sineması olan Bollywood, daha fazla film üretmeye başlamış olsa da ABD'nin açık ara farkla dünyanın bir numaralı film ve televizyon programı ihracatçısı olduğu söylenebilir,

---

[81] Faruk Yazar, "Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Türk Dizi Sektörünün Değerlendirilmesi," *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 4/3 (2020): 531; Gökhan Kömür, "Yumuşak Güç Unsuru Olarak Kamu Diplomasisi," *International Journal of Politics and Security* 2/3 (2020): 102.

[82] Şamil Öçal, "İran Dış Politikasında Yumuşak Güç Kullanımı: Kültür ve Dil," *Bölgesel Araştırmalar Dergisi* 2/2 (2018): 48.

[83] Gültekin Sümer, "Amerikan Dış Politikasının Kökenleri ve Amerikan Dış Politik Kültürü," *Uluslararası İlişkiler* 5/19 (2008): 139.

[84] Joseph S. Nye, *Amerikan Gücünün Paradoksu*, çev., Gürol Koca (İstanbul: Literatür Yayıncılık, 2003), 87.

[85] Joseph S. Nye, *Dünya Siyasetinde Başarının Yolu: Yumuşak Gücü*, çev., Rayhan İnan Aydın (Ankara: Elips Kitap, 2005), 49.

- Kendi ülkeleri dışında olan üniversitelere kayıt yaptıran ortalama 1.6 milyon öğrencinin, %14'ü İngiltere'de, %28'i ABD'de okuma fırsatı bulmaktadır,
- 2002 yılında, 86.000'den fazla yabancı öğretim üyesi, ABD'deki eğitim kurumlarına bağlı olarak çalışmıştır.

Diğer oranlar da, Amerika;

- Bütün ülkelerden daha fazla kitap yayımlanmaktadır, müzik satışı sektöründe kendinden sonra gelen Japonya'yı ikiye katlamaktadır,
- Japonya'daki internet sitelerini ziyaret eden kişi sayısının on üç kat daha fazlası, ABD'deki internet sitelerini ziyaret etmektedir,
- Ekonomi, fizik ve kimya dallarında Nobel ödülleri konusunda birinci sıradadır,
- Nobel edebiyat ödülü alanında çok az farkla birinciliği Fransa'ya kaptırmıştır,
- Bilimsel ve gazete makaleleri alanında ardından gelen Japonya'dan neredeyse dört kat daha fazla yayım yapılmaktadır.

ABD'nin güç kaynakları olan askeri, siyasi, ekonomik, çevresel, toplumsal konular, insan hakları, küreselleşme, medya ve kamuoyu gibi kaynaklarına, özellikle 2000'li yıllardan sonra teknoloji, internet ve medya kullanımı da eklenmiştir. Bu sayede toplumların birbirlerine, devletlerin ve devlet adamlarının toplumsal tabakalara ulaşması yani erişilebilirliği oldukça kolay hale gelmiştir. Hatta 2000'li yıllarda dijitalleşmenin gelişmesi ile birlikte bilginin yönetilmesi de önemli bir güç kaynağı konumuna gelmiştir.[86] Teknolojinin işlevi ABD'nin askeri, ekonomik, kültürel vb. gücünü yoğunlaştırmaktadır. Bu ülkenin belirgin özelliği yüksek bir eğitim düzeyi ve araştırma-geliştirmeye ayrılan önemli kaynaklardır. ABD'nin dünya araştırma-geliştirme harcamalarındaki payı %40, dünya bilimsel yayınlardaki payı %30 ve dünya patentlerindeki payı %50'dir.[87]

2.2.1. Amerika'nın Yumuşak Gücü Uygulama Şekli

Soğuk Savaş döneminin sonlarına kadar askeri güç ve yetenekler, en etkin güç olarak değerlendirilmişlerdir. Soğuk Savaş'ın bitmesiyle ve küreselleşmenin başlamasıyla dünya çok kutuplu güç sistemine geçmeye başlamıştır. 2000'li yıllardan sonra yaşanan bilgi çağında ise kamuoyunu yönlendirebilmek, ikna etmek ve pazarlık

[86] Elif Hande Paçaoğlu, "Balkanlar'da Türkiye ve Avrupa Birliği'nin Yumuşak Gücü," *Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi* 3/6 (2020): 39.
[87] Maxime Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası* (İstanbul: İletişim Yayıncılık, 2005), 102.

yeteneği gibi faktörler etkin güç olarak tanımlanmaya başlamıştır.[88] Ancak güç bir bütün olarak nicel ve nitel kaynaklardan beslenmektedir. Bundan dolayı nicel ve nitel güç unsurları bir bütünü oluşturmaktadır. Gücün bu özelliği, onun hiçbir zaman bazı kaynakları ya da bazı unsurları ihmal ettiği anlamı taşımamaktadır. Temelde bu özelliğin sert güç için de yumuşak güç geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim ABD yumuşak güç ve sert gücü kullanırken tüm kaynaklarından beslenmektedir. Şartlar ve durumlara göre bazı güç unsurlarının, yaratmış oldukları verim açısından ön plana çıkabildiği söylenebilir. Aralarındaki fark ise beslenmiş oldukları kaynaklarla ilgili değildir; temelde hedef aktörde yaratmış oldukları etkilerle ilgilidir.[89]

Bu çerçevede yukarıda belirtilen yumuşak güç kaynakları, uluslararası sistem içerisinde faaliyet gösteren diğer devletlere oranla, ABD'nin çok daha büyük bir çekim gücüne sahip olmasını, onlardan çok daha fazla hayranlık uyandırmasını, dünyanın hiçbir ülkesinin sahip olmadığı ölçüde otoritesinin bulunmasını ve bu ülkenin hegemonyasının diğer devletlere karşı uygulanması konusunda uygun bir dış politik ortamın oluşmasını sağladığı söylenebilir.[90] Nitekim yumuşak güç oluşturma çabalarının hız kazanmış olduğu 1. Dünya Savaşı sonrasında başta ABD olmak üzere pek çok ülke, kendi kültürlerini diğer ülkelere tanıtmak amacıyla birbirleriyle yarışa girmişlerdir. Bu noktada 1920'lerde radyonun çıkması, pek çok ülkenin yabancı dilde yayın yapmasına zemin hazırlamıştır. Örneğin; 2. Dünya Savaşı sırasında hızla büyüme gösteren Amerika'nın Sesi radyosu önemli görevlere imza atmıştır. ABD'de Amerika'nın Sesi radyosu ve daha sonraki yıllarda faaliyete başlayan TV kanalı günümüzde de bu yöndeki yayınlarına devam etmektedirler.[91]

İlk kapsamlı yumuşak güç uygulamalarından bir diğeri 2. Dünya Savaşı'ndan sonra ABD tarafından gerçekleştirilmiş olan Marshall Planı'dır. 1962-1972 yıllarını kapsayan 10 yıllık dönemde ABD, söz konusu plan çerçevesinde, 70 ülkede yapılmış olan anlaşmalar üzerine yüzlerce "Barış Gönüllüsü" görevlendirmiştir. Barış Gönüllüleri, pek çok ülkede ekonomik ve sosyal kalkınma konusunda çalışmalar

---

[88] Hasan Kocabıyık, "Değişen Diplomasi Anlayışı, Kamu Diplomasisi ve Türkiye," *Avrasya Etüdleri*, 55 (2019): 168.
[89] Cengiz Özel, "Yumuşak Güce Bütünsel Bakış," *Güvenlik Bilimleri Dergisi* 7/1 (2018): 2.
[90] Latif Pınar, "Amerika Birleşik Devletleri'nin Yumuşak Gücü ve Hollywood," *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 6/1 (2017): 261.
[91] Sait Yılmaz, "Yumuşak Güç ve Evrimi," *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi* 3/12 (2011): 32.

yürüterek Amerikan kültürünün yayılmasına öncülük etmişlerdir. ABD, bu doğrultuda başta Türkiye olmak üzere birçok ülkenin kurumsal ittifaklar kurmasını sağlamayı başarmıştır. Kurumsal ittifaklar çerçevesinde yaklaşık 700.000 kişi, ABD'nin akademik ve kültürel değişim programlarına katılmıştır.[92]

1990'lı yıllarda SSCB dağılmıştır. Bunun sonucunda tek süper güç ABD olmuştur. ABD, bu gücü elinde bulundurmakla kalmamış aynı zamanda gücü de yönlendirebilmiştir. Bugün ABD, dünyadaki en büyük şirketlere ve en saygın üniversitelere sahiptir. Askeri alanın yanı sıra ekonomi, teknoloji, bilim ve eğitim alanlarında da gücü elinde bulundurmaktadır.[93] Mc Donald's, Coca Cola, Microsoft ve Hollywood gibi uluslararası şirketler aracılığıyla Amerikan kültürünü dünyanın geneline yaymaktadır.[94] Ayrıca ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından yıllık olarak yayınlanan insan hakları raporları özellikle küreselleşme çağında çok etkili bir yumuşak güç silahı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte adalet, özgürlük, demokrasi ve liberalizm gibi kavramlar Amerikan dış politikası için önemli referanslar olarak değerlendirilmekte ve bu referanslara günümüzde küreselleşme de eklenmiştir.[95]

2.2.2. Hollywood Sineması ve Kültürü Üzerinden Diğer Ülkelere Yarattığı Etki

Sinema; görsel ve işitsel alanda önemli bir kitle iletişim aracı olup literatürde "yedinci sanat dalı" olarak adlandırılmaktadır. Ülkeler açısından sinema, geniş halk kitlelerine hızlı bir biçimde ulaşabilmesi ve onları kolay bir yoldan etkileyebilmesi nedeniyle önemli bir yumuşak güç kaynağı olarak değerlendirilmektedir.[96] 21. yüzyılda teknolojik devrime bağlı olarak sosyal medyanın yaygın hale gelmesi, bireylerin bilgiye ulaşmasını kolaylaştırmış ve bu sayede bireyleri, vatandaşı oldukları ülkelerin politik yönelimlerini sorgulamaya itmiştir. Bu yönüyle devletlerin karar alma mekanizmaları, günümüzde büyük oranda kamuoylarına daha fazla bağımlı duruma

---

[92] Sait Yılmaz, "Yumuşak Güç ve Evrimi," *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi* 3/12 (2011): 32.
[93] Yusuf Arslan, "ABD ve İngiltere'de Kamu Diplomasisi Uygulamalarının Karşılaştırmalı Analizi" (yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, 2014), 118.
[94] Ayhan Nuri Yılmaz ve Gökmen Kılıçoğlu, "Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Kullanımı ve Diğer Ülkeler Üzerindeki Olumlu Etkisi," *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8/15 (2017): 88.
[95] Gültekin Sümer, "Amerikan Dış Politikasının Kökenleri ve Amerikan Dış Politik Kültürü," *Uluslararası İlişkiler* 5/19 (2008): 138.
[96] Latif Pınar, "Amerika Birleşik Devletleri'nin Yumuşak Gücü ve Hollywood," *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 6/1 (2017): 262.

gelmiştir. Bu dönüşüm sürecinin bir parçası olarak devletlerarası ilişkilerde aktörler, ilgili ülkenin vatandaşlarını kazanmak için sinema sektörünü daha aktif halde kullanmaya başlamışladır.[97]

Birinci Dünya savaşından sonra uluslararası sinema sektörüne egemen duruma gelen ve günümüzde uluslararası film endüstrisinin en güçlü temsilcilerinden biri olan Hollywood sineması da, ABD tarafından önemli bir yumuşak güç kaynağı olarak görülmüş ve günümüzde de etkili bir biçimde kullanmaktadır.[98] Ancak ABD'nin yumuşak güç uygulamaları karşısında her ülkenin ayrı ayrı etkilendiği görülmektedir. Bazı durumlarda, örnek olarak; İran'da görüldüğü üzere, Hollywood filmleri genç kuşaklara çekici gelebilmektedir. Çin'de farklı grupların Amerikan kültürünü çekici görmesi ya da reddetmesi birbirini dengelemektedir.[99] Bununla birlikte, Suudi Arabistan'da ve Pakistan'da ters etki yaratan Hollywood filmleri, Latin Amerika'da hayranlık yaratmaktadır. Ancak bu durum Arabistan ve Pakistan'da Amerika'nın yumuşak gücünü azaltabilmektedir.[100]

ABD, kendi değerlerini ve mesajlarını Hollywood üzerinden diğer toplumlara ulaştırarak bu yumuşak gücü dış politikayı destekleyen önemli bir bileşen olarak ele almaktadır. Örneğin, Birinci Dünya Savaşı sırasında Alman propagandasına karşı koymak için kurulmuş olan Kamu Bilgilendirme Komitesi önemli görevler yürütmüştür. Bu kuruluş, 1917 yılında dönemin Başkanı Wilson tarafından görevlendirilen George Creel'in girişimleriyle kurulmuştur. Creel, komitenin amacının propaganda değil, sadece bilgilendirme ve eğitim olduğunu ifade etmiştir. Ancak komite pratikte broşürler dağıtarak, haber ajansı kurarak, film yapımcılarını destekleyerek ABD'nin imajını olumlu göstermek için faaliyetlerde bulunmuştur. İkinci Dünya Savaşı esnasında Başkan Franklin D. Roosevelt tarafından kurulan ve savaşta dünya kamuoyuna ABD politikalarını ve amaçlarını anlatmak üzere Office of War Information (OWI-Savaş Bilgilendirme Ofisi) oluşturulduğu görülmektedir. Yine bu dönemde Voice of America radyosunun kurulduğu bilinmektedir. Ofisin faaliyetleri

---

[97] Ahmet Nafiz Ünalmış ve Doğacan Başaran, "İran Dış Politikasında Yumuşak Güç Kullanımı ve Kamu Diplomasisi: Ortadoğu Örneği," *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi* 3/1 (2019): 54.
[98] Latif Pınar, "Amerika Birleşik Devletleri'nin Yumuşak Gücü ve Hollywood," *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 6/1 (2017): 262.
[99] Sait Yılmaz, "Yumuşak Güç ve Evrimi," *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi* 3/12 (2011): 36.
[100] Cengiz Özel, "Yumuşak Güce Bütünsel Bakış," *Güvenlik Bilimleri Dergisi* 7/1 (2018): 18.

arasında aynı zamanda gazete çıkarılması, Hollywood'la işbirliği içerisinde filmler çekilmesi, broşürler, el ilanları vb. çalışmaların yer aldığı görülmektedir. Hollywood'dan çok yararlanan bu ofisin, ABD değerlerini ve kültürünü pazarlamada etkin roller üstlendiği söylenebilir. Bu faaliyetler 1953-1999 yılları arasında United States Information Agency (USIA-Birleşik Devletler Bilgi Ajansı) tarafından yürütülmüştür.[101]

Amerikan sineması, ABD markası ve sisteminin (başta CIA ve Pentagon) dünyada sempati kazanmasının yanı sıra ABD tezlerinin de bütün dünyada karşılık bulmasına hizmet edebilmektedir.[102] Nitekim ABD, soğuk savaş döneminde Hollywood'u aktif bir yumuşak güç aracı olarak kullanmıştır.[103] Kamu Bilgilendirme Komitelerinden sonra 1980'li yıllarda yaşanan Vietnam Savaşı sırasında birçok savaş filminin çekildiği bilinmektedir. Her ne kadar ABD bu savaşta önemli başarısızlıklar yaşamış olsa da çekilen filmlerle ABD askerlerinin kahramanlığı ve gücü yayılmaya çalışılmıştır. Film sektörü, ABD'nin bu bozulan imajını düzeltmek amacıyla pek çok yapım üretmiştir. Benzer bir süreç 11 Eylül saldırıları sonrasında yaşanmıştır. ABD ilk kez kendi evinde vurularak saldırıya uğramıştır. Bu dönemde film sektörü birçok savaş filmi üretmiş ve ABD'nin hem imajını hem de terörle mücadelesini desteklemiştir.[104] ABD resmi makamlarına göre; 1950'den bu yana en az 800 önemli film, 1.000'den fazla TV dizisi yumuşak güç bağlamında kullanılmıştır.[105]

Hollywood'un, günümüzde USIA ile yakın ilişkide olduğu ve sektörün sürekli ABD'nin politik önceliklerini ve değerlerini dikkate alarak mesajlar üretmesi konusunda baskı altında olduğu bilinmektedir.[106] Potansiyel anlamda yumuşak güç unsurları fazla olan ABD'nin belki de en etkili güç unsuru Hollywood Sineması'dır. Günümüzde ABD'nin sinema film endüstrisi olan Hollywood'un, dünyadaki sinema

---

[101] Faruk Yazar, "Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Türk Dizi Sektörünün Değerlendirilmesi," *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 4/3 (2020): 532.
[102] Ali Saydam, "Türk Sinema ve Dizileri En Önemli Silahımız Olabilir," son güncelleme 1 Kasım 2018, http://www.ali-saydam.com/tuumlrk-sinema-ve-dizileri-en-oumlnemli-silah305m305z-olabilir.html, [Erişim Tarihi: 29.06.2021].
[103] Yiğit Anıl Güzelipek, "The Implementation of Usa's Soft Power Via Hollywood: Looking back to Cold War," *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences* 32 (2018): 233.
[104] Özlem Özyurt, "Hollywood-Pentagon-CIA: Stratejik Bütünleşme," son güncelleme 31 Temmuz 2019, http://arsiv.ntv.com.tr/news/166819.asp#BODY, [Erişim Tarihi: 29.06.2021].
[105] Ali Saydam, "Türk Sinema ve Dizileri En Önemli Silahımız Olabilir," son güncelleme 1 Kasım 2018, http://www.ali-saydam.com/tuumlrk-sinema-ve-dizileri-en-oumlnemli-silah305m305z-olabilir.html, [Erişim Tarihi: 29.06.2021].
[106] Faruk Yazar, "Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Türk Dizi Sektörünün Değerlendirilmesi," *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 4/3 (2020): 533.

sektörüne egemen olduğu ve dünya geneline ulaşabildiği, algıları ve düşünce yapılarını etkileyebildiği söylenebilir. Örneğin; İran'a yapılması konuşulan bir müdahale döneminde ARGO filminin çekilmesi durumu izah edebilmektedir. 7 dalda Oscar adayı olarak gösterilen film, 3 alanda ödül almıştır. Filmde, ABD Büyükelçiliği'nde rehin tutulan ABD vatandaşlarının kurtarılması operasyonu işlenmiştir. ARGO filminin tanıtımı sırasında dönemin başkanı olan Barack Obama'nın eşi Michelle Obama yer almıştır.[107]

Sonuç olarak kültürel temeli oluşturan insanların yaşayış biçimlerini, yeme içme alışkanlıklarını, dillerini, eğitim anlayışlarını, siyasi değerlerini, müziklerini ve daha birçok kültürel unsuru içerisinde barındıran sinema, yumuşak gücün en önemli araçlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır.[108] Hollywood sinemasında kullanılan simgeler, müzikler, ifadeler, giysiler vb. odyovizüel araçlarla ABD kültürünün çekici niteliklere sahip olduğu, eşitlik, demokrasi, özgürlük, şeffaflık gibi değerleri temsil ettiği, dış politikada barışı ve insan haklarını gözettiği diğer toplumlara aksettirilmektedir.[109]

2.3. Amerika'nın Yumuşak Güçte Başarılı Olma Nedenleri

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeyle beraber nispeten birbirinden izole olan devlet ve insan toplulukları bu süreçte daha fazla temas kurmaya başlamışlardır. Bu açıdan ülkelerin uluslararası ilişkilerinin ve dış politikalarının şekillenmesinde etkili olan güç kaynakları da değişiklik göstermiştir. Artık küresel bilgi çağında güç kapsamında toprak, nüfus yoğunluğu, askeri güç ve doğal kaynaklar ilişkilerde daha az oranda; bilgi düzeyi, olumlu imaj, kültürel baskınlık, demokratikleşme, teknoloji ve kurumsal şeffaflık daha fazla değer taşımaktadır.[110] Dolayısıyla yumuşak gücün başarısı, bu kaynakları cazibe yaratmak ve tercihleri şekillendirmek üzere kullanabilme yeteneğine bağlıdır. Bunu sağlamak için bir nevi dolaylı yollardan geçilmeyi, doğru adımların doğru stratejilerle birleştirilmesi, tüm

---

[107] Burak Medin ve Serhan Koyuncu, "Bir Yumuşak Güç Aracı Olarak Sinema: Hollywood Örneği," *International Journal of Social Sciences and Education Research* 3/3 (2017): 839.
[108] Eylem Şentürk Kara ve Şeyma Kozluklu, "Yumuşak Güç Bağlamında Bollywood Filmlerinin Değerlendirilmesi: İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğrencileri Üzerine Nitel Bir Araştırma," *Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi* 3/4 (2020): 74.
[109] Latif Pınar, "Amerika Birleşik Devletleri'nin Yumuşak Gücü ve Hollywood," *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 6/1 (2017): 270.
[110] Emin Güleç, Mehmet Oğuzhan İlban ve Burhan Aydemir, "Dış Politikada Yumuşak Güç Unsuru Olarak Turizm: Özbekistan Örneği," *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi* 20/2 (2020): 289.

bunların doğru kurumlar çatısı altında toplanmasını gerektirmektedir.[111] Bu yönüyle ülkeler ulusal marka oluşturmak üzere yürütmüş oldukları diplomasi yoluyla kendilerini dünya geneline tanıtmak istedikleri için uluslararası topluma iletmeyi düşündükleri fikirleri, kavramları, görüntüleri ve sözleri bu temelde hareket ederek ulaştırmaya çalışmaktadırlar. Ülkeler marka oluşturarak, uluslararası alanda daha fazla kabul görmeyi ve dış politika hedeflerine ulaşabilmeyi amaçlamaktadırlar..[112]

Dünyada yumuşak gücün ilk akla gelen örneği olarak ABD hemen ön plana çıkmaktadır.[113] ABD'de, 11 Eylül saldırılarından sonra, ABD'nin gücünün azaldığına yönelik tartışmalar başlamıştır. ABD'nin 21. yüzyılda da dünya jandarmalığını sürdürebilmesi için ne yapılması gerektiğine ilişkin araştırmalar hız kazanmıştır. Bu durum, ABD'nin önce Afganistan, daha sonra BM kararı olmadan 2003 yılında Irak'a yapmış olduğu harekâtın ardından ortaya çıkan olumsuz tablodan sonra ivme kazanmıştır.[114] ABD özellikle 2003 Irak Savaşı nedeniyle yitirmiş olduğu itibarını, diğer devletleri, halkları ve toplumda söz sahibi olan kişileri etkilemeye çalışmak yoluyla kazanmaya çalışmaktadır.[115]

ABD'de yumuşak güç aktif bir kavram haline getirilmiştir. Ülkede ekonomik, sosyo-kültürel, siyasi ve askeri güçler başta olmak üzere tüm güç unsurları sistematik bir biçimde kurgulanmıştır. ABD'de güç, ülke politikasını destekler nitelikte bir mekanizmaya dönüşmüştür. Bu kapsamda, gençlik kollarından siyasi partilere, kiliselerden medya ve şirketlere, askeri yardım programlarına kadar birçok uygulama yumuşak güç kapsamına alınarak son 25 yıldır geliştirilmiş ve bir düzen haline getirilmiştir.[116] Günümüzde ABD'nin, "Teknolojik Güç", "Ekonomik Güç", "Askeri Güç" ve "Sinema Gücü" hegemonyası sayesinde, "Yumuşak Güç" olarak dünyaya servis ettiği Amerikan tarzının mükemmel sentezini yakalayan bir ülke konumunda

---

[111] Leyla Yıldırım, "Dış Politikada Yumuşak Güç ve Seçili Örnek Hindistan," *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 2/3 (2013): 192.
[112] Ayhan Nuri Yılmaz ve Gökmen Kılıçoğlu, "Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Kullanımı ve Diğer Ülkeler Üzerindeki Olumlu Etkisi," *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8/15 (2017): 86.
[113] Zeki Gültekin Sümer, "Yumuşak Güç Yanılgısı," *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 22/2 (2020): 1147.
[114] Sait Yılmaz, "Yumuşak Güç ve Evrimi," *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi* 3/12 (2011): 33.
[115] Ayhan Nuri Yılmaz ve Gökmen Kılıçoğlu, "Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Kullanımı ve Diğer Ülkeler Üzerindeki Olumlu Etkisi," *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8/15 (2017): 87.
[116] Sait Yılmaz, "Yumuşak Güç ve Evrimi," *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi* 3/12 (2011): 33.

olduğu söylenebilir.[117] Özellikle ABD'nin hegemonik konum kazanmasına neden olan Empire State Building veya Apple gibi kapitalizmin ikonları olduğu ifade edilmektedir. Bu ikonların, Amerikan gücüne küresel düzeyde saygınlık kazandırdığı ve yenilmezlik gücü verdiği belirtilmektedir.[118] Ayrıca Hollywood, ABD'nin liderlik ya da yenilmezlik imajını güçlendirmektedir. ABD yaşam tarzını ve kültürünü dünya genelinde pazarlayan Hollywood sineması, özellikle Amerika'nın politik ve iktisadi projelerini meşrulaştırmak noktasında önemli görevler yürütmektedir.[119] Bununla birlikte ABD'nin sahip olduğu teknoloji kapasitesi, ABD gibi bir hegemonik gücün kültürel değerlerinin daha düşük maliyetle ve daha hızlı bir biçimde dış dünyaya nüfuz etmesini kolaylaştırmaktadır.[120]

Sonuç olarak ABD'nin yumuşak güç faaliyetlerinin temel amacı yapılan çalışmalarla toplumlara ABD'yi iyi bir şekilde ifade etmek ve aktör olarak ilgili ülkelerde çekicilik kazanmaktır. Çekiciliğin kazanılmasında eğitim, kültür, sanat, medya (sinema), özel sektör faaliyetleri etkili olabilmektedir.[121] Özellikle Hollywood Sineması ile toplumların iletişimsel bellekleri filmlerin dolayımından geçirilmektedir. ABD bunu yaparak gerçekleştirmeyi planladığı eylemlere meşruiyet kazandırmaya çalışmakta ve bu yolla ülkenin yapacağı herhangi bir eylemi haklı bir gerekçe üzerine oturmasına çalışmaktadır. Dolayısıyla uluslararası toplum bu politik tasarrufların gerekliliğine veya neden yapılmış olduğuna, film anlatılarının ideolojik yapısından hareketle rıza gösterecek duruma getirilmektedir.[122]

---

[117] Leyla Yıldırım, "Dış Politikada Yumuşak Güç ve Seçili Örnek Hindistan," *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 2/3 (2013): 192.

[118] Zeki Gültekin Sümer, "Yumuşak Güç Yanılgısı," *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 22/2 (2020): 1146.

[119] Eylem Şentürk Kara ve Şeyma Kozluklu, "Yumuşak Güç Bağlamında Bollywood Filmlerinin Değerlendirilmesi: İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğrencileri Üzerine Nitel Bir Araştırma," *Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi* 3/4 (2020): 74.

[120] Zeki Gültekin Sümer, "Yumuşak Güç Yanılgısı," *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 22/2 (2020): 1146-1147.

[121] Yusuf Arslan, "ABD ve İngiltere'de Kamu Diplomasisi Uygulamalarının Karşılaştırmalı Analizi" (yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, 2014), 74.

[122] Burak Medin ve Serhan Koyuncu, "Bir Yumuşak Güç Aracı Olarak Sinema: Hollywood Örneği," *International Journal of Social Sciences and Education Research* 3/3 (2017): 841.

3. BÖLÜM: 2000 SONRASI AMERİKAN DIŞ POLİTİKASINA BAĞLI FİLM ANALİZLERİ

3.1. Zero Dark Thirty

Filmde ana karakterleri Jason Clarke, Jessica Chastain, Chris Pratt, Joel Edgerton, Jennifer Ehle, Kyle Chandler, Mark Strong ve Édgar Ramírez oynamaktadır.[123] 85. Akademi Ödülleri'nde en iyi film unvanını kazanan Zero Dark Thirty filmi ile Jessica Chastain en iyi kadın oyuncu seçilmiştir. En iyi orijinal senaryo adaylığına gösterilen film, en iyi ses kurgusu ödülünün de sahibi olmuştur. Bununla birlikte drama dalında en iyi film olarak yerini almıştır. Drama dalında en iyi kadın oyuncu ödülünü yine Jessica Chastain kazanmıştır. Ayrıca en iyi yönetmenin de içerisinde bulunduğu toplam 4 altın küre adaylığı için aday gösterilmiştir.[124]

3.1.1. Filmin Öyküsü

11 Eylül saldırılarından sorumlu olan ve bundan dolayı 10 yıldır aranan Usame Bin Ladin'ini konu almaktadır. Ladin'in, Amerikan SEAL timi tarafından Pakistan'da 6 Mayıs 2011 tarihinde yakalanıp öldürülmesini konu alan *Zero Dark Thirty (00:30)* filminin başlangıcında "olaylar ilk ağızdan baz alınarak aktarılmıştır" ibaresi yer almaktadır. Filmdeki olaylar terör saldırısının olduğu 2001'den operasyonun yapıldığı 2011'e doğru anlatılmaktadır. 11 Eylül 2001 tarihinde Manhattan'da bulunan Dünya Ticaret Merkezi kulelerine bir saldırı yapılmış ve saldırıyı Usame Bin Ladin'in önderliğini yaptığı El-Kaide terör örgütü üstlenmiştir. Bin Ladin'in Pakistan'ın Abbottabad kentinde "insan avı" isimli bir operasyonla Mayıs 2011'de yakalanmıştır. Mark Boal'ın yaşanmış olayları yansıttığı senaryoda, Bin Ladin'in saklanmış olduğu yeri bulan ve organizasyonu yürüten Maya adlı CIA ajanını Jessica Chastain oynamıştır, filmin yönetmenliğini ise Kathryn Bigelow yapmıştır.[125]

---

[123] Ben Child "Kathryn Bigelow's Bin Laden film to star Joel Edgerton". The Guardian. Londra. "Kathryn Bigelow's Bin Laden film to star Joel Edgerton." Son Güncelleme 6 Ocak 2012, The Guardian. https://www.theguardian.com/film/2012/jan/06/kathryn-bigelow-bin-laden-joel-edgerton, [Erişim Tarihi: 8.5.2021].

[124] Jeremy Kay,. "UPI takes territories on Kathryn Bigelow's: Zero Dark Thirty." Son Güncelleme 16 Mayıs 2012, Screendaily. https://www.screendaily.com/upi-takes-territories-on-kathryn-bigelows-zero-dark-thirty/5041885.article, [Erişim Tarihi: 9.5.2021].

[125] Kathryn Bigelow, *Zero Dark Thirty,* Columbia Pictures, 2012.

3.1.2. Filmin Mekanları

Hindistan'ın bir kenti olan Chandigarh'da faaliyet gösteren PEC University of Technology'de filmin bir bölümü çekilmiştir. Burada çekilmesinin başlıca sebebinin, bu kentin Pakistan'daki Lahore ve Abbottabad kentlerine benzemesidir. Filmin büyük çoğunluğu Ürdün'de çekilmiştir. Bazı sahnelerin çekimleri ise gerçekten Pakistan'da yapılmıştır.[126]

3.1.3. Filmin İdeolojik Analizi

Film karanlık ekranla başlamaktadır. 11 Eylül günü kaçırılan insanların telefon kayıtları kullanılmıştır. Ardından 2 yıl sonra yazısı belirmekte ve Usame Bin Ladin'i yakalama operasyonunu anlatan olaylar dizisi başlamaktadır. Filmin ilk sahneleri CIA ajanının "Gizli Bölge Kara Yerleşke" diye gösterilen yerde Müslüman teröriste işkence ettiğini gösteren görüntülerle ilerlemektedir. Filmde ezan sesi ve İslami unsurlar rahatsız edici öge olarak kullanılmıştır. Pakistan halkı kirli ve gürültülü olarak gösterilmiştir. Ezan sesinden rahatsız olarak uyanan ajan Maya ve canlı bombanın hazırlanması sırasında arkada duyulan ezan sesi, burka giyen kadın görüntüsünün altından aslında silahlı terörist çıkması filmin islamofobik yönlerini çok net ortaya çıkaran sahnelerdir. Amerikan elçiliğindeki sahnelerde ise Noel ağacı ve Hristiyanlık huzuru temsil etmektedir.[127]

3.2. Lincoln

Lincoln, ABD'nin eski başkanı Lincoln dönemini anlatan 2012 yapımı bir filmdir. Steven Spielberg, filmin yapımcılığını ve yönetmenliğini yapmıştır. Filmde Daniel Day-Lewis, ABD başkanı Lincoln'ün rolünde oynamıştır. Sally Field de Lincoln'ün eşi olan Mary Todd Lincoln rolünü canlandırmıştır. Film konusu Doris Kearns Goodwin'ün kaleme aldığı ve Lincoln'ün hayatını anlattığı eserinin bir bölümünden alınmıştır. Eserden alınmış olan bölüm Lincoln'ün son dört ayını kapsamaktadır.[128]

---

[126] Selin Biçer," Oscarlı Film Mekanları: Zero Dark Thirty. https://www.arkitera.com/haber/oscarli-film-mekanlari-zero-dark-thirty/, [Erişim Tarihi: 9.5.2021].

[127] Bigelow, *a.g.e.*

[128] Breznican, Anthony "Steven Spielberg's 'Lincoln' gets its Mary Todd: Sally Field." Son Güncelleme 13 Nisan 2011, Entertainment Weekly. https://ew.com/article/2011/04/13/spielbergs-lincoln-gets-its-mary-todd-sally-field/, [Erişim Tarihi: 10.5.2021].

3.2.1. Filmin Öyküsü

1865 yılında yaşanan olay 2012 yılında bile filmleştirilmiştir çünkü ABD dış dünyaya kendini her daim güçlü, haklı ve kahraman olarak sunmaya devam etmek istemektedir. Günümüzde hala ABD başkanlarını öven filmler yapılmaya devam etmektedir. Filmde, ABD'nin 16. Başkanı Abraham Lincoln köleliği kaldıracak ve siyahilerin kanunların önünde eşit hale gelmesini sağlayacak, anayasaya 13. ek maddeyi ekleyerek verdiği mücadele anlatılmaktadır.[129]

Köleliğin kaldırılacağını duyan güney eyaletleri 1861'de Amerika'dan ayrılıp konfederasyon kurmuşlardır. Sonrasında Kuzey ve Güney olarak ayrılan Amerika'da iki taraf arasında iç savaş çıkmıştır. 1863 yılında bütün kölelerin özgürleştirilmesi için Başkan Abraham Lincoln tarafından "Özgürlük Bildirgesi" yayımlanmıştır. 1865 yılında iç savaş kuzeyin lehine sonuçlanmıştır. ABD Anayasası'na eklenmiş olan ek 13. madde köleliği tamamen kaldırmıştır. Savaşın son yılında Lincoln yeniden başkan seçilmiştir.[130]

3.2.2. Filmin Mekanları

Farklı ve pek rastlanmayacak görüntüler almak için Virginia'nın Petersburg bölgesi seçilmiş olup ayrıca Fredericksburg ve Richmond'da da çekimler yapılmıştır. Film için Spielberg 12 yıl çalışmıştır. Spielberg Lincoln'ün çalışma odasını özenle hazırlamış, aynı duvar kağıtlarını ve Başkan'ın kitaplarını kullanmıştır.[131]

3.2.3. Filmin İdeolojik Analizi

Köleliğin kaldırılması ile ilgili yasal tartışmaları, Cumhuriyetçi ve Demokrat Parti içerisindeki gruplaşmalar, Lincoln'un liderlik tarzı, askeri alanda başarıların kazanılması ve sonrasındaki barış süreci gibi konuları ele alan filmin, demokrasi konusunda mesajlar verdiği söylenebilir. Filmde demokrasinin çıkarcılığı, çoğulculuğu ve bir o kadar basit bir profil çizdiğini söylemek mümkündür. Örneğin, Cumhuriyetçi Parti, köleliği kaldırma tasarısı oylanmadan önce gereken milletvekili sayısına ulaşmak amacıyla Demokrat Parti'den bazı milletvekillerini markaja alarak onları ikna etmeye çalışmıştır. Dolayısıyla yapılmış olan ikna turlarının ve pazarlıkların, demokrasinin

---

[129] Steven Spielberg, *Lincoln*, 20th Century Fox, 2012

[130] Spielberg, *a.g.e.*

[131] Selin Biçer "Oscarlı Film Mekanları: Lincoln." Son Güncelleme 27 Şubat 2013, Arkitera. https://www.arkitera.com/haber/oscarli-film-mekanlari-lincoln/, [Erişim Tarihi: 10.5.2021].

içini boşalttığı ve onu itibarsızlaştırdığı söylenebilir. Güneyin ekonomisinin köleliğe bağlı olduğu, barış arayışları bölümünde bir sahnede gündeme gelmektedir. İç Savaş dönemindeki Amerikan milliyetçiliğinin ve ayrımcılığın meşrulaştığını görmekteyiz.[132] Filmde ABD başkanı Lincoln, esprili ve içimizden biri olarak gösterilmiş ve başarısı sebebiyle ABD'nin kaderini nasıl değiştirdiği empoze edilmiştir. Film Lincoln'un meşhur Gettysburg konuşmasıyla sona ermektedir.

3.3. Olympus Has Fallen

Olympus Has Fallen filminin senaryosu Creighton Rothenberger ve Katrin Benedikt tarafından yazılmış olup, Antoine Fuqua tarafından yönetilmiş 2013 yılı yapımı Amerikan aksiyon gerilim filmidir. Has Fallen film serisinin ilk bölümüdür. Filmde Morgan Freeman, Gerard Butler, Aaron Eckhart, Robert Forster, Angela Bassett, Cole Hauser, Melissa Leo, Ashley Judd, Radha Mitchell ve Dylan McDermott rol almaktadır. Film, Beyaz Saray'a Kuzey Kore liderliğindeki saldırıyı anlatmakta ve ABD Başkanı Benjamin Asher'ın kurtarılması amacıyla bir ABD Gizli Servis ajanı olan Mike Banning'in kurtarma çabalarını işlemektedir.

Film, 22 Mart 2013'te FilmDistrict tarafından Amerika Birleşik Devletleri'nde gösterime girmiştir. 70 milyon dolarlık bir üretim bütçesine karşılık 170 milyon dolar kazandırmıştır.[133] London Has Fallen adlı devam filmi 4 Mart 2016'da yayınlanmıştır ve ana oyuncular bu filmde de aynı rollerle devam etmişlerdir. Serinin üçüncü devam filmi olan Angel Has Fallen, 23 Ağustos 2019 tarihinde piyasaya sürülmüştür.[134]

3.3.1. Filmin Öyküsü

Kuzey Kore tarafından Beyaz Saray'a yapılan saldırıyla beraber Kuzey Kore'nin tehlikeli olduğu seyirciye empoze edilmiştir. Beyaz Saray komplosu filmlerinden biridir. Noel akşamı, ABD Başkanı, eşi ve yanlarında koruma olarak bulunan ajan Mike Banning bir davete giderken yolda kaza geçirmişlerdir. Banning başkanı kurtarırken, başkanın eşi kazada vefat etmiştir. Olay sonrası Mike saha görevinden alınmış ve masa başı işe verilmiştir. Bu olaydan 18 ay sonra Kuzey Koreli

---

[132] Pelin Helvacı, Lincoln, Film Eleştirisi, http://www.filmelestirisi.com/elestiri/lincoln, [Erişim Tarihi: 10.5.2021].
[133] Olympus Has Fallen, Box Office Mojo.2013. https://www.boxofficemojo.com/, [Erişim Tarihi: 12.5.2021].
[134] Olympus Has Fallen, British Board of Film Classification. March 21, 2013. Archived from the original on March 24, 2013, [Erişim Tarihi: 12.5.2021].

teröristler Beyaz Saray'ı ele geçirmiştir. Başkan esir alınmıştır. Mike Banning kurtarma operasyonuyla başkanı kurtarmıştır ve bu sayede yeniden saha görevinde aktif hale getirilmiştir.[135]

3.3.2. Filmin Mekanları

Filmin 3/4'ü Beyaz Saray ve içerisindeki karargahlarda geçmektedir. Aralarda geçiş sahnelerinde Amerikan başkanının evi, Mike Banning'in evi, çalışma ofisi, arabası ve zamanını geçirdiği restaurant gösterilmektedir. Beyaz Saray, Amerikan hükümetinin merkezi durumunda ve insanların etrafında gezebildiği önemli bir yapıdır, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'ni ziyaret eden turistlerin uğrak yerlerinden biridir. Böyle bir mekanı sinemada herkesin gözünde kutsallaştırmak amacıyla Beyaz Saray ve Amerikan bayrağıyla başarılı bir şekilde mekan ve sahne kullanımı oluşturulmuştur.

3.3.3. Filmin İdeolojik Analizi

Filmdeki Amerikan milliyetçiliği sebebiyle Amerikan izleyicisini etki altına alabilen, başka milletlerden biri izlediği zaman ise Amerika kazansın teröristler kaybetsin algısını başarıyla oluşturabilen bir film dili yaratılmıştır. Tıpkı Hollywood'un bütün propaganda filmleri gibi Amerika'ya karşı sempati kazandırmaya yönelik sahneler ve diyaloglar ön plandadır. Beyaz Saray görevlileri ve ajanlar, teröristlere bilgi akışı sağlamayarak ülkelerine sadık olduklarını göstermişlerdir. "ABD teröristlerle anlaşma yapmaz" vurgusuyla güçlü bir devlet oldukları vurgulanmıştır. Amerikan ajanı/Amerikan askerinin bir orduyla savaşabilecek kadar kabiliyetli olduğu, Beyaz Saray'ı ve Amerika Birleşik Devletleri'ni hiçbir ülkenin tamamen yok edemeyeceği ve Beyaz Saray'ın her zaman her türlü saldırıya hazırlıklı olduğu anlatılmıştır. Saldırı sonrası zarar gören yapılar ve Amerikan bayrağı için seyirciyi üzen ve duygularını manipüle eden sahneler işlenmiştir. Olympus Has Fallen, Kuzey Kore'yi dünya egemenliğini tehdit eden, sorun çıkaran ve Amerika'yı bütün ülkelere karşı kurtarıcı olarak gösteren bir film olarak Hollywood'a imzasını atmıştır.[136]

---

[135] Antonie Fuqua, *Olympus Has Fallen,* Film District, 2013.
[136] Fuqua, *a.g.e.*

3.4. London Has Fallen

London Has Fallen filmi, Olympus Has Fallen filminin devam filmi olup 2016 yılında seyirci karşısına çıkmıştır. Filmde yönetmenlik görevi İran asıllı Babak Najafi tarafından yürütülmüştür. Morgan Freeman, Gerard Butler ve Aaron Eckhart gibi önemli isimler bu filmde de yer almaktadır. Film, Londra'da düzenlenen İngiltere Başbakanı'nın cenazesine katılacak olan G7 liderlerine suikast düzenlenmesini ve yakın koruma olan Mike Banning isimli ajanın, ABD Başkanı Benjamin Asher'ı, teröristlerin saldırısından kurtarmasını anlatmaktadır.

3.4.1. Filmin Öyküsü

İngiltere başbakanının ölümü sebebiyle devlet başkanları cenaze töreni için Londra'ya gitmektedir. Ancak sonradan anlaşılır ki bu bir tuzaktır. İngiltere başbakanını, 2 yıl önce Pakistan'da yaşanan olay yüzünden intikam almak isteyen terör örgütü mensupları zehirlemiştir çünkü İngiltere Başbakanı öldüğünde diğer devlet başkanlarının tören için Londra'ya geleceği bilinmektedir. Cenazeye katılan liderlerden Japonya başbakanı köprüde, Fransa başbakanı denizde, İtalya başbakanı Westminster Manastırında, Almanya Şansölyesi ise tören alanında öldürülmüştür. Mike Banning, yakın koruması olduğu ABD Başkanını bu filmde de kurtarmıştır.[137]

Cenaze töreninde bütün başkanların korumaları tarafından havadan, karadan ve denizden yüksek güvenlik tedbirleri alınmış olduğu halde, Londra'da bombalar patlamaya ve rastgele ateş açılmaya başlanmıştır. Çünkü İngiliz polis teşkilatına sızıp yerleşen teröristler hem silah hem de istihbarat gücüne sahiptirler. Bu olayın sebebi, olaydan 2 sene öncesine dayanmaktadır. Pakistanlı silah tüccarı Aamir Barkawi'nin kızının düğünü sırasında Pentagon ve MI6 ortak mutabakata vararak düğün alanını vurmuştur böylece Aamir Barkawi'yi ve ona bağlı çalışan herkesin öldüğü düşünülmüştür. Ancak Barkawi ölmemiş ve kızının ölümü sebebiyle intikam almak için daha tehlikeli hale gelmiştir. Kendi adamlarını İngiltere'de önemli konumlara yerleştirmiş ve planını hazırlamıştır. Liderleri Londra'ya toplayarak ve hepsini öldürerek planını başarılı bir şekilde uygulamış, geriye sadece ABD Başkanı kalmıştır. En büyük isteği, canlı yayında tüm dünya izlerken ABD Başkanını öldürerek

---

[137] Babak Najafi, *London Has Fallen,* Millenium Films, 2016.

intikamını almaktır. Başkanın yakın koruması Mike Banning başkanı teröristlerden kurtarmıştır. Filmin sonunda ABD tarafından Barkawi öldürülmüştür.

3.4.2. Filmin Mekanları

Filmin büyük çoğunluğu Londra'da geçmektedir. Filmin başı ve sonu Pakistan'ı işaret etmektedir. Barkawi'nin kızının düğününe yapılan terör saldırısı ve Barkawi'nin öldürülmesi dışında yaşanan olaylar Londra'da vuku bulmaktadır. Mike Banning'in ABD'deki evi ve hamile eşi de filme yansıtılmıştır.

3.4.3. Filmin İdeolojik Analizi

Filmde, diğer devlet başkanlarının güvenlik açığı nedeniyle öldürülmeleri, sadece ABD başkanının kurtulması ile ABD'nin güvenlik harcamalarının gerekli olduğu seyirciye sunulmuştur. ABD'nin hem yurt içinde hem yurt dışında üst düzeyde korunduğunu, başkana ve ABD'nin imajına hiçbir terör örgütünün zarar veremeyeceği mesajı empoze edilmiştir.

Mike Banning'in Başkanı kurtarırken teröriste söylediği "*Biz sadece bir binadan ibaret değiliz, biz sadece bir bayraktan ibaret değiliz, sizin gibi adamlar bizi hep yok etmeye çalıştı ama bin yıl sonra bile biz hala burada olacağız."* cümleleriyle ABD'yi hiçbir terörist unsurun yok edemeyeceğini, ABD'nin her zaman güçlü ve yenilmez bir devlet olduğunu vurgulamıştır.[138]

3.5. Fahrenheit 9/11

Filmin yönetmeni Michael Moore, sosyal-siyasal içerikli belgeseller yapan İrlanda asıllı bir Amerikalıdır. 2004 Fahrenheit 9/11 filmi ile Cannes- Golden Palm Ödülü ve FIPRESCI Ödülü'nü almıştır.[139] Film, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki haber medyasından sorumlu olan yönetimi ve 11 Eylül 2001 saldırısının etkisini eleştirmektedir. Fahrenheit 9/11 filmi, maddiyat için süper-güç ABD'yi yöneten kişilerin haritaların yanı sıra ve milyonlarla ifade edilen insanın hayatını değiştirme pahasına ne düzeyde ileri gidebileceğini göstermektedir.[140]

---

[138] Najafi, *a.g.e.*

[139] *Bir Anti-Bush Filmi:Fahrenheit 9/11,* Madencilik Bülteni, Aralık 2004, s.50, https://www.maden.org.tr/resimler/ekler/f141cf8e7136ce8_ek.pdf, [Erişim Tarihi: 13.5.2021].

[140] Hüseyin Kocaman, "American Newsmedia and American Politics in Michael Moore's Fahrenheit 9/11." Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2008.

3.5.1. Filmin Öyküsü

Medyanın siyasetteki gücünü gösteren ve gerçek görüntülerle sunan bir filmdir. Seçim sonuçlarının açıklandığı gece, oy sayımları devam ederken, Fox haricindeki diğer kanallar Bush'un rakibi Albert Arnold Gore'un kazandığını açıklamasına rağmen, sonrasında bütün kanallar hata yaptıklarını söyleyerek özür dilemiş ve başkanı Bush olarak ilan etmişlerdir. Bunu sağlayan ise, Fox News kanalının o geceki yayın sorumlusu olan Bush'un kuzeni John Ellis'dir. Seçim gecesinde, medyanın kitleleri gerçeklerden saptırma, kandırma, olmayana inandırma gücü sayesinde Bush seçimi kazanmış gösterilmiştir.[141] Televizyon programlarında yapılan yorumlar ve haberlerde kullanılan taraflı dilin, propaganda ve dünya siyasetinde kullanılan en etkili yöntem olduğu görülmektedir.

Ertesi yıl, 11 Eylülde ABD'de iç sefer gerçekleştiren uçakların, El-Kaide terör örgütü üyeleri tarafından kaçırılması ve Dünya Ticaret Merkezi'nin güney ve kuzey kulelerine çarpmasıyla birlikte her biri 110 kattan oluşan iki bina çökmüştür. Binlerce ölümün yaşandığı olay sonrası, ABD'nin dönem Başkanı Bush yönetimi tarafından Afganistan sorumlu gösterilmiş ve Taliban rejiminin sonlandırılması için "Terörizmle Savaş" isimli bir kampanya başlatılmıştır. 7 Ekim 2001 tarihinde ABD ve Britanya kuvvetlerinin ortak harekatı sonucu Afganistan'da bulunan Taliban ve el-Kaide hedeflerinin bombalanması ile birlikte Afganistan Savaşı resmen başlamıştır.[142] Sonrasında yürütülen savaş politikası ve dış politika, terörizmle savaş tanımıyla Irak'ta da devam etmiştir. Filmde Irak savaşının, bir ABD dış politikasının değil, daha çok Bush ailesi ve çevresinde bulunan kesimlerin kişisel çıkarlarını korumak üzere çıkartılmış olduğu gösterilmektedir. Ancak filmde ABD'nin emperyalist bir devlet olduğu, saldırgan ve işgalci bir tavır içerisinde olduğu gizlenmektedir.[143]

3.5.2. Filmin Mekanları

Fox News, ABD Meclisi, Washington sokakları, seçim yapılan binalar, ikiz kuleler, Bush'un tatil yaptığı mekanlar ve Irak. Film siyasi belgesel niteliğinde yapıldığı için mekanlardan ziyade Bush'un imza attığı olaylar anlatılmaktadır. Film,

---

[141] Michael Moore, *Fahrenheit 9/11*, Lionsgate Films, 2004.
[142] CNN. "U.S. rejects Taliban offer to try bin Laden." Son Güncelleme 7 Ekim 2001, Washington, DC: https://edition.cnn.com/2001/US/10/07/ret.us.taliban/, [Erişim Tarihi: 17.5.2021].
[143] "Bir Anti-Bush Filmi:Fahrenheit 9/11", Madencilik Bülteni, Aralık 2004, s.51 https://www.maden.org.tr/resimler/ekler/f141cf8e7136ce8_ek.pdf, [Erişim Tarihi: 13.5.2021].

röportajlar ve kanıtlar içeren görsellerle doludur. Yönetmen anlatmak istediği her olayı eski videolarla ve Bush dönemini yaşayan tanıklarla destekleyerek aktarmıştır.

3.5.3. Filmin İdeolojik Analizi

Moore, Bush ailesinin, Arap kraliyet ailesiyle olan ilişkilerini ortaya koymaktadır. Moore sonrasında "Teröre Karşı Savaş" politik etkinliğinin Bush yönetimi tarafından nasıl kötüye kullanıldığını anlatmaktadır.[144] Gücünü arttırmak için Patriot Act yani ABD vatanseverlik yasasını çıkarmıştır. Vatanseverlik Yasası ile dünyadaki terör eylemlerini bitirmek amacıyla, ABD diğer ülkelere müdahale edebilmektedir.

Belgeselin anlatım tarzı eleştirel ve mizahidir. Kanıt olarak verilen görüntüler, normal şartlarda dikkat edilmeyen bazı olayların algılanmasına olanak tanımaktadır. Örnek olarak; haber bültenlerinde sunulmakta olan haberlerde kullanılan bazı ifadeler, ekranda bulunan bir politikacının jest ve mimikleri verilebilir. İzleyenler, toplumun ana akım medya tarafından nasıl yönlendirildiğini ve asıl görevi gerçeği aktarmak olan kitle iletişim araçlarının aslında "birilerin istediği gerçeği" nasıl aktardığını görmektedir.[145] Belgeselde, dikkati çeken başka bir nokta, ABD'deki televizyon haberlerinin infotainment (Ciddi gazetecilik/sert haberlerden ayrılan yumuşak haberler olarak da adlandırılan bilgi-eğlence) leşmesidir. Önceleri kamusal hizmetin yerine getirmek üzere ciddi haberler izlenirken; artık izleyiciyi çekebilme, reklam alabilme ve para kazanabilme gibi nedenlerle haber yapma durumu öne çıkmış bulunmaktadır.[146]

Film, ABD'nin Irak'a saldırı ve işgalinin propagandif temelini ortadan kaldırmaktadır. Aynı şekilde, Afganistan'a yapılan müdahalenin de petrol meselesi olduğunu göstermektedir. Irak'ta olduğu söylenen kimyasal, biyolojik ve nükleer silahlar konusunun aslı olmadığını anlatmaktadır. Irak halkının yaşadıklarının gösterildiği sahnelerle, savaşın Irak'ı özgürleştirmek için yapılmış bir savaş olmadığını da ortaya koymaktadır.[147]

---

[144] Kocaman*, a.g.e.*

[145] Aybike Serttaş Ertike, "Fahrenheit 9/11 Belgeselinin İletişimsel Eylem Kuramı ve 5 Basamaklı Etik Çözümleme Modeline Göre Analizi"*, İletişim Çalışmaları Dergisi,* Sayı 2, Güz 2012, s. 96.

[146] Oya Tokgöz, *Temel Gazetecilik*, İmge Kitabevi, Ankara, 2006, s.72.

[147] "Bir Anti-Bush Filmi:Fahrenheit 9/11*",* Madencilik Bülteni*,* Aralık 2004, s.51, https://www.maden.org.tr/resimler/ekler/f141cf8e7136ce8_ek.pdf, [Erişim Tarihi: 13.5.2021].

3.6. The Sum of All Fears

Tom Clancy tarafından 1991 yılında yazılmış olan romandan uyarlanan *The Sum of All Fears* filmi 2002 yılında vizyona girmiştir. Filmde yönetmenlik görevini Phill Alden Robinson üstlenmiştir. Başrollerde ise Ben Affleck ve Morgan Freeman yer almaktadır. Filmde, ellerinde nükleer bomba bulunduğunu iddia eden teröristlerin üçüncü dünya savaşını çıkartmaya çalışmak için bombayı patlatarak suçu Ruslara yıkmak ve ABD'nin de buna karşılık vermesine neden olması anlatılmaktadır.

3.6.1. Filmin Öyküsü

Film, Dressler isimli Avusturyalı Nazi iş adamının Avrupa'da faşist bir devlet kurmak için Amerika Birleşik Devletleri ve Rusya arasında nükleer savaş çıkarıp, onları süper güç olarak devre dışı bırakma planını anlatmaktadır.[148]

6 Ekim 1973 yılında Suriye ve Mısır tarafından İsrail'e karşı başlatılmış olan Yom Kippur Savaşı sırasında nükleer bomba taşıyan İsrail savaş uçağı düşürülmüştür. 29 yıl sonra, hurda toplayan bir Suriyeli kişi, Golan Tepelerinde bir tarlada patlamamış halde gizlenmiş olan bir bombayı bulmuştur. Savaş sırasında kaybolduğu iddia edilen nükleer bombanın Olson isimli Güney Afrikalı bir karaborsa silah kaçakçısına satıldığı ifade edilmektedir. Avusturyalı bir milyarder olan Richard Dressler tarafından bu nükleer bomba daha sonra satın alınmıştır. Dressler'in amacı ABD ve Rusya arasında bir savaş başlatarak her ikisinin de sonunu getirmek ve dünyaya hükmedecek bir Avrupa yaratmaktır.[149] Nükleer bombanın Rus yapımı değil, bir karaborsa silahı olduğunu farkedilmiş ve yapılmak üzere olan nükleer savaş başkanla iletişime geçerek önlenmiştir.

3.6.2. Filmin Mekanları

12 Şubat 2001 tarihinde The Sum of All Fears filminin çekimleri Quebec, Montreal'de başlamıştır. Olimpiyat Stadı'nda geçen sahneler de dahil olmak üzere filmin çekimlerinin önemli bir bölümü Montreal'de gerçekleşmiştir. Filmiş ek çekimleri ise Ottawa, Ontario'da bulunan Diefenbunker denilen yerde çekilmiştir.[150]

---

[148] Phill Alden Robinson, *The Sum of All Fears*, Paramount Pictures, 2002.
[149] Robinson, *a.g.e.*
[150] Emma Jones "Yerinde Tatiller: Kanada'da Çekilmiş Filmler." Son Güncelleme Tarihi 15 Ocak 2014, MSN. [Erişim Tarihi: 17.5.2021].

Uçak gemisi USS'deki John C. Stennis'in iç sahnesi, JAG televizyon dizisinde kullanılmakta olan bir sette çekilmiştir.

3.6.3. Filmin İdeolojik Analizi

Terör örgütleri kitle imha silahlarına sahip olursa nelere sebep olabileceğini anlatan The Sum of All Fears[151] filminde, ABD, Rusya'nın nükleer silah kullanmasının geniş alanda etki yaratacağını ve bundan çok fazla insanın etkileneceğini belirtmiştir. Rusya'nın insan haklarına değer vermeyen bir devlet olduğu vurgusu yapılmış, kimyasal silah kullanmaya hazır, saldırgan bir devlet olarak gösterilmiş, NATO ise mazlum devletlerin kurtarıcısı gibi lanse edilmiştir.[152]

Filmde Dressler isimli adam, kapitalizme karşı ve faşizm yanlısı söylemlerde bulunarak kötü karakteri oynamaktadır. Böylece Amerikan karşıtı düşüncelerin dünyanın sonunu getirmek için kullanıldığı, tek doğrunun ABD ideolojileri olduğu seyirciye empoze edilmiştir. ABD her zaman diplomasi ve barış yanlısı olarak gösterilmektedir.

3.7. World Trade Center

11 Eylül 2001 yılında Dünya Ticaret Merkezi'ne yapılmış olan saldırı üzerine çekilen World Trade Center filmi 2006 yılında çekilmiştir. Yönetmenliğini Oliver Stone yapmış, Nicolas Cage başrolünde oynamıştır.[153] Film, Kuzey Amerika'da 70,3 milyon dolar ve diğer bölgelerde 93 milyon dolar hasılat ve dünya çapında toplam 163.2 milyon dolar hasılat elde etmiştir.[154]

3.7.1. Filmin Öyküsü

Manhattan'da yaşayan polis John McLoughlin'in kurtarma olaylarında bulunan ekiple beraber yaşadıkları üzerinden 11 Eylül günü anlatılmaktadır. Dünya Ticaret Merkezine yapılan saldırının ardından olay yerine giden ilk ekipte yer almaktadır. Kurtarma ekibindeki kişiler arasında McLoughlin ve Jimeno'da vardır. Kulelerin çökmesi üzerine enkazın altında mahsur kalmışlardır. McLoughlin ile Jimeno mahsur

---

[151] Latif Pınar, "Amerika Birleşik Devletleri'nin Yumuşak Gücü ve Hollywood," *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 6/1 (2017): 267.
[152] Robinson, a.g.e.
[153] Oliver Stone, *World Trade Center*, Paramount Pictures, 2006.
[154] Dünya Ticaret Merkezi Gişe, IMDB, 9 Ekim 2011.

kaldıkları 12 saati aileleri, teşkilattaki hayatları, hayalleri ve hayal kırıklıkları gibi konuları birbirlerine anlatarak geçirmişlerdir.[155]

3.7.2. Filmin İdeolojik Analizi

Filmde, farklı ırklara mensup masum insanların 11 Eylül kurbanları olduğu mesajını iletmekte ve tamamen sivilleri hedef alan terörizmin gaddarlık olduğunu ileri sürmektedir. Bush-Cheney yönetiminin "terörle savaş" söylemi ve ideolojisini, saldırgan dini temalar ve muhafazakar motiflerle birleştirmektedir. Bir polis memurunun gördüğü İsa hayaliyle, Hristiyanlara zor zamanlarda İsa'nın Amerika'yı gözettiği anlatılmakta ve Hristiyanlığı ön plana çıkaran sahneler sunulmaktadır.[156]

Cal Thomas adlı gazeteci film için: "Amerika'yı, aileyi, inancı, adam gibi adam olmayı göklere çıkaran, üstüne basa basa Tanrı Amerika'yı korusun diyen gelmiş geçmiş en iyi filmlerden biri" demiştir.[157] Dave Karnes karakterinin filmin sonunda 11 Eylül'ün intikamını almak için orduya katılarak Irak'a gittiğini ve orada bir görev üstlendiğini öğrenmekteyiz. 11 Eylül saldırısının Irak ile ilişkilendirilmiş olması, filmde El-Kaide'nin ve Usame Bin Ladin'nin adının hiç geçmemesi, Irak'ın bu saldırıda parmağı olduğunu yansıtmış ve bu durum Bush-Cheney yönetimi tarafından hep desteklenmiştir.[158] Kahramanların zorlukları yenerek kazanmış olduğu bir zafer ideolojisi niteliğini taşımakta olan bir sonla bitmektedir. Filmde, George W. Bush'un gerçek hayattan bir görüntüsü alınmıştır. Görüntüde, Bush'un terör saldırısına karşılık verme ve ulusu birleştirme konularında kararlı görünmektedir. Aslında bu imge Bush-Cheney yönetiminin öne çıkarmak istediği bir imgedir.[159]

3.8. Argo

2012 yılında çekilen filmde, Ben Affleck filmin ortak yapımcılığını üstlenmiş, yönetmenliğini yapmış ve başrolünü oynamıştır. Film, yaşanmış bir olayı aktarmıştır. 1979 yılında Argo isimli sahte bir film çekileceği söylenerek Kanada büyükelçiliğinde

---

[155] Stone, *a.g.e.*

[156] Douglas Kellner*, Cinema Wars: Hollywood Film and Politics in the Bush-Cheney Era*, Whiley Blackwell Publication, 2010, s. 138-140.

[157] Patrick Goldstein, Oliver Stone's Ground Zero, Son Güncelleme 8 Ağustos 2006, Los Angeles Times, https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2006-aug-08-et-goldstein8-story.html, [Erişim Tarihi: 16.5.2021].

[158] Ruth Rosen,"Oliver Stone, 9/11 and the Big Lie", Son Güncelleme 18 Ağustos 2006, Z-Net. www.zmag.org/content/showarticle.cfm?ItemID=10775, [Erişim Tarihi: 17.5.2021].

[159] Kellner, *a.g.e.*

mahsur kalan Amerikalı diplomatların İran'dan kaçırılması olayı anlatılmaktadır. 85. Akademi Ödülleri'nde Argo filmi; en iyi kurguya, en iyi uyarlama senaryosuna ve en iyi film ödüllerine layık görülmüştür.

3.8.1. Filmin Öyküsü

Argo, gerçek bir hikâyeden yola çıkarak İran İslam devrimi yıllarında gerçekleşen bir CIA operasyonunu seyirciye aktarmaktadır. ABD dış politikasında İslamiyet algısının yansıtıldığı filmde, 4 Kasım 1979 tarihinde İran İslam Devriminden 9 ay sonra Tahran'da yaşanan rehine olayı ve ABD büyükelçiliğinden Kanada Büyükelçiliğine kaçan Amerikalı diplomatların, İran'dan kaçırılması anlatılmaktadır. Şah Muhammed Rıza Pehlevi'den sonra Humeyni'nin başa geçtiği ve İslam devleti olan İran'da, halk ABD büyükelçiliğini, Amerikalıların ajan olduğunu iddia ederek bastığında, büyükelçilikte mahsur kalan altı diplomat için yapılan kurtarma operasyonu anlatılmaktadır.[160] Rehineleri kurtarmak için plan yapılmış, Argo isminde bir film çekileceği duyurulmuş ve İran'daki mekanları kullanmak için sahte bir film yapım şirketi kurulmuştur. Yapımcı rolüne bürünen istihbarat çalışanı, sahte isim kullanarak İstanbul üzerinden İran'a gitmiş ve altı kaçak diplomatı kaçırma operasyonunu başlatmıştır. Operasyon başarılı olmuştur.

3.8.2. Filmin Mekanları

Çekimler Los Angeles'ta 2011 yılında başlamıştır. Virginia; Washington DC ve İstanbul'da çekimlere devam edilmiştir. CIA merkez lobisinin olduğu sahne, Virginia'daki CIA'nın asıl karargah binasından izin alınarak filme alınmıştır; CIA'da geçen diğer tüm sahnelerin Los Angeles Times Binası altında bulunan bodrum katında çekildiği bilinmektedir.[161]

3.8.3. Filmin İdeolojik Analizi

Filmde Müslümanlıkla özdeşleşen kıyafetler, dekorlar ve konuşmalar seyirciye terörü çağrıştıran bir bağlamda anlatılmaktadır. İnandırıcılığı arttıracak bir film kompozisyonu kurulmuş ve seyircinin, Amerikalılarının başarılı olup kötü ve korkunç

---

[160] Ben Affleck, *Argo*, Warner Bros. Pictures, 2012.
[161] "Affleck starts shooting 'Argo' film in LA". United Press International, Son Güncelleme 12 Eylül 2011, UPI, https://www.upi.com/Entertainment_News/Movies/2011/09/12/Affleck-starts-shooting-Argo-film-in-LA/30821315856942/, [Erişim Tarihi: 17.5.2021].

gösterilen bu ülkeden kaçmalarını istemesini sağlamıştır. Müslümanlar korku verici, gürültülü ve huzur kaçıran tiplerle tasvir edilmiştir.

Film, İran devlet televizyonu tarafından "CIA reklamı" olarak nitelendirilmiştir. İran Kültür Bakanı Muhammed Hüseyni, Hollywood'un tarihi çarpıttığını ve filmin İran'a karşı yürütülen yumuşak savaşın bir parçası olduğunu ifade etmiştir. Batı medyasında ise şu yorumlar yapılmıştır: The Guardian gazetesi çalışanlarından olan Saeed Kamali Dehghan, filmin, İranlı vatandaşları aşırı dinci, çirkin, fanatik ve cahil olarak sunduğunu ifade etmiştir. The Slate'ten Kevin B. Lee ise Hollywood klişelerinin hakim olduğu film için tüm İranlıların zombi sürüsünden oluştuğu ve karanlık yüzlü şeytanlara benzediğini ifade etmiştir. Kahraman olarak sunulmuş olan CIA ise yaptığı müdahalelerle İran'daki bugünkü sorunu yaratan taraf"[162] olarak nitelendirmişlerdir. ABD dış politikasının etkili bir uygulaması olan bu film, Ortadoğu ülkelerinin tehlikeli, ABD'nin ise masum olduğu mesajını vermektedir.

3.9. Body of Lies

David Ignatius'un romanından uyarlanan *Body Of Lies* filmi 2008 yılında gösterime girmiştir. Yönetmenliğini Ridley Scott'un yapmıştır. Başrol oyuncuları ise Leonardo Di Caprio ve Russell Crowe'dir. Film bir casusluk filmidir.[163] Orta Doğulu İslâmcı bir terör örgütünün peşine düşen CIA ajanının hikâyesi anlatılmaktadır.

3.9.1. Filmin Öyküsü

Radikal dinci terörist örgüt El Kaide'nin yöneticisini bulma görevi, Irak'ı bilen ve önceden o bölgede gazetecilik yapmış olan Roger'a verilmiş ve Roger (Leonardo Di Caprio) ajan olarak bu göreve gitmiştir. Film sahada çalışan CIA ajanları ile merkezdekiler arasındaki konuşmalara, DiCaprio ve Crowe arasındaki ikili sahnelere, daha doğrusu diyaloglara asıl hikâyeden daha çok yer vermektedir. Böylece diyaloglarla beraber batının sisteminin, siyasi politikalarının ve emperyalizmin övülmesi hedeflenmiştir.[164] Amerikan istihbarat teşkilatı CIA'nın saha ajanlarından biri

---

[162] Hürriyet Gazetesi, "Argo'ya Oscar İran'ı Kızdırdı.", Son Güncelleme 26 Şubat 2013, Hürriyet Gazetesi. https://www.hurriyet.com.tr/gundem/argo-ya-oscar-iran-i-kizdirdi-22685980, [Erişim Tarihi: 17.5.2021].
[163] Ridley Scoot, *Body of Lies*, Warner Bros. Pictures, 2008.
[164] Gürkan Kılıçaslan, Body of Lies-Ridley Scott, 5 Ağustos 2015, https://gurkankilicaslan.com/body-of-lies-ridley-scott-2008/, [Erişim Tarihi: 21.5.2021].

olan Roger, İngiltere, Fransa, Türkiye ve Hollanda'daki bombalı terörist saldırılarının arkasındaki kişiyi yakalamaya çalışmaktadır.

Filmin ana karakterlerin meslekleri şöyledir; Bir saha ajanı, bir merkez ajanı ve Ürdün istihbarat şefi. Merkez ajanı, saha ajanını ülkesinden kilometrelerce uzaktaki operasyonlarda, uydulardan izlemektedir. Hikayede, saha ajanının karşısına çıkan Ürdün istihbarat şefi ise kendi bölgesinde kendi istikrarının devam etmesini isteyen biridir. Bu üç karakter de kendi hesapları adına birbirlerine yalan söylemektedir. Filmin ana iskeleti yalanlardan oluşmaktadır.[165]

3.9.2. Filmin Mekanları

Irak, Ürdün, Washington, Dubai ve Adana'daki İncirlik Üssü. Ortadoğu ülkeleri arasında, saha ajanı Roger sürekli hareket halindedir ve bu sebeple filmin sahneleri dış mekanlarda geçmekte ve senaryoda bulunan sahnelere ve ülkelere uygun, gerçekçi bir set ortamı kurulmaktadır. Irak sahnelerinde o bölgeye ait kıyafetler ve dil kullanılması gibi.

3.9.3. Filmin İdeolojik Analizi

Filmde, Ortadoğu'nun batı dünyasını tehdit eden terör örgütlerinin yuvalandığı bir bölge olduğu ve batılı ülkelerin güvenliğinin sağlanması için, ABD'nin Ortadoğu bölgesindeki askeri müdahalelerinin ve operasyonlarının haklı gerekçeler içerdiğini seyirciye aktarmaktadır. Filmde islami sembollere sıkça yer verilmesi, terörizm ile İslamiyet arasında bağ olduğu düşüncesini seyirciye yansıtmaktadır.[166] Film, 11 Eylül saldırısı sonrası gelişen islamofobiyi destekler niteliktedir. Amerika'nın İslam ve Ortadoğu'ya bakışını göstermektedir. Film dili sürekli olarak, olayların sorumluluğunu Müslümanlara yıktığı gibi, neredeyse dünyanın her yerinde bir üssümüz var imajıyla kendi gücünü göstermektedir.[167]

3.10. Voices of Iraq

Bir belgesel projesi kapsamında Iraklılara 150 kamera verilmiş ve Saddam Hüseyin'den sonra Irak'taki hayatı kaydetmeleri istenmiştir. Arapça, Kürtçe ve İngilizce dillerinde yayınlanan film 2004 yapımıdır. Asıl yönetmenin Iraklılar olduğu

---

[165] Artun Botke, Body of Lies*,* 2008, https://artunbotke.com/2008/12/23/body-of-lies/, [Erişim Tarihi: 21.5.2021].
[166] Pınar, *a.g.e.*
[167] Scoot, *a.g.e.*

söylenen filmde resmi olarak yönetmen Martin Kunert'tir. Elde edilen görüntülerden oluşan Voices of Iraq filmi üç Amerikalı yapımcı tarafından kurgulanmıştır.[168]

3.10.1.Filmin Öyküsü

Her gün Iraklılara 150 dijital video kamera dağıtılmış, yaşamlarıyla ilgili günlük videolar kaydetmeleri için teşvik edilmiştir. Ayrıca, ülke çapında mümkün olduğunca çok Iraklının bu projeye katılmasını sağlamak için kameraları ellerine geçirmeye teşvik edilmiştir. Kameralar, Amerika'nın Felluce'yi bombalaması ve Saddam Hüseyin'in diktatörlük rejiminin yıkılmasından Eylül 2004'e kadar dolaşımda kalmıştır. Ortaya çıkan görüntüler film olarak derlenmiştir. Deneklerin çoğu, genel olarak Iraklıların şimdi mi yoksa Saddam Hüseyin zamanında mı daha iyi durumda oldukları, demokrasi hakkındaki düşünceleri, bunun Irak'a nasıl uygulanacağı ve kendi ülkeleri için gelecekte ne görmek istedikleri hakkında konuşmaktadırlar. Bu kamera görüntüleri, Irak'taki yaşam görüşünü batı medyasının manşetlerine taşımıştır.[169]

3.10.2.Filmin İdeolojik Analizi

Ortaya çıkan film büyük oranda Iraklıların Saddam karşıtı ve müdahale yanlısı tepkilerinden oluşmaktadır. Saddam'dan sonra hayatın daha iyi olduğunu savunanlar ile ABD'nin istila ve işgalinden yakınanlar olsa da, Voices of Iraq büyük oranda Amerikalılara karşı olumlu görüşleri ve demokrasi umutlarını göstermektedir. Filmin başvurduğu hilelerden biri Amerikan gazetelerinde çıkan olumsuz olaylarla ilgili başlıklar ile günlük hayatlarını sürdüren mutlu Iraklıların görüntüleri gibi olumlu imgeleri yan yana koymaktır.[170] Filmde Saddam Hüseyin'in halka yaptığı baskı, eşkıyaların Iraklılara işkence ettiği, üniversite mezuniyet töreni, seçim hazırlıkları, Irak sanatları, doğum günleri ve futbol maçları ve maaşlarının arttığı anlatılmaktadır.

---

[168] Kunert, *Voice of Iraq,* Magnolia Pictures, 2004.
[169] IMDb, *Voices of Iraq,* 2004.
[170] Kellner, *a.g.e.*

SONUÇ

Bu çalışma sonucunda yumuşak güç kavramının ortaya çıkışı, yumuşak güç kullanımının ve uygulamanın avantajları, etki alanları ve hangi araçlar vasıtasıyla uygulandığı konusunda bilgi verilmiştir. Yumuşak gücü, devletlerin özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nin nasıl kullandığı ve bundan nasıl fayda sağladığı görülmüştür. Bu çalışmada, 2000 sonrası ABD dış politikasında uygulanan yumuşak gücün popüler kültür ve sinemayla beraber yoğun etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma boyunca elde edinilen bilgiler çerçevesinde, sinemanın bir sanat aracı olmak dışında bir dış politika aracı olarak da kullanıldığı görülmüştür. Sinema, üretildiği toplumun ideolojisini ve kültürünü yansıtmaktadır.

Hollywood yapımı politik filmlerde yer alan semboller, replikler, konular birbirine benzemektedir. Hollywood sinemasında üretilen filmler ABD dış politikasına paraleldir, ABD'yi yüceltmek, en iyi ülke, en iyi devlet, Amerikalı doğmanın ayrıcalık olduğunu hissettiren ve en iyi yaşam standartlarına sahip olduğunu gösteren içeriklere sahiptir. Onların istedikleri terörist olarak gösterilmekte ve ABD'nin yanında olmayan her ülke tehdit olarak yansıtılmaktadır. Tehdit ve düşman unsur olarak gösterilen en net örnekler Sovyetler Birliği, Kuzey Kore ve Ortadoğu'daki ülkelerdir. Filmlerde kullanılan Müslümanlığa özgü semboller, filmlerde hep sorun ve tehlike olan yerlerde gösterilmiş, Hristiyanlık ise hep huzuru ve sakinliği sembolize etmiştir.

Demokrasi ve özgürlük yanlısı, terör karşıtı ve her yere barış götürdüğünü iddia eden ABD'nin, kendi yarattığı Hollywood dünyasında işlenen konular, kullanılan müzikler, şehir merkezlerini çekici gösteren sahneler, modaya yön veren kıyafetler, mekanlar ve özenilen karakterler sayesinde Amerika'nın bir cazibe merkezi olduğu seyirciye empoze edilmiştir. Çalışmada, ABD dış politikasına uygun filmler incelenmiş, ABD'nin propaganda aracı olarak Hollywood sinemasından yararlanıp yararlanmadığı sorusuna, incelenen filmler neticesinde planlı bir şekilde yararlandığı şeklinde cevap verilmiştir. ABD'nin sinemayı, kültür, ırkçılık, terörizm ve islamofobi gibi unsurlarla işlediği görülmüş ve bu doğrultuda Hollywood sinemasının toplumsal olaylara, ideolojilere ve uygulanmak istenen stratejiler doğrultusunda insanları manipüle etmeye yönelik konular seçtiği sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKLAR

Affleck, Ben. *Argo*, Warner Bros. Pictures, 2012.

Ağır, Bülent Sarper. “Bush Doktrini: Küresel Bir Hegemonik İstikrar Arayışı mı?.” *Uluslararası İlişkiler* 3/12 (2006-2007): 71-100.

Anthony, Breznican. “Steven Spielberg's 'Lincoln' gets its Mary Todd: Sally Field.” Son Güncelleme 13 Nisan 2011, Entertainment Weekly. https://ew.com/article/2011/04/13/spielbergs-lincoln-gets-its-mary-todd-sally-field/, [Erişim Tarihi: 10.5.2021].

Arabacı, Caner. *Basın ve Siyaset Üzerine.* İstanbul: Eğitim Kitabevi, 2004.

Arslan, Yusuf. “ABD ve İngiltere’de Kamu Diplomasisi Uygulamalarının Karşılaştırmalı Analizi.” Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, 2014.

Barr, Michael. *Dünyanın Büyüyen Çin Korkusu Kim Korkar Çin’den,* İstanbul: Tekin Yayıncılık, 2013.

Bayram, Mürsel ve Hüseyin Emiroğlu. “Afrika’da Artan Çin Nüfuzunun Çok Yönlü Sonuçları.” *The Journal of Academic Social Science*, 28 (2016): 501-516.

Ben, Child. “Kathryn Bigelow’s Bin Laden film to star Joel Edgerton.” Son Güncelleme 6 Ocak 2012, The Guardian. https://www.theguardian.com/film/2012/jan/06/kathryn-bigelow-bin-laden-joel-edgerton, [Erişim Tarihi: 8.5.2021].

Beriker-Atiyas, Nimet. Yeni Dünya Eski Yaklaşımlar.” *Foreign Policy*, Ocak/Şubat 2001, s.48.

Biçer, Selin. “Oscarlı Film Mekanları: Lincoln.” Son Güncelleme 27 Şubat 2013, Arkitera. *https://www.arkitera.com/haber/oscarli-film-mekanlari-lincoln/*, [Erişim Tarihi: 10.5.2021].

Biçer, Selin. Oscarlı Film Mekanları: Zero Dark Thirty. *https://www.arkitera.com/haber/oscarli-film-mekanlari-zero-dark-thirty/,* [Erişim Tarihi: 9.5.2021].

Bigelow, Kathryn. *Zero Dark Thirty.* Columbia Pictures, 2012.

Bilensoy, İrem. "George W. Bush ve Barack Obama Dönemlerinde Terörizme Karşı Uygulanan Politikaların Karşılaştırılması." *Lectio Socialis* 2/1 (2018): 50-73.

Botke, Artun. *Body of Lies,* 2008, https://artunbotke.com/2008/12/23/body-of-lies/, [Erişim Tarihi: 21.5.2021].

Box Office Mojo. "Olympus Has Fallen (2013)". https://www.boxofficemojo.com/, [Erişim Tarihi: 12.5.2021].

CNN. "U.S. rejects Taliban offer to try bin Laden." Son Güncelleme 7 Ekim 2001, Washington, DC: CNN. https://edition.cnn.com/2001/US/10/07/ret.us.taliban/, [Erişim Tarihi: 17.5.2021].

Çavuş, Tuğba. "Dış Politikada Yumuşak Güç Kavramı ve Türkiye'nin Yumuşak Güç Kullanımı." *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 2/2 (2012): 23-37.

Demir, Emre. "ABD'nin Biden dönemi Çin Politikası: Asya'ya Dönüş 2.0?." *Cappadocia Journal of Area Studies* 2/2 (2020): 232-248.

Demirkıran, Cenk. "Kısa Dalga Savaştan Soğuk Savaşa, Uluslararası Radyo Yayıncılığı." *TRT Akademi* 5/9 (2020), s.152.

Deutsch, Karl W. *The Analysis of International Relations, Englewood Cliffs*, New Jersey: Prentice Hall, 1968.

Dünya Ticaret Merkezi. Gişe Moju'su. IMDB, 9 Ekim 2011.

Efegil, Ertan. "Bush Doktrini ve Dünya Güvenliğine Etkileri," *Türkiyat Araştırmaları* 8 (2008): 103-122.

Fuqua, Antonie. *Olympus Has Fallen,* Film District, 2013.

Gerçek Edebiyat. "Türk Dizilerinin Dünyayı Saran Başarıları ve Yabancıların Övgüleri.", Son Güncelleme 15 Ocak 2017, Gerçek Edebiyat. http://www.gercekedebiyat.com/haber-detay/turk-dizilerinin-dunyayi-saran-basarilari-ve-yabancilarin-ovguleri-hangi-ulkelerde/2578 [Erişim Tarihi: 15.5.2021].

Goldstein, Patrick. "Oliver Stone's Ground Zero." Son Güncelleme 8 Ağustos 2006, Los Angeles Times, https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2006-aug-08-et-goldstein8-story.html, [Erişim Tarihi: 16.5.2021].

Gönülşen, Burak. “Örtük Propaganda Aracı Olarak Egemen Sinema: İrlanda Örneği.” Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, 2017.

Güleç, Emin, Mehmet Oğuzhan İlban ve Burhan Aydemir. “Dış Politikada Yumuşak Güç Unsuru Olarak Turizm: Özbekistan Örneği.” *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi* 20/2 (2020): 287-305.

Gümrükçüoğlu, Fatma. *Fransa'nın Yumuşak Gücü: L'Agence Française de Développement.* AFAM Afrika Araştırmacıları Derneği, Eylül 2017, https://afam.org.tr/fransanin-yumusak-gucu-lagence-francaise-de-developpement/ [Erişim Tarihi: 3.12.2020].

Gür, Nurullah. “Yeni Türkiye'nin Yumuşak Güç Unsuru: Turizm.” *SETA Perspektif*, 58 (2014).

Güzel, Süleyman Çağrı. “Dış Yardımlarda Destekleyici Bir Unsur Olarak Kültürel Diplomasi ve Yunus Emre Enstitüsü Örneği.” *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 30/2 (2016): 343-359.

Güzelipek, Yiğit Anıl. “The Implementation of Usa's Soft Power Via Hollywood: Looking back to Cold War.” *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences* 32 (2018): 228-240.

Has, Kerim. “Rus Dış Politikasında Yükselen Trend Yumuşak Güç.” *Analist Dergisi* 28 (2013).

Helvacı, Pelin. “Lincoln.” Film Eleştirisi. *http://www.filmelestirisi.com/elestiri/lincoln,* [Erişim Tarihi: 10.5.2021].

Holguin, Juan Carlos. “German ‘Soft Power’: From the Fall of the Wall to the 2006 World Cup.” Master Thesis, Georgetown University, Washington DC, 2013.

House, Chatham. “*Soft Power? The Means and Ends of Russian Influence.*” REP Seminar Summary, s. 3. http://www.chathamhouse.org/publications/papers/view/109675 [Erişim Tarihi: 27.06.2021].

Hürriyet Gazetesi. “Argo'ya Oscar İran'ı Kızdırdı.” Son Güncelleme 26 Şubat 2013, Hürriyet Gazetesi. https://www.hurriyet.com.tr/gundem/argo-ya-oscar-iran-i-kizdirdi-22685980, [Erişim Tarihi: 17.5.2021].

IMDb, *Voices of Iraq,* 2004.

John King Fairbank, *Chinese World Order: Traditional China"s Foreign Relations,* Harvard Universty Press, London, 1968, s. 2-3.

Jones, Emma. "Yerinde Tatiller: Kanada'da Çekilmiş Filmler." Son Güncelleme Tarihi 15 Ocak 2014, MSN. [Erişim Tarihi: 17.5.2021].

Joseph S., Nye. *Zorunlu Liderlik: Amerikan Gücünün Değişen Doğası*. Newyork: Basic Books, 1990.

Kanat, Kılıç Buğra ve Elif Gültekin. "2020 ABD Başkanlık Seçimi Adayların Dış Politika Tercihleri Trump ve Biden." *SETA Analiz* 340 (2020): 9.

Karaca, R. Kutay. "Çin'in Değişen Enerji Stratejisinin Dış Politikasına Etkileri (1990-2010)." *Uluslararası İlişkiler*, 9/33 (2012): 93-118.

Kay, Jeremy. "UPI takes territories on Kathryn Bigelow's: Zero Dark Thirty." Son Güncelleme 16 Mayıs 2012, Screendaily. https://www.screendaily.com/upi-takes-territories-on-kathryn-bigelows-zero-dark-thirty/5041885.article, [Erişim Tarihi: 9.5.2021].

Keklik, Serap. "Amerika Birleşik Devletleri Dış Politikasında Dış Yardımların Rolü ve Etkisi." Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa, 2011.

Kellner, Douglas. "Cinema Wars: Hollywood Film and Politics in the Bush-Cheney Era." *Whiley Blackwell Publication*, (2010): 138-140.

Kılıçaslan, Gürkan. "Body of Lies-Ridley Scott." 5 Ağustos 2015, https://gurkankilicaslan.com/body-of-lies-ridley-scott-2008/, [Erişim Tarihi: 21.5.2021].

Kılınç, Barış ve Elif Pınar Kılınç. "Gösteri Toplumu': Geleneksel Anlatı Sinemasının Simgesel Düzenlemeleri Üzerine Düşünmek," *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15/2 (2014): 125-139.

Kinsella, Sharon. *Adult Manga: Culture And Power in Postwar Japanese Society*. University of Hawaii, 2000.

Kocabıyık, Hasan. "Değişen Diplomasi Anlayışı, Kamu Diplomasisi ve Türkiye." *Avrasya Etüdleri*, 55 (2019): 163-196.

Kocaman, Hüseyin. “American Newsmedia and American Politics in Michael Moore's Fahrenheit 9/11.” Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2008.

Kömür, Gökhan. “Yumuşak Güç Unsuru Olarak Kamu Diplomasisi.” *International Journal of Politics and Security* 2/3 (2020): 89-115.

Kunert, *Voice of Iraq,* Magnolia Pictures, 2004.

Kurtoğlu, Ramazan. *Hollywood İşi Din-Siyaset-Ticaret*. İstanbul: Asi Kitap, 2015.

Lane, Philippe. “French Scientific and Cultural Diplomacy.” *Liverpool University Press*, 2013, http://www.jstor.org.ezproxy.bu.edu/stable/j.ctt5vjg4z, [Erişim Tarihi: 20.1.2021]

Lee, Geun. “A Theory of Soft Power and Korea’s Soft Power Strategy.” *Graduate School of International Studies* 21/2 (2009): 205-218.

Lefebvre, Maxime. *Amerikan Dış Politikası*. İstanbul: İletişim Yayıncılık, 2005.

Madencilik Bülteni. *Bir Anti-Bush Filmi: Fahrenheıt 9/11,* Aralık 2004, https://www.maden.org.tr/resimler/ekler/f141cf8e7136ce8_ek.pdf, [Erişim Tarihi: 13.5.2021]

Maklis, A. *Vozrozhdeniye Rossiyskoy, Myagkoy Sily,* Revival Russian of Soft Power, 12.06.2014.

Medin, Burak ve Serhan Koyuncu “Bir Yumuşak Güç Aracı Olarak Sinema: Hollywood Örneği.” *International Journal of Social Sciences and Education Research* 3/3 (2017): 836-844.

Merritt, Richard L. ve Donald J. Puchala. *Western European Perspectives on International Affairs*. New York: Frederick A. Praeger, 1968.

Molla, Alptekin. “Soğuk Savaş Sonrası Körfez Krizleri ve Türkiye-ABD-NATO İlişkileri.” *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi* 7/11 (2009): 29-45.

Moore, Michael. *Fahrenheit 9/11*, Lionsgate Films, 2004.

Najafi, Babak. *London Has Fallen,* Millenium Films, 2016.

Nye, Joseph S. *Amerikan Gücünün Paradoksu*, çev., Gürol Koca. İstanbul: Literatür Yayıncılık, 2003.

Nye, Joseph S. *Dünya Siyasetinde Başarının Yolu: Yumuşak Gücü*. çev., Rayhan İnan Aydın. Ankara: Elips Kitap, 2005.

Nye, Joseph. *Soft Power The Means to Success in World Politics*. New York Public Affairs, 2004.

Nye, Joseph. *Yumuşak Güç*. Ankara: Elips Kitap, 2005.

Odabaş, Battal. *Fransız Siyasal Sineması*, İstanbul: Es Yayınları, 2013.

Oğuz, Gökhan. "Amerikan Dış Politikasında Trump Dönemi ve Amerikan İstisnacılığı Anlatısının Sonu." *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* Ek Sayı (2019): 109-123.

Olympus Has Fallen, British Board of Film Classification. March 21, 2013. Archived from the original on March 24, 2013, [Erişim Tarihi: 12.5.2021].

Öçal, Şamil. "İran Dış Politikasında Yumuşak Güç Kullanımı: Kültür ve Dil." *Bölgesel Araştırmalar Dergisi* 2/2 (2018): 46-68.

Önal, Buket. "Türkiye'nin Orta Asya'da Uyguladığı Kamu ve Kültür Diplomasisi Politikaları." *Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi Üzerine Akademik Analizler*, Ankara: Nobel Yayıncılık, 2018.

Öncel, Muhammed Asım. "ABD'nin Ortadoğu'ya Yönelik Kamu Diplomasisi: Obama ve Trump Dönemi." *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Dergisi* 1/1 (2018): 92-104.

Önem, Mehmet Kaan. "Barack Obama ve Sonrası Amerikan Dış Politika Süreci ve Türkiye." Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul, 2009.

Özdemir, Haluk. "Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme." *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 63/3 (2008): 113-144.

Özel, Cengiz. "Yumuşak Güce Bütünsel Bakış." *Güvenlik Bilimleri Dergisi* 7/1 (2018): 1-27.

Özyurt, Özlem. "Hollywood-Pentagon-CIA: Stratejik Bütünleşme." Son güncelleme 31 Temmuz 2019. http://arsiv.ntv.com.tr/news/166819.asp#BODY, [Erişim Tarihi: 29.06.2021].

Paçaoğlu, Elif Hande. “Balkanlar’da Türkiye ve Avrupa Birliği’nin Yumuşak Gücü.” *Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi* 3/6 (2020): 35-69.

Pew Küresel Eğilimler Projesi. *Views of A Changing World*, Washington D.C., Pew Basın ve Kamuoyu Araştırma Merkezi, (2003): 22-23.

Pınar, Latif. “Amerika Birleşik Devletleri’nin Yumuşak Gücü ve Hollywood.” *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 6/1 (2017): 253-274.

Pocha, Jehangir. “The Rising Soft Power of India and China.” *New Perspectives Quartely* 20/1 (2003): 4-13.

Ren, Zhe. “The Conficius Institutes and China’s Soft Power.” *IDE Discussion Papers*, Sayı: 330, Institute of Developing Countries, Japan, 2012.

Robinson, Phill Alden. *The Sum of All Fears*, Paramount Pictures, 2002.

Rosen, Ruth. “Oliver Stone, 9/11 and the Big Lie”, Son Güncelleme 18 Ağustos 2006, Z-Net. www.zmag.org/content/showarticle.cfm?ItemID=10775, [Erişim Tarihi: 17.5.2021].

Saydam, Ali. “Türk Sinema ve Dizileri En Önemli Silahımız Olabilir.” Son güncelleme 1 Kasım 2018, http://www.ali-saydam.com/tuumlrk-sinema-ve-dizileri-en-oumlnemli-silah305m305z-olabilir.html, [Erişim Tarihi: 29.06.2021].

Scoot, Ridley. *Body of Lies*, Warner Bros. Pictures, 2008.

Serttaş Ertike, Aybike. “Fahrenheit 9/11 Belgeselinin İletişimsel Eylem Kuramı ve 5 Basamaklı Etik Çözümleme Modeline Göre Analizi.” *İletişim Çalışmaları Dergisi* 2 (2012): 77-99.

Spielberg, Steven. *Lincoln*, 20th Century Fox, 2012.

Stone, Oliver. *World Trade Center*, Paramount Pictures, 2006.

Sümer, Gültekin. “Amerikan Dış Politikasının Kökenleri ve Amerikan Dış Politik Kültürü.” *Uluslararası İlişkiler* 5/19 (2008): 119-144.

Sümer, Zeki Gültekin. “Yumuşak Güç Yanılgısı.” *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 22/2 (2020): 1143-1160.

Şentürk Kara, Eylem ve Şeyma Kozluklu. "Yumuşak Güç Bağlamında Bollywood Filmlerinin Değerlendirilmesi: İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğrencileri Üzerine Nitel Bir Araştırma." *Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi* 3/4 (2020): 73-109.

Tokgöz, Oya. *Temel Gazetecilik*, Ankara: İmge Kitabevi, 2006.

Turu, Fikir. *Dünyanın yeni lideri Almanya mı olacak?* 13 Mayıs 2020, https://fikirturu.com/jeo strateji/dunyanin-yeni-lideri-almanya-mi-olacak, [Erişim Tarihi: 5.12.2020].

United Press International. "Affleck Starts Shooting 'Argo' Film in LA." Son Güncelleme 12 Eylül 2011, UPI, https://www.upi.com/Entertainment_News/Movies/2011/09/12/Affleck-starts-shooting-Argo-film-in-LA/30821315856942/, [Erişim Tarihi: 17.5.2021].

Ünalmış, Ahmet Nafiz ve Doğacan Başaran. "İran Dış Politikasında Yumuşak Güç Kullanımı ve Kamu Diplomasisi: Ortadoğu Örneği." *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi* 3/1 (2019): 50-79.

Vural, Aysu. "Çin Dış Politikasında Yumuşak Güç Etkisi." *Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi Üzerine Akademik Analizler*, Ankara: Atlas Akademik Yayın, 2018.

Yapıcı, Utku. "Yumuşak Güç Ölçülebilir mi?." *Uluslararası İlişkiler* 12/47 (2015): 5-25.

Yavaşgel, Emine. *Siyasal İletişim: Kavramlar ve Ardındakiler.* Ankara: Ebabil Yayınları, 2004.

Yazar, Faruk. "Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Türk Dizi Sektörünün Değerlendirilmesi." *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 4/3 (2020): 530-541.

Yıldırım, Elif. "Yumuşak Güç Kavramı Bağlamında Çin'in Sahraaltı Afrika'ya Yönelik Kamu Diplomasisi Faaliyetleri." *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 11/18 (2019): 2373-2403.

Yıldırım, Kürşad Emrah ve Ali Yıldırım. "Türkiye'nin Yumuşak Güç Sembollerinden Türk İşbirliği Koordinasyon Ajansı ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'na Genel Bakış." *Karadeniz* 33 (2017): 203-219.

Yıldırım, Leyla. "Dış Politikada Yumuşak Güç ve Seçili Örnek Hindistan." *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 2/3 (2013): 189-204.

Yıldırım, Sevilay. "Rusya'nın Avrasya Politikasında Yumuşak Güç: İmkanlar ve Sınırlar." Uzmanlık tezi, T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Ankara, 2014.

Yılmaz, Ayhan Nuri ve Gökmen Kılıçoğlu. "Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Kullanımı ve Diğer Ülkeler Üzerindeki Olumlu Etkisi." *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8/15 (2017): 83-118.

Yılmaz, Sait. "Yumuşak Güç ve Evrimi." *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi* 3/12 (2011): 31-36.

Yunus Emre Enstitüsü. Misyon, http://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/misyon, [Erişim Tarihi: 20.06.2021].

Zakka Film. "*The Roofs of Japanese Anime Until The End of WWII"* adıyla 1930-1942 yılları arasındaki kısa filmleri derlemiştir: http://zakkafilms.com/ [Erişim Tarihi:13.2.2021].

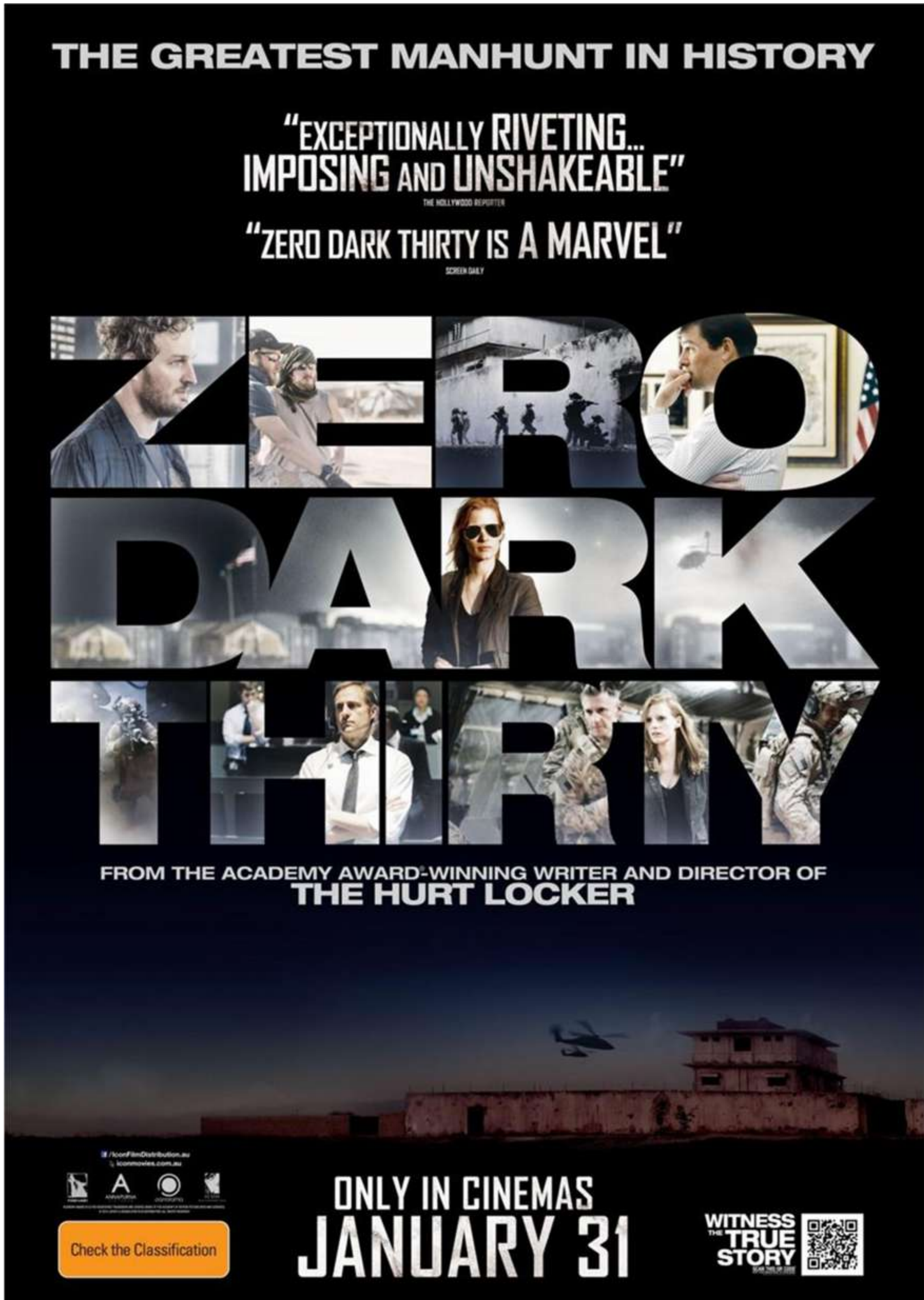
ŞEKİLLER LİSTESİ

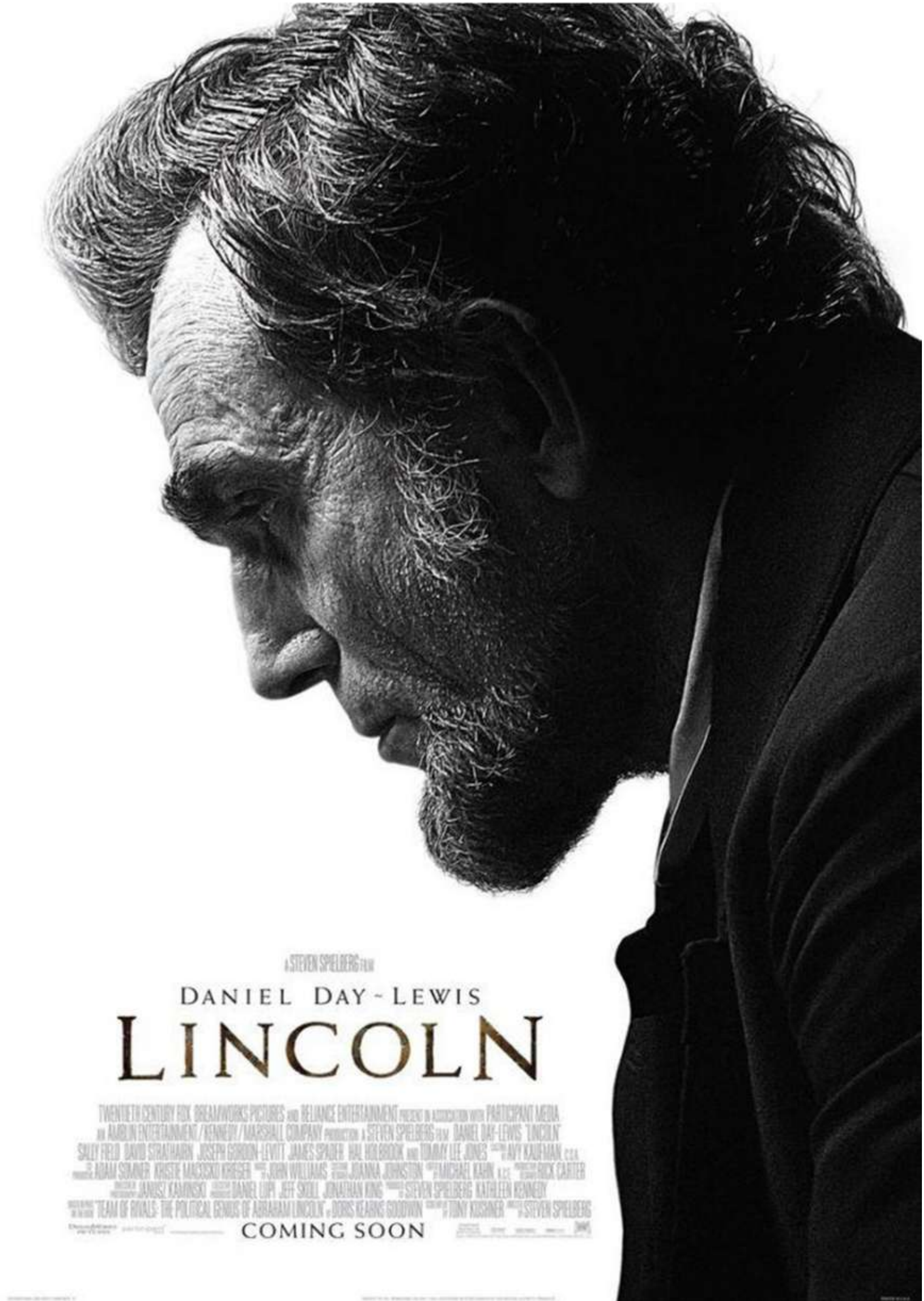

EKLER

Ek1. Zero Dark Thirty Film Afişi

Ek2. Lincoln Film Afişi

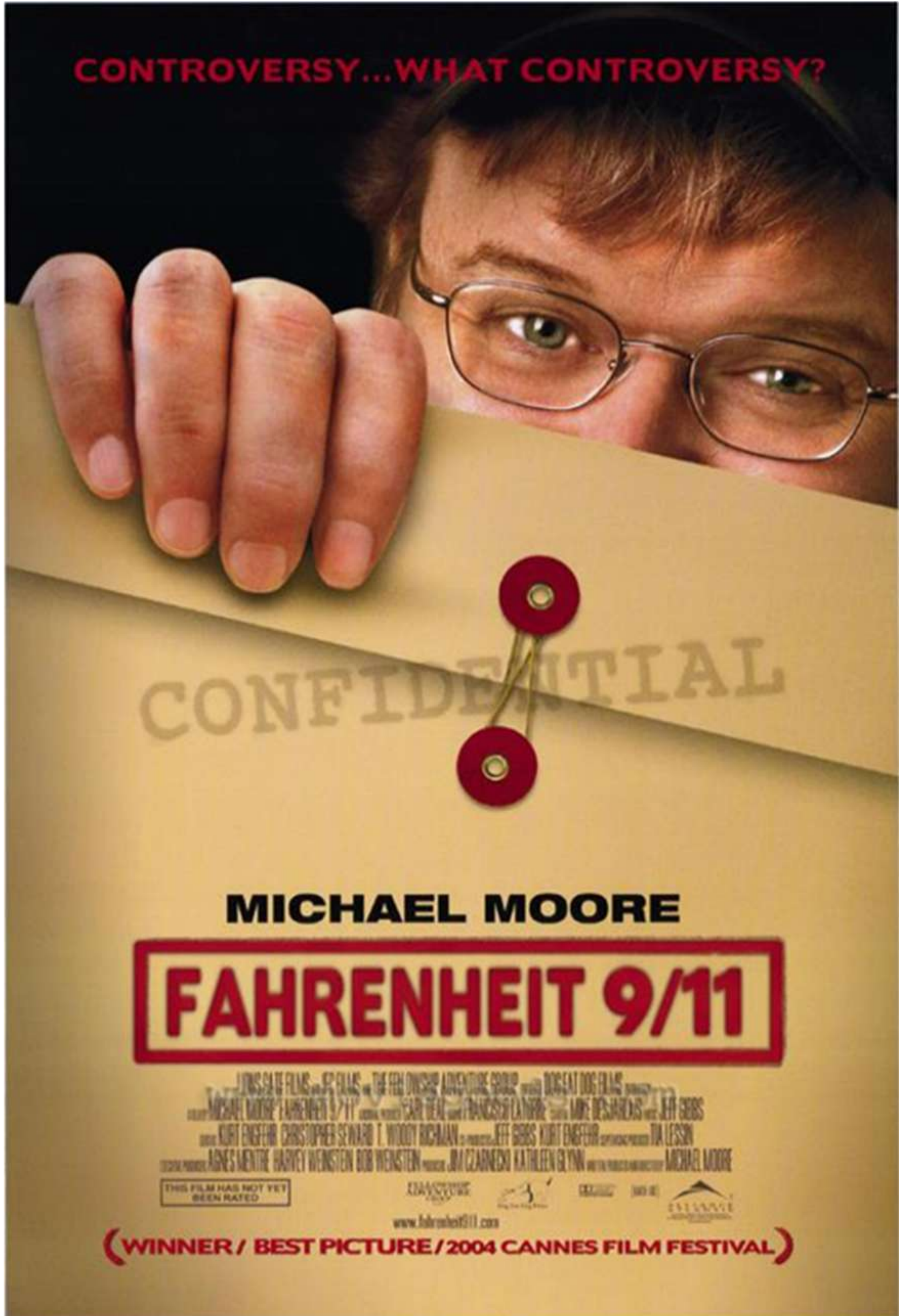
Ek3. Olympus Has Fallen Film Afişi

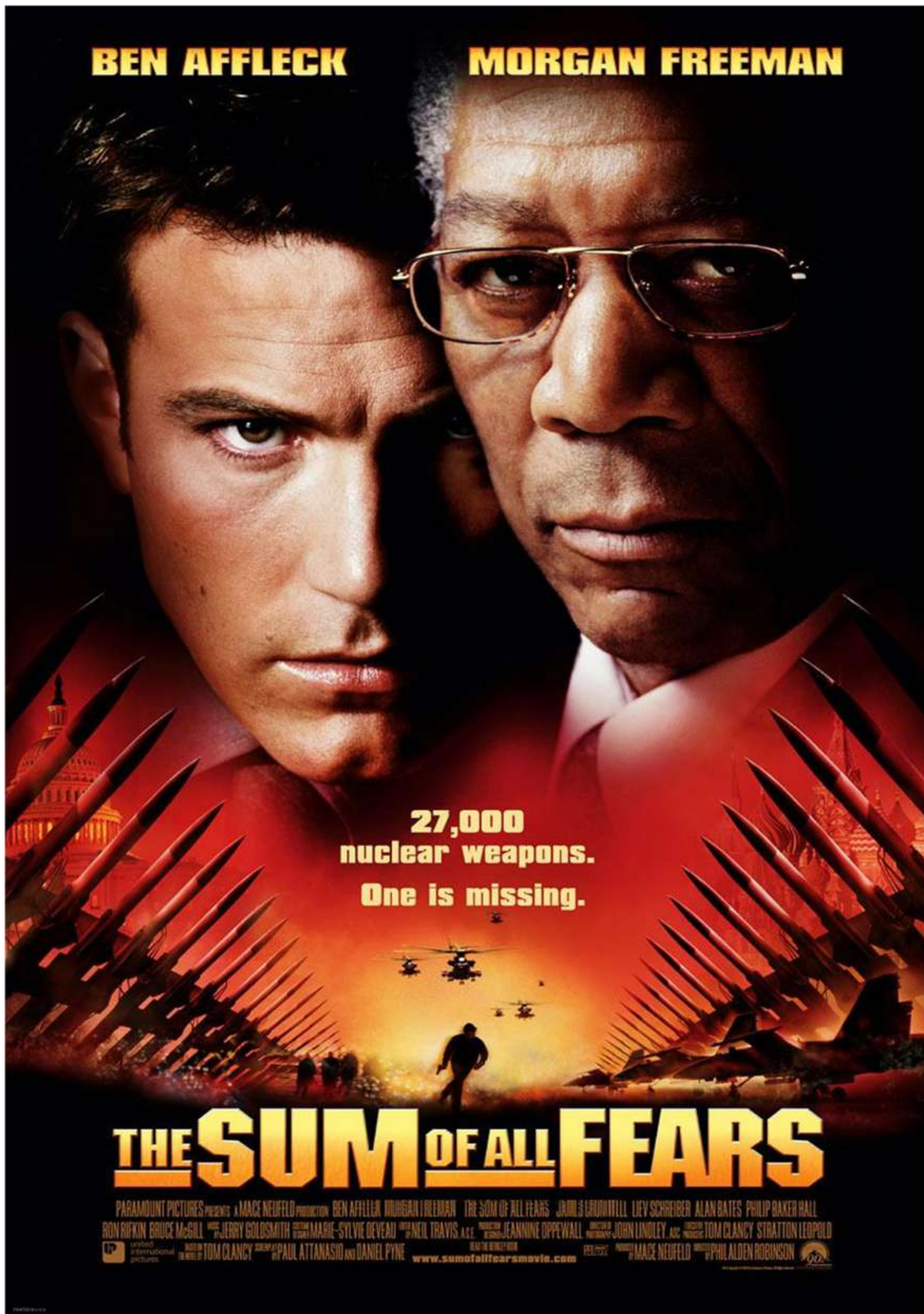
Ek4. London Has Fallen Film Afişi

Ek5. Fahrenheit 9/11 Film Afişi

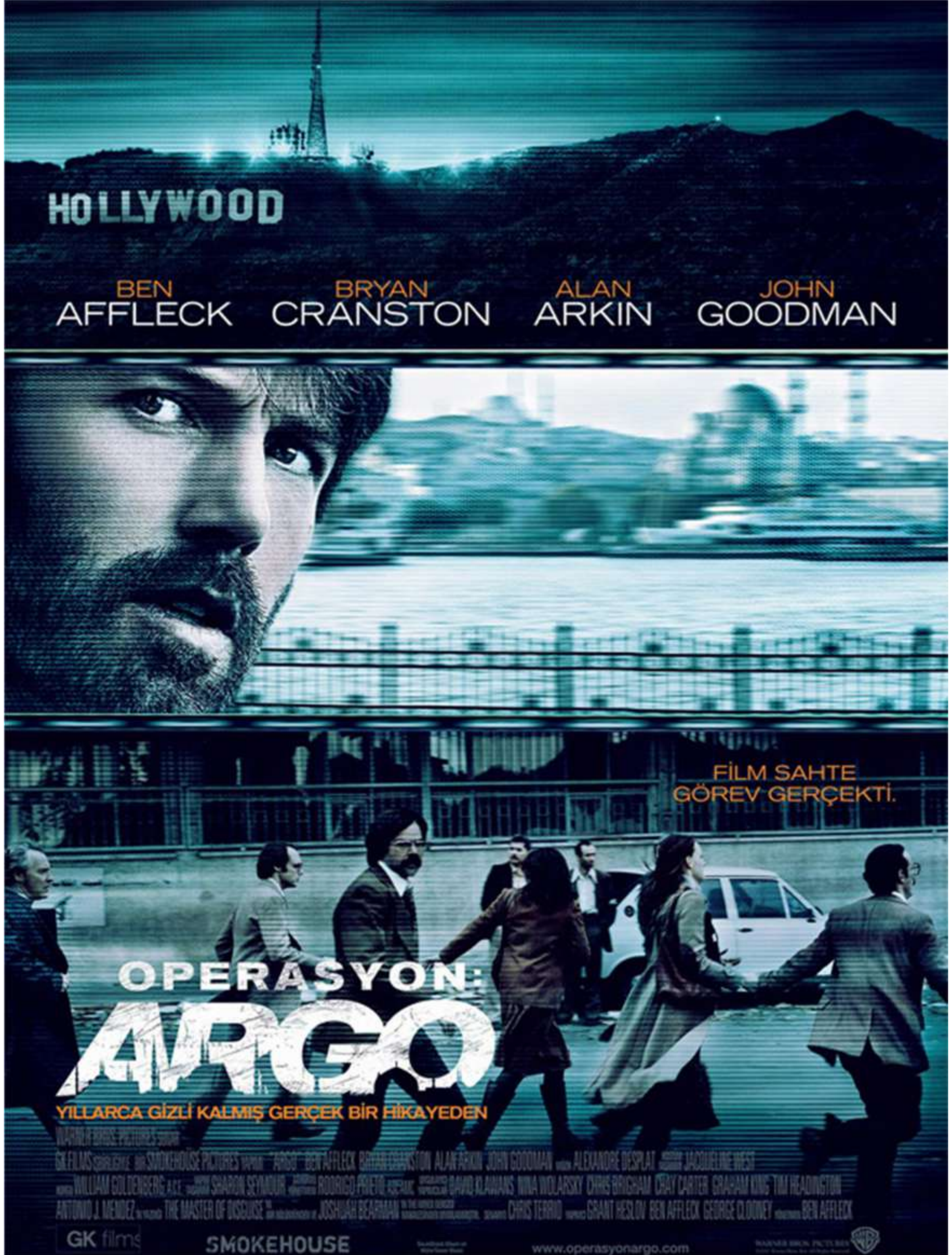
Ek6. The Sum of All Fears Film Afişi

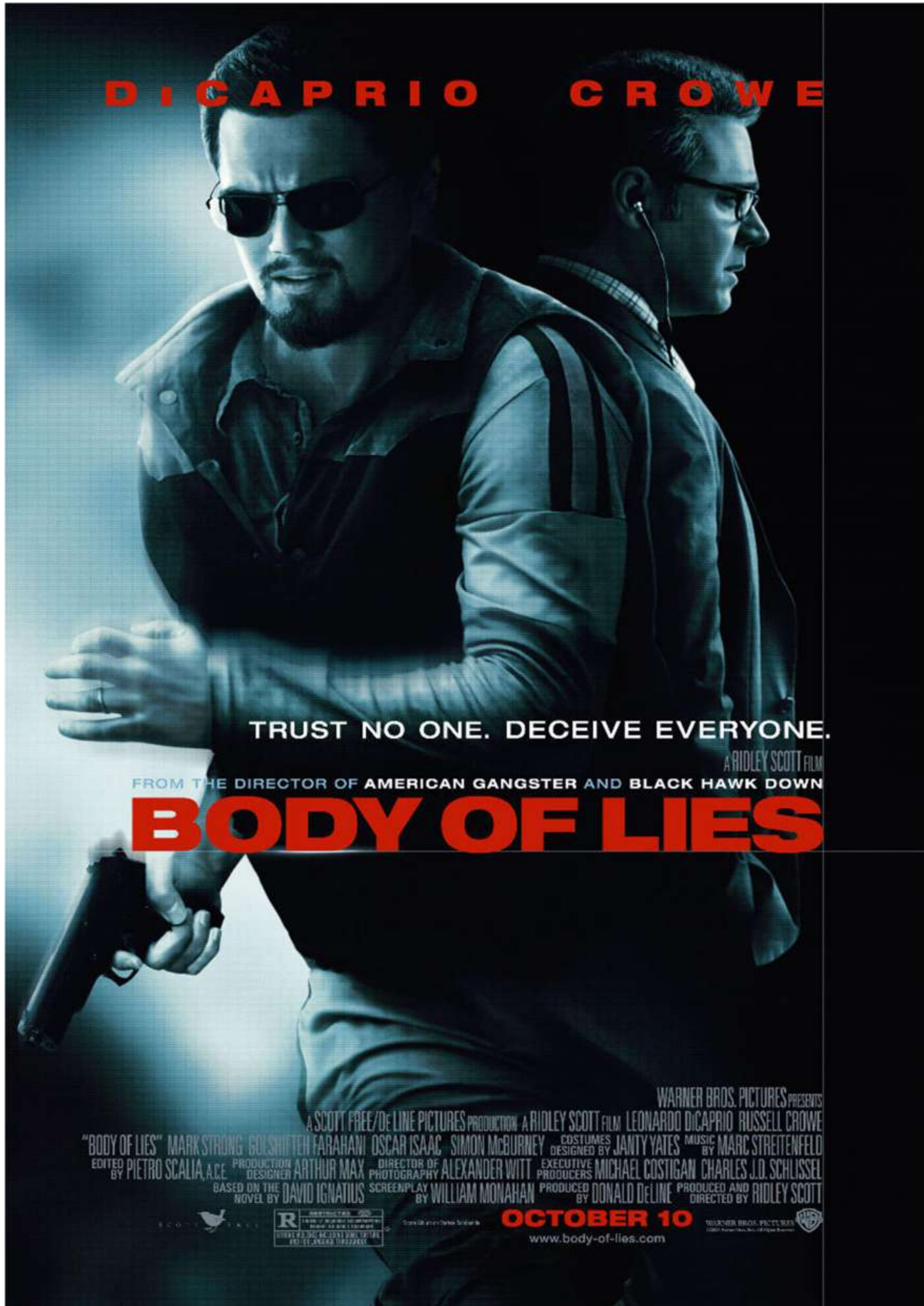
Ek7. World Trade Center Film Afişi

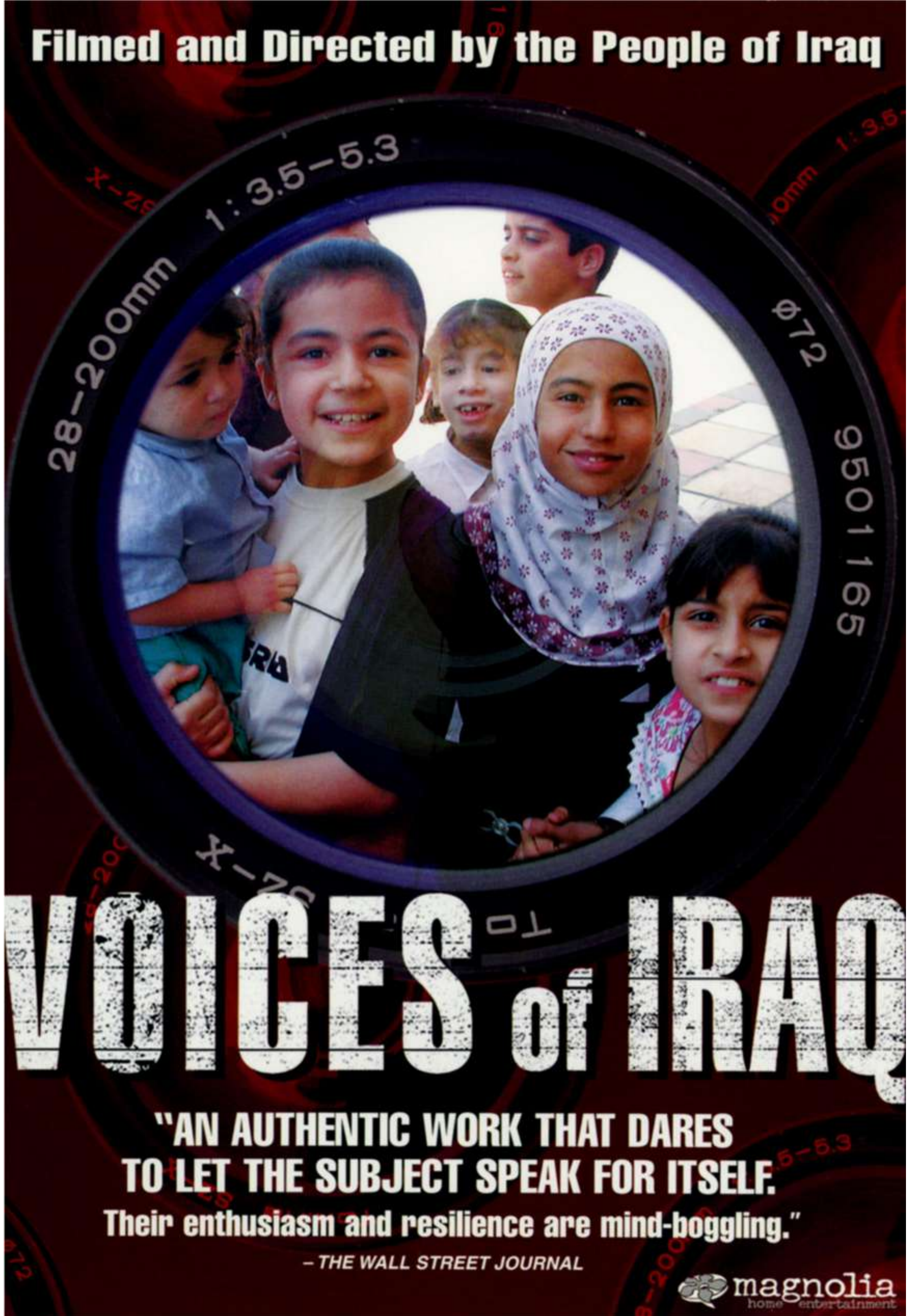
Ek8. Argo Film Afişi

Ek9. Body of Lies Film Afişi

Ek10. Voices of Iraq Film Afişi

ÖZGEÇMİŞ

2012 senesinde Safranbolu Fatih Anadolu Lisesi'nden mezun oldu. 2016 yılında Plato Meslek Yüksekokulu Görsel, İşitsel Teknikler ve Medya Yapımcılığı / Radyo & Televizyon Programcılığı (İngilizce) bölümünden mezun oldu. 2018 yılında Anadolu Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun oldu. 2019 yılında Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Bölge Çalışmaları Anabilim Dalı Yüksek Lisans programına başladı.

